

gemeente

**horst
aan de
maas**

**BBV Begroting 2024
Inclusief meerjarenraming
2025 t/m 2027**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Algemeen.....	5
Leeswijzer.....	6
Financiële samenvatting.....	7
Beleidsbegroting.....	11
Programmaplan	12
1 Vitale kernen.....	13
2 Een sterke sociale basis.....	23
3 Een natuurlijk en vitaal landelijk gebied	31
4 Duurzaam Horst aan de Maas.....	37
5 Een toekomstbestendige en innovatieve economie.....	43
6 (Arbeids)migratie en integratie	49
7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie.....	53
Paragrafen	65
A. Lokale heffingen.....	67
B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	79
C. Onderhoud kapitaalgoederen	87
D. Financiering.....	93
E. Bedrijfsvoering	99
F. Verbonden partijen	102
G. Grondbeleid	127
H. Open Overheid.....	131
I. Ombuigingen	133
J. Informatiebeveiliging en privacy	137
Financiële begroting	139
Overzicht lasten en baten 2022 tot en met 2027.....	141
Recapitulatie begrotingsevenwicht	143
Overzicht incidentele lasten en baten	145
Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves	151
Uiteenzetting financiële positie.....	153
Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld.....	165
Bijlagen	167
Griffiebegroting	169
Lijst met afkortingen	171
Opbouwtafel Algemene Uitkering.....	177

ALGEMEEN

Cijfers en presentatie van getallen

Voor u ligt de begroting 2024 t/m 2027. Getallen worden in het hele boekwerk weergegeven op duizendtallen, tenzij anders aangegeven. Positieve bedragen (+/+) zijn baten of een voordeel en negatieve bedragen (-/-) zijn lasten of een nadeel. Omdat de bedragen in de financiële tabellen gepresenteerd worden op duizendtallen, kunnen er afrondingsverschillen zijn.

De begroting is als volgt opgebouwd:

Algemeen

Een financiële samenvatting

Beleidsbegroting

Programmaplan

De begroting 2024 is opgesteld volgens de nieuwe programmastructuur.

Het Programmaplan bestaat uit zeven programma's en elk programma is onderverdeeld in een aantal beleidsvelden. De programma's zijn gebaseerd op de themagebieden/belangrijkste speerpunten uit het coalitieakkoord.

Elk programma kent de volgende indeling:

1. Wat is de uitdaging en wat gaan we daarvoor doen?

Per programma wordt aangegeven wat de uitdaging is en wat we daar in 2024 en volgende jaren voor gaan doen. Uitgangspunten hierbij zijn de ambities uit het hoofdlijnenakkoord. De concretisering van deze ambities in doelstellingen, maatregelen en eventueel KPI's zal bij een wijziging van de begroting plaats vinden.

2. Beleidsindicatoren

De wettelijk verplichte beleidsindicatoren worden weergegeven. Hierbij worden de meest actuele cijfers genoemd die beschikbaar zijn.

3. Wat gaat dat kosten?

Hieronder staan de lasten en baten van het programma. Eventuele stortingen en/of aanwendungen van reserves die bij het programma horen, worden ook in dit overzicht gepresenteerd, gevolgd door het resultaat.

In programma 7 vindt u ook:

- het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting
- het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen
- het overzicht van de kosten van overhead

De paragrafen

De paragrafen lichten een specifiek onderdeel toe of geven een dwarsdoorsnede van de begroting. De onder A t/m H opgenomen paragrafen zijn verplicht voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De paragraaf I "Ombuigingen" hebben we toegevoegd om een beter inzicht te geven in de financiële positie van onze gemeente. Paragraaf J geeft weer wat we als organisatie doen om de informatiebeveiliging en de privacy van zowel inwoners als organisatie te waarborgen.

Financiële samenvatting

Onderstaande tabel geeft de financiële ontwikkelingen op hoofdlijnen weer. De toelichting op de ontwikkelingen vindt u in de programma's onder het kopje "Wat gaat dat kosten?"

	2024	2025	2026	2027
	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Meerjarenbegroting 2023-2026	885	1.461	70	-113
Raadsbesluiten tot en met 1e bijstelling 2023	250	-485	1.428	-1.075
Subtotaal meerjarenbegroting 2023 - 2026	1.135	976	1.498	-1.188
Raadsbesluiten > 1e bijstelling < begroting	-66	-68	-71	-71
Actuele begroting 2023 - 2026	1.069	907	1.427	-1.259
Gemeentefonds	3.206	3.276	2.182	4.103
Loon- en prijscompensatie	-3.099	-3.145	-3.231	-3.421
Rente, afschrijving en financiering	1.579	1.296	165	-747
Onontkoombaar knelpunt	75	87	203	244
Overige ontwikkelingen	-2.058	-1.648	-2.319	-2.199
Meerjarenbegroting 2024- 2027	772	774	-1.574	-3.279

+/- = voordeel

-/- = nadeel

Voor rente, afschrijving en financiering, loon- en prijscompensatie, overige technische mutaties volgt hieronder een korte toelichting op hoofdlijnen. Deze komen niet meer terug in de programma's.

Loon- en prijscompensatie

Voor de loon- en prijscompensatie zijn de budgetten geïndexeerd op basis van de CAO en premieontwikkeling, bestaande contracten en verplichtingen. De grootste ontwikkeling betreft de indexering van loon- en inhuurkosten. We indexeren de loonkosten jaarlijks op basis van de meicirculaire. Dit percentage wordt vastgesteld op basis van de verwachte cao-ontwikkeling binnen de overheid en de verandering op het gebied van sociale wetgeving en pensioenpremies. Voor 2024 is de loonindex 5,2% wat overeenkomt met nagenoeg € 1,7 miljoen.

De loon- en prijscompensatie van de jaarlijkse bijdrage aan de Veiligheidsregio, NLW, Regio Noord-Limburg en de MGR bedraagt € 800.000.

De tarieven voor Jeugdzorg en maatwerkvoorzieningen jeugd/WMO zijn met 5% geïndexeerd op basis van de voorlopige OVA-index voor 2024. Dit heeft een nadelig effect van € 868.000. In september 2023 worden deze definitief vastgesteld voor toepassing per 1 januari 2024.

Daarnaast zijn de tarieven van de OZB geïndexeerd met 3,1% op basis van het percentage loon- en prijsontwikkeling uit de meicirculaire 2023 algemene uitkering gemeentefonds. Dit heeft een voordelig effect van € 588.000.

Rente, afschrijving en financiering

Voor de meerjarenbegroting zijn de vaste activa meerjarig doorgerekend voor de rente en afschrijving. Daarnaast hebben we de financieringsbehoefte meerjarig doorgerekend. Daarvoor hebben we de definitieve saldi vanuit de jaarrekening 2022 als basis genomen, aangevuld met ontwikkelingen in de planning. Doordat diverse investeringen later worden opgeleverd dan eerder was gepland, levert dit een voordeel op. Voorbeeld hiervan is de verschuiving van de oplevering van de basisschool in Sevenum en basisschool de Weisterbeek. Voor de jaren 2024 en 2025 zijn er minder kapitaallasten. De verschuiving van de verbouw van het gemeentehuis is budgettair neutraal omdat de reguliere kosten voor het gebouw (schoonmaak, catering ed) doorlopen.

Het actualiseren van de vaste activa en de financieringsbehoefte leidt tot de mutatie zoals deze in de tabel is opgenomen bij "Rente, afschrijving en financiering".

Overige technische mutaties

Zoals de naam al zegt gaat het om technische wijzigingen. Deze zijn administratief van aard en hebben geen invloed op het saldo van onze begroting en meerjarenraming. Wel kunnen het wijzigingen zijn die op meerdere programma's betrekking hebben.

Hieronder volgt een specificatie van de onderdelen per daarin opgenomen onderwerpen voorafgegaan door het programmanummer. De toelichting voor de onderdelen 'gemeentefonds', 'onontkoombaar knelpunt', 'overige ontwikkelingen', zijn opgenomen in het betreffende programma onder het kopje 'Wat gaat dat kosten'. Het kan voorkomen dat onderwerpen in meerdere programma's terugkomen, omdat de financiële vertaling meerdere programma's raakt. De verslaggevingsvoorschriften, het BBV, schrijven voor dat mutaties per programma worden gepresenteerd en geautoriseerd door de gemeenteraad. Het samenvoegen van gelijke regels in verschillende programma's is daarom geen optie. We begrijpen dat dit de overzichtelijkheid niet altijd ten goede komt.

	2024 raming	2025 raming	2026 raming	2027 raming
Gemeentefonds				
2 Aanpassing taakstelling Hervormingsagenda Jeugd	-192	-60	-60	40
2 Doorbetaling rijksbijdrage WSW	-337	-339	-329	-259
7 Meicirculaire 2023	3.735	3.675	2.571	4.322
Totaal Gemeentefonds	3.206	3.276	2.182	4.103
Onontkoombaar knelpunt				
1 Effect stoppen leasen divers materieel	-26	-22	-22	-22
1 Financiële ruimte voor extra investeringen in het centrum van Sevenum en Horst.	-20	-40	-40	-40
2 Jeugdzorg regionale voorzieningen	181	0	0	0
3 Effect stoppen leasen divers materieel	-6	-4	-4	-4
4 Effect stoppen leasen divers materieel	-31	-33	-33	-33
5 Opbrengsten Centrale Verwerkingsinstallatie Zandmaas	55	55	55	55
7 Dividend aandelen BNG / Enexis	-141	-37	-37	-37
7 Hogere opbrengst toeristenbelasting	830	921	892	892
7 Programma Manager en communicatie voor samenwerking met Venray	-75	-75	0	0
7 Reisdocumenten en rijbewijzen	-12	-14	56	97
7 Vervanging hardware/servers en verhoging huur en onderhoud IV	-679	-664	-664	-664
Totaal Onontkoombaar knelpunt	75	87	203	244
Overige ontwikkelingen				
1 Bijdrage aan Synthese	-150	0	0	0
1 Dekking bijdrage Synthese uit SPUK GALA	75	0	0	0
1 Dekking brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches uit SPUK GALA	195	195	195	195
1 IJslands preventie model Formatie versterking vitale kernen en wijken	-75	-75	-75	-75
1 Kapitaallasten m.b.t. investeringen in duurzame mobiliteit 2024-2027	0	-32	-64	-96

1	Leesbevordering voor kinderen van 0-12 jaar	-228	-228	-228	-228
1	Reservering accommodatiebeleid	-392	-154	-146	-135
1	Trendsportal	-130	0	0	0
2	Ontwikkeling aantallen participatie wet en bijzondere bijstand	-1.963	-2.059	-2.059	-2.059
2	Ontwikkeling BUIG budget	1.963	2.059	2.059	2.059
2	Onze Loods	-270	-270	-270	-270
3	Regie op ruimte en landelijk gebied	-300	-300	-300	-300
4	Aanvullende middelen uitvoering motie raadvoorstel A73/Maaslijn	-150	0	0	0
4	Afvalbegroting 2024-2027	-26	-25	-25	-25
5	Aanpassing dekking beleidscapaciteit toerisme	-105	-105	-105	-105
5	Stimuleringsmiddelen om de landbouwtransitie in de diverse sectoren te bevorderen	-100	0	0	0
6	Inburgeringsvoorzieningen	-23	-18	-18	-18
7	Borgen continuïteit ICT (Beveiliging, digitale transformatie, telefoniecentrale en projecten I&A)	-740	-790	-790	-790
7	Gedeeltelijk terugdraaien geraamde stortingen in de algemene reserve	1.500	1.000	0	0
7	Inburgeringsvoorzieningen	23	18	18	18
7	Opbouw zero based begroting 2025 - 2028	-120	0	0	0
7	Programmatisch werken	-200	0	0	0
7	Realisatie financiële dekkingsopgave collegeprogramma/extra verhoging ozb niet woningen	-197	-244	109	250
7	Reservering accommodatiebeleid	-40	-40	-40	-40
7	Revolverend fonds dat de revitalisatie van bedrijventerreinen mogelijk maakt.	-25	0	0	0
7	Versterken team VTH	-500	-500	-500	-500
7	Versterking team WIZ	-80	-80	-80	-80
Totaal Overige ontwikkelingen		-2.058	-1.648	-2.319	-2.199

BELEIDSBEGROTING

1 Vitale kernen

Wat is de uitdaging en wat gaan we daar voor doen?

In Horst aan de Maas 'bouwen' we letterlijk en figuurlijk aan vitale kernen. Kernen waar het fijn wonen is, in een woning die past, in een groene wijk. Kernen waar mensen naar elkaar omkijken, elkaar ontmoeten en waar verbindingen ontstaan. Kernen met een florerend verenigingsleven en voldoende vrijwilligers. Kernen waar inwoners zelf het initiatief en hun verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en voor hun leefomgeving. Kernen waarin iedereen mee kan doen, ongeacht zijn of haar afkomst of achtergrond. Voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten, versterken die kernen en de sociale verbondenheid.

1.1 Wonen, bouwen en bouwgrondexploitaties (beleidsveld 1.1 en 1.2)

In het Masterplan Wonen 2021-2025 is een duidelijke ambitie opgenomen: het herstellen van de balans op de woningmarkt. Zodat inwoners kunnen wonen in een woning die bij ze past en op een plek waar zij zich thuis voelen. Dit doen we onder andere door het vergunnen van 1000 woningen tot en met 2025, waarvan twee derde betaalbare nieuwbouwwoningen.

We werken volgens het vastgestelde Uitvoeringsplan en de Dorpsplannen Wonen waarin samen met inwoners de behoeften per kern zijn uitgewerkt. We zien dat er vooral behoefte is aan levensloopbestendige woningen voor senioren en betaalbare woningen voor starters. We hebben ook aandacht voor andere doelgroepen, in het bijzonder kwetsbare inwoners zoals statushouders, mensen met een zorgbehoefte, internationale werknemers (zie ook paragraaf 6.1) en woonwagengebouwen.

Dit gaan we doen:

- We werken aan ongeveer 30 woningbouwprojecten in bijna alle kernen. Bij een aantal grote projecten - zoals Siebersbroek in Lottum, Meteriksveld in Meterik en de Oude Holstraat in Hegelsom - gaat in het vierde kwartaal van 2023 de schop in de grond. In 2024 kunnen de eerste bewoners hun intrek nemen in een nieuwe woning. Daarnaast zijn we gestart met de bestemmingsplanprocedures voor de locaties Mäöleveld en met fase 2 van de Wouterstraat in America.
- Om onze ambitie op het gebied van woningbouw te kunnen realiseren, zijn naar verwachting meer bouwgronden nodig dan de beperkte voorraad die nu in ons bezit is. Dit betekent dat we voorafgaand aan de vergunningverlening, plannen voorbereiden en eventueel gronden aankopen.
- Bij nieuwbouw hanteren we uitgangspunten voor klimaat-adaptief bouwen met voldoende ruimte voor spelen, groen, bewegen en ontmoeten. Dat kan tot gevolg hebben dat de grondexploitaties minder opbrengend vermogen hebben of zelfs verliesgevend worden.
- We maken beleid om beter te kunnen sturen op betaalbaarheid, beschikbaarheid en verdeling van schaarse woningen. Dit doen we vooral in regioverband. Daar waar nodig, schakelen we externe expertise in.
- We voeren het in 2023 vastgestelde Woonwagengebouwbeleid uit. Hiervoor is een krediet beschikbaar gesteld van € 769.000. Bestaande locaties knappen we op en breiden we uit. De planning is twee nieuwe woonwagelocaties te realiseren. Daar stellen we grondexploitaties voor op. De kapitaallasten komen dan te vervallen en de middelen hevelen we dan over naar de vast te stellen grondexploitaties.
- De vraagstukken voor herontwikkeling van inbreidingslocaties zijn nadrukkelijker in beeld. Dit doen we ook bij revitalisering van bestaande wijken. We starten vanaf 2024 met verkenningen zoals we in het hoofdlijnenakkoord hebben afgesproken.
- We zijn gestart met de voorbereiding om in 2024 - samen met Wonen Limburg - flexwoningen in drie kernen te realiseren.
- We vergroenen en verduurzamen wijken. Zie ook paragraaf 3.2: Openbaar groen, bossen en landschap.
- We stimuleren inwoners en partners om de bestaande woningvoorraad duurzamer en levensloopbestendig te maken.

1.2 Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit (beleidsveld 1.3)

Een goede bereikbaarheid van voorzieningen, een sterke infrastructuur in en tussen onze kernen en verkeersveiligheid zijn belangrijke voorwaarden voor vitale kernen. Eind 2023 leggen we een nieuw Wegbeheerplan 2023-2027 voor aan de raad.

Dit gaan we doen:

- We zijn terughoudend met het aanleggen van meer asfalt. Wel blijven we investeren in het behoud van de kwaliteit van openbare wegen. Vooruitlopend op en in lijn met het nieuwe Wegbeheerplan, zijn in de begroting van 2023 toekomstige investeringsbijdragen voor het revitaliseren van wegen geïndexeerd. Dit betekent dat we in 2024 € 3 miljoen en vanaf 2025 jaarlijks € 4 miljoen beschikbaar hebben voor het herstel en de reconstructie van wegen.
- We onderhouden wegen om deze gedurende de maximale levensduur functioneel en veilig te houden (op basisniveau). Hiervoor hebben we vanuit het huidige Wegbeheerplan jaarlijks € 1,5 miljoen beschikbaar. We zien echter dat kosten als gevolg van loon- en prijsstijgingen toenemen. Ook hebben we de afgelopen jaren meer wegen in ons beheer gekregen. Uit het nieuwe Wegbeheerplan moet blijken in hoeverre dit bedrag toereikend is.
- In de periode 2024 -2027 investeren we in de belangrijkste knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid en in de verduurzaming van mobiliteit. Denk hierbij aan:
  - de transitie van fossiele brandstoffen naar alternatieven zoals elektrisch rijden, zoals aanpassingen in de infrastructuur;
  - de overstap van auto naar actieve mobiliteit (lopen en fietsen) en OV. Daarvoor zijn fysieke aanpassingen nodig zoals betere voorzieningen voor de fiets, maar ook overstappunten.
  - verkeersmaatregelen om hinder voor de omgeving door autoverkeer (fijnstof, geluid etc.) te verminderen;
  - de invoering van de gebiedsontsluitingsweg (GOW 30); een categorie wegen tussen de 30- en 50 kilometerzones zoals we ze nu kennen. Hiervoor moeten we infrastructureel een aantal grote veranderingen doorvoeren;
  - het terugdringen van de risico's van vracht- en landbouwverkeer in onze kernen.

In deze begroting is hiervoor in de periode 2024 – 2027 jaarlijks een bedrag van € 500.000 opgenomen. Daarnaast wordt er regionaal vanuit Trendsportal geïnvesteerd in de verduurzaming van mobiliteit, waaronder in de logistieke aanpak, fietsstimulering en duurzaam leervervoer. Eind 2023 / begin 2024 maken we mobiliteitsprogramma's en een projectenlijst met een gedetailleerd overzicht van inspanningen en bijbehorende investeringen.

1.3 Inwonersparticipatie en -initiatieven (beleidsveld 1.6)

Krachtige gemeenschappen, waarin inwoners elkaar ontmoeten en omzien naar elkaar, vormen het fundament voor Vitale Kernen. We zien een groei van (de behoefte aan) dorpsondersteuners of een andere vorm van 'noaberzorg', die ontstaan vanuit vrijwilligersinitiatieven in de kernen. Ook inwonerinitiatieven in de fysieke ruimte, zoals het aanleggen van een speelbos of particuliere groen- en speeltuinbeheerders, dragen bij aan (plekken voor) ontmoeting en het inzetten op de eigen kracht van inwoners.

Onze rol als gemeente is om activiteiten en initiatieven die bijdragen aan vitale gemeenschappen aan te jagen, te faciliteren, ondersteunen en waarderen. De regie over het initiatief blijft bij de inwoner of vereniging zelf, maar we trekken wel gezamenlijk als partners op. We willen hiermee bereiken dat inwoners/verenigingen beter in staat zijn een initiatief binnen hun gemeenschap te realiseren.

Accommodaties hebben een spilfunctie in vitale kernen. Ze zijn een plek waar mensen elkaar ontmoeten, waar nieuwe ideeën worden geboren en vormen een spil in sociale cohesie in een kern.

Dit gaan we doen:

- We waarderen en stimuleren initiatieven van stichtingen, verenigingen en (vrijwilligers)organisaties die bijdragen aan de positieve gezondheid van inwoners en aan het versterken van vitale gemeenschappen. Dit doen we in 2024 voor het eerst volgens het nieuwe subsidiekader en de nieuwe subsidieregelingen. Financiële kaders blijven ongewijzigd

ten opzichte van voorgaande jaren. We werken op gelijkwaardige basis én op basis van vertrouwen.

- Vooruitlopend op een nieuw te ontwikkelen accommodatiebeleid is in de begroting budget opgenomen, onder andere om:
  - reeds genomen besluiten (het schrappen van een ombuiging op accommodaties in 2024) uit te kunnen voeren;
  - in te kunnen spelen op onvoorziene of dringende knelpunten (voor een aantal accommodatie-gerelateerde zaken. Dit om reeds genomen besluiten te kunnen verwerken (onder andere de Wingerd, gymzaal America).

Begin 2024 herijken we het accommodatiebeleid. Daarin wordt duidelijk in hoeverre bijdrages structureel worden. We gaan meer gebruikmaken van dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen en verbinden hen – daar waar nodig – met voorliggende voorzieningen en professionele ondersteuning. Ervaring laat zien dat inwoners sneller hulp vragen aan dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen. Hierdoor kunnen inwoners sneller, in hun eigen omgeving en op basis van eigen kracht en die van de gemeenschap geholpen worden. Dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen verbinden, stimuleren ontmoetingen, verwijzen door en versterken het eigen netwerk.

1.4 Sport, leefstijl en gezondheid (beleidsveld 1.5)

We streven naar een gezonde generatie in 2040: veerkrachtige, weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis. Vanuit het programma Vitale Kernen werken we aan een gezonde fysieke leefomgeving die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Zo maken we het voor inwoners veel gemakkelijker om een gezonde leefstijl te ontwikkelen en vast te houden, versterken we de mentale veerkracht, weerbaarheid en hun welbevinden.

Dit gaan we doen:

- Onder de paraplu van IN! Horst aan de Maas sluiten we aan bij het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorg Akkoord (IZA). We ontwikkelen een samenhangende lokale aanpak op drie uitvoeringslijnen: sport, bewegen & cultuur, gezondheid & sociale basis. Dat doen we met een domein-overstijgende inzet vanuit een gebiedsgeoriënteerde, lokale preventie-infrastructuur.
- We voeren samen met partners uit onderwijs, gezondheidszorg, kinderopvang en het verenigingsleven het Transitieplan Sport aan de Maas uit. Onze sportconsulenten werken samen met deze partners aan programma's en activiteiten voor doelgroepen voor wie sporten of bewegen niet vanzelfsprekend is. Denk aan ouderen, minima, mensen met een beperking of mensen met een mindere gezondheid.

1.5 Cultuur, historie en erfgoed (beleidsveld 1.4)

Cultuur zorgt ervoor dat inwoners elkaar ontmoeten en meedoen. Cultuur en erfgoed leveren een belangrijke bijdrage aan vitale gemeenschappen, de sociale cohesie in kernen, een gezonde en gelukkige leefstijl voor inwoners en de beweging van zorg naar gezondheid (zie ook hoofdstuk 2; sociale basis).

Daarom zetten we in op een sterk verenigingsleven en het behouden en uitbreiden van het cultuuraanbod. Ook vinden we het belangrijk dat we zorgvuldig met ons erfgoed omgaan en de verhalen die erbij horen, levendig houden.

Dit gaan we doen:

- We stimuleren cultuur in onze gemeente via de programmalijs van het cultuurbeleid van Horst aan de Maas, IN! Horst aan de Maas en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). We hebben hierbij extra aandacht voor jeugd, ouderen en kwetsbare doelgroepen.
- We evalueren en actualiseren in 2024 het cultuurbeleid. Dit doen we samen met inwoners, lokale cultuurverenigingen, professionals uit de sector en andere partners zoals

onderwijsinstellingen, de bibliotheek en het welzijnswerk. We bespreken de evaluatie ook met de raad.

- We ontwikkelen nieuw Erfgoedbeleid en leggen dit voor aan de gemeenteraad. Met dit beleid geven we vorm en inhoud aan onze cultuurhistorie en ons erfgoed. Ook maken we de investeringen inzichtelijk die nodig zijn om cultuurhistorie en erfgoed te behouden en te ontwikkelen.
- In het vierde kwartaal van 2023 is een gebiedsvisie voor Kasteelpark ter Horst gereed. Op basis van deze visie bepalen we óf – en zo ja, welke – stappen we zetten in de uitvoering.
- We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan het behouden, herstellen en versterken van erfgoed. Hetzelfde geldt voor initiatieven die bijdragen aan de ontsluiting van cultuurhistorie en erfgoed voor inwoners en toeristen.

Bij dit programma horen de volgende beleidsvelden:

- 1.1 Bouwen en wonen
- 1.2 Bouwgrondexploitaties en woningen
- 1.3 Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en mobiliteit
- 1.4 Cultuur, historie en erfgoed
- 1.5 Sport
- 1.6 Inwonersparticipatie en initiatieven
- 1.7 Gezondheid

Beleidsindicatoren programma Vitale kernen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	7,9	14,4	N.n.b.	N.n.b.
Demografische druk (Het aantal personen van 0-20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20-65 jaar.)	73,2%	73,4%	73,1%	N.n.b.
Niet-sporters (wordt eens per 4 jaar gemeten)	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.n.b.

Wat gaat dat kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Werkelijk	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lasten						
1-1 Bouwen en wonen	-3.393	-3.266	-3.139	-2.950	-2.817	-2.664
1-2 Bouwgrondexploitaties woningen	-3.534	-6.598	-4.694	-4.704	-4.661	-4.695
1-3 Bereikbaarh. verkeersveiligh. mobiliteit	-6.126	-6.709	-7.027	-7.091	-7.637	-7.761
1-4 Cultuur, historie en erfgoed	-1.564	-1.754	-1.949	-2.304	-2.206	-2.206
1-5 Sport	-4.032	-4.957	-4.931	-4.920	-4.688	-4.484
1-6 Inwonersparticipatie en -initiatieven	-3.545	-5.389	-4.815	-4.544	-4.643	-4.579
1-7 Gezondheid	-69	-27	-122	-122	-122	-122
Totaal Lasten	-22.263	-28.700	-26.678	-26.635	-26.774	-26.511
Baten						
1-1 Bouwen en wonen	2.915	2.208	2.239	2.039	1.687	1.687
1-2 Bouwgrondexploitaties woningen	1.924	4.739	4.339	4.339	4.339	4.339
1-3 Bereikbaarh. verkeersveiligh. mobiliteit	569	677	916	644	779	779
1-4 Cultuur, historie en erfgoed	10	42	0	0	0	0
1-5 Sport	1.644	1.500	1.515	1.622	1.612	1.378
1-6 Inwonersparticipatie en -initiatieven	445	473	979	594	594	594
Totaal Baten	7.507	9.640	9.988	9.238	9.010	8.777
Saldo van baten en lasten	-14.756	-19.061	-16.690	-17.397	-17.764	-17.733
Storting in de reserves	-4.521	-1.030	-1.383	-713	-845	-845
Aanwending van de reserves	6.160	4.485	1.115	843	765	765
Resultaat	-13.117	-15.605	-16.958	-17.266	-17.844	-17.814

Onderstaande tabel geeft het verloop van de begroting sinds de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 weer.

	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Lasten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	-26.360	-26.028	-26.202	-26.048
Raadsbesluiten t/m 11 juli	-280	-185	505	549
Lasten Actuele begroting	-26.640	-26.213	-25.697	-25.499
Loon- en prijscompensatie	-171	-190	-249	-251
Rente, afschrijving en financiering	212	283	43	131
Onontkoombaar knelpunt	-84	-100	-100	-100
Overige ontwikkelingen	-550	-294	-318	-338
Overige technische mutaties	-829	-833	-1.297	-1.297
Totaal lasten Meerjarenbegroting 2024-2027	-28.062	-27.348	-27.619	-27.356
	2024 raming	2025 raming	2026 raming	2027 raming
Baten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	10.754	9.943	9.639	9.639
Raadsbesluiten t/m 11 juli	452	119	82	-151
Baten Actuele begroting	11.206	10.062	9.721	9.489
Loon- en prijscompensatie	36	36	36	36
Rente, afschrijving en financiering	0	-33	0	0
Onontkoombaar knelpunt	38	38	38	38
Overige ontwikkelingen	-155	0	0	0
Overige technische mutaties	-21	-21	-21	-21
Totaal baten Meerjarenbegroting 2024-2027	11.104	10.082	9.774	9.542
Vitale kernen	-16.958	-17.266	-17.844	-17.814

Onderstaande tabel bevat de toelichting op de financiële mutaties uit deze meerjarenbegroting.

Onontkoombaar knelpunt	46	62	62	62
Effect stoppen leasen divers materieel	2024	2025	2026	2027
Lasten	-26	-22	-22	-22
Baten	0	0	0	0

Deze extra kosten worden veroorzaakt door het stoppen met leasen van divers materieel. De lagere leasekosten, die per saldo hoger waren dan de hier geraamde kosten, zijn al bij de 1e bijstelling 2023 meerjarig afgeraamd.

Financiële ruimte voor extra investeringen in het centrum van Sevenum en Horst.	2024	2025	2026	2027
Lasten	-20	-40	-40	-40
Baten	0	0	0	0

In de kaderbrief 2024 is aangegeven dat hier budget voor in de begroting moet worden opgenomen. Voor de periode 2024 - 2027 hebben we jaarlijks € 20.000 extra opgenomen voor het centrum Horst. Voor het centrum Sevenum hebben we in de periode 2025 -2027 jaarlijks € 20.000 extra opgenomen. In 2024 is voor Sevenum het door de raad vastgestelde krediet van € 150k voor het opstellen centrumvisie Sevenum nog toereikend.

Verdeling gewenningsbijdrage N554	2024	2025	2026	2027
Lasten	-38	-38	-38	-38
Baten	38	38	38	38

Het college van B & W heeft besloten om de N554 (de weg van Tienray naar Meerlo) en de N556 (de weg van Horst naar Sevenum) over te nemen van provincie Limburg. De wegen hebben geen functie meer in het Regionaal Verbindend Wegennetwerk (RVWN). Na jarenlang overleg is er nu overeenstemming. De afspraken zijn met een intentieverklaring vastgelegd en op 1 februari 2023 is de gemeente eigenaar geworden van de N554. Vanwege groot onderhoud blijft de N556 nog tot 1 september 2024 in beheer bij de provincie. Deze overname biedt mogelijkheden om de verkeersveiligheid en de leefbaarheid van de omwonenden te verbeteren. Voor de N554 is door de provincie geld beschikbaar gesteld. Dit bestaat uit een gewenningsbijdrage voor het dagelijkse onderhoud voor de komende 10 jaren na overdracht en een bedrag voor de aanpak van knelpunten die verband houden met de leefbaarheid en verkeersveiligheid. Dit behelst de verdeling van de gewenningsbijdrage voor het dagelijks onderhoud van de komende 10 jaar.

Overige ontwikkelingen	705	294	318	339
Bijdrage aan Synthese	2024	2025	2026	2027
Lasten	-150	0	0	0
Baten	0	0	0	0

Welzijnsorganisatie Synthese speelt een belangrijke rol bij de beweging voorkomen in plaats van genezen. Door de toenemende vraag aan zorg en ondersteuning van inwoners, met name bij jeugd en ouderen, wordt er een groter beroep gedaan op Synthese. Zij is daar nu nog niet voldoende op toegerust. Door nu juist te investeren in gezondheid en preventie voorkomen we zorgvragen en inzet van professionals en brengen we samen een beweging op gang van zorg naar gezondheid en van maatwerkvoorzieningen naar collectieve voorzieningen. We stellen Synthese in staat om inwoners hierbij te ondersteunen zodat ze naar eigen vermogen mee kunnen blijven doen en verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leefomgeving en gezondheid. Kortom; gezonde mensen in vitale kernen en wijken. De bijdrage aan Synthese kan gedeeltelijk wordt gedekt uit de SPUK GALA gelden. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om de afspraken in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord uit te kunnen voeren. Eind 2023 zullen we het integrale beeld van de diverse budgetten die een link hebben met SPUK-GALA opstellen.

Dekking bijdrage Synthese uit SPUK GALA	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0
Baten	75	0	0	0

De bijdrage aan Synthese kan gedeeltelijk wordt gedekt uit de SPUK GALA gelden. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om de afspraken in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord uit te kunnen voeren. In de loop van 2023 zullen we het integrale beeld van de diverse budgetten die een link hebben met SPUK-GALA opstellen.

Dekking brede impuls combinatiefuncties/buurt sportcoaches uit SPUK GALA	2024	2025	2026	2027
Lasten	195	195	195	195
Baten	0	0	0	0

De middelen voor de brede impuls combinatiefuncties/buurt sportcoaches waren tot 2023 onderdeel van de algemene uitkering. Met ingang van 2023 zijn deze onderdeel uit van de Brede specifieke uitkering Sport en

bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. Deze uitkering is aangevraagd. De uitname uit de algemene uitkering wordt geheel gedekt uit de SPUK-gala gelden.

Herstructurering wijken- Inponden door woningcorporaties	2024	2025	2026	2027
Lasten	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Baten	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.

We gaan subsidie aanvragen vanuit het volkshuisvestingsfonds zodat woningcorporaties woningen in wijken kunnen inponden, verduurzamen en in sociale huur kunnen terugbrengen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om woningen waar nu illegaal arbeidsmigranten gehuisvest zijn. De subsidie gaat uit van 30% cofinanciering, de bijdrage vanuit het fonds bedraagt maximaal 70%. In de loop van 2023 zal duidelijk worden om welk bedrag het gaat.

IJslands preventie model Formatie versterking vitale kernen en wijken	2024	2025	2026	2027
Lasten	-75	-75	-75	-75
Baten	0	0	0	0

In de kaderbrief is aangekondigd dat er structurele capaciteit nodig is om de versterking van het voorliggend veld (vitale kernen en wijken) via de beweging van het IJslands preventie model (IN! HadM) te realiseren. IN! HadM heeft nu kwartier gemaakt. Voor de volgende fase van implementatie is jaarlijks € 75.000 nodig.

Kapitaallasten m.b.t. investeringen in duurzame mobiliteit 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	-32	-64	-96
Baten	0	0	0	0

De gevraagde middelen zijn voor investeringen (jaarlijks €500.000 in 2024, 2025, 2026 en 2027) m.b.t. de verduurzaming op het gebied van mobiliteit. Denk hierbij aan: 1. De transitie van fossiele brandstoffen naar alternatieven zoals elektrisch rijden of overschakelen van vrachtwagens naar waterstof. 2 De overstap van auto naar actieve mobiliteit (lopen en fietsen) en OV. Daarvoor zijn fysieke aanpassingen nodig zoals betere voorzieningen voor de fiets, maar ook hubs (overstappunten waar je van bijvoorbeeld fiets op OV kunt overstappen). 3 verkeersmaatregelen om hinder voor de omgeving door autoverkeer door fijnstof, geluid etc. te verminderen.

Leesbevordering voor kinderen van 0-12 jaar	2024	2025	2026	2027
Lasten	-228	-228	-228	-228
Baten	0	0	0	0

In de raad ligt het voorstel om akkoord te gaan met een structurele investering in leesbevordering voor kinderen van 0-12 jaar ten behoeven van de programma's, de Bibliotheek op school en Boekstart. De programma's dragen bij aan het leesplezier van kinderen waardoor basisvaardigheden worden versterkt en laaggeletterdheid wordt voorkomen, zo kunnen kinderen nu en later meedoen in de gemeenschap.

Reservering accommodatiebeleid	2024	2025	2026	2027
Lasten	-162	-154	-146	-135
Baten	-230	0	0	0

Vooruitlopend op een nieuw te ontwikkelen accommodatiebeleid is het noodzakelijk om voor een aantal accommodatie-gerelateerde zaken reeds budget in de begroting op te nemen. Dit om reeds genomen besluiten te kunnen verwerken (het schrappen van een ombuiging op accommodaties in 2024), maar ook om in te kunnen spelen op onvoorziene/dringende knelpunten bij accommodaties voordat het accommodatiebeleid gereed is (o.a. de Wingerd, gymzaal America). Bij de herijking van het accommodatiebeleid (Q1-2024) wordt vervolgens integraal bekeken in hoeverre bijdrages structureel gemaakt moeten/kunnen worden.

Trendportal	2024	2025	2026	2027
Lasten	-130	0	0	0
Baten	0	0	0	0

Voor de uitvoering van projectkosten Trendportal is in 2024 budget noodzakelijk. Het betreft de projecten Werkgeversaanpak, bezoekersaanpak, SPV, Logistieke aanpak, Fietssimulering en duurzaam leervervoer.

Overzicht investeringen

Nieuwe investeringen in 2024 tot en met 2027 die de raad al heeft goedgekeurd

	Bruto investering	Bijdr. derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
Bermen en sloten buitengebied 2024	63		63	63			
Investering openbare verlichting 2024	183		183	183			
MIP 2024 't Haeren Grubbenvorst: sportvloer	53	4	49	49			
MIP 2024 't Brugeind Meerlo: duurzaamheid / verlichting	98	8	90	90			
MIP 2024 Kruisweide Sevenum: duurzaamh.	824	69	755	755			
MIP 2024 Tennisbanen Grubbenvorst: kunstgras	120	17	103	103			
MIP 2024 Tennisbanen Lottum: kunstgras	40	5	35	35			
MIP 2024 Tennisbanen Broekhuizenvorst: kunstgras	65	9	56	56			
MIP 2024 Renovatie diverse natuurgrasvelden	69	10	59	59			
MIP 2024 Buitensport / kleedlokalen	58	8	50	50			
MIP 2024 Gemeenschapshuis BMV Kronenberg: verlichting / duurzaamheid	126		126	126			
MIP 2024 Smetenhof Lottum: elektrische installatie	190	16	174	174			
MIP 2025 Smetenhof Lottum: dakrenovatie	86	7	79	79			
Bermen en sloten buitengebied 2025	63		63		63		
Investering openbare verlichting 2025	183		183		183		
MIP 2025 't Haeren Grubbenvorst: dakrenovatie	401	33	368		368		
MIP 2025 't Brugeind Meerlo: warmtepomp	73	6	67		67		
MIP 2025 Renovatie diverse natuurgrasvelden	59	8	51		51		
MIP 2025 Buitensport / kleedlokalen	289	41	248		248		
MIP 2025 OJC Niks Horst: renovatie kozijnen	41		41		41		
Bermen en sloten buitengebied 2026	63		63			63	

Investering openbare verlichting 2026	183	183	183
Bermen en sloten buitengebied 2027	63	63	63
Investering openbare verlichting 2027	183	183	183

Nieuwe / toekomstige investeringen; waar ruimte voor is gereserveerd, maar die de raad nog moet goedkeuren

	Bruto investering	Bijdragen derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
Rehabilitatie en reconstructie wegen 2024	3.000		3.000	3.000			
Rehabilitatie en reconstructie wegen 2025	4.000		4.000		4.000		
Rehabilitatie en reconstructie wegen 2026	4.000		4.000			4.000	
Rehabilitatie en reconstructie wegen 2027	4.000		4.000				4.000
Investeringen MIP 2026	931		931			931	
Investeringen MIP 2027	330		330				330
Investeringen gebied rond Kasteelpark ter Horst (incl. consolidatie kasteelruïne)	5.350		5.350	5.350			
Investering infrastructuur hoofdontsluiting Kasteelpark ter Horst (afrit 10/Venrayseweg)	938		938	938			
Upgraden centrum Horst: herontwikkeling zuid, Kloosterhof, lint noordzijde	2.035		2.035	2.035			
Duurzame mobiliteit	2.000		2.000	500	500	500	500

2 Een sterke sociale basis

Wat is de uitdaging en wat gaan we daar voor doen?

NB. Omdat we vanaf 2024 willen gaan werken met ontschotte budgetten, is hier geen specificatie naar beleidsvelden opgenomen.

In Horst aan de Maas bouwen we aan een sterke, sociale basis; de kracht van inwoners, hun netwerk en gemeenschappen zijn daarin het vertrekpunt. Zo houden we professionele zorg betaalbaar en beschikbaar voor inwoners die dit echt nodig hebben.

Dat vraagt om een transformatie van onze rol en dienstverlening; een transformatie die het afgelopen jaar al is ingezet. Kern van de transformatie is:

- Meer uitgaan van (positieve) gezondheid, eigen kracht en preventie. We investeren (veel) meer in de sociale basis (sterke dorpen en wijken). De link met het programma vitale kernen is daarbij evident. Dit leidt uiteindelijk tot een afname van het gebruik van professionele hulpverlening en zorg (maatwerkvoorzieningen).
- Professionals werken meer samen met en zijn ondersteunend aan vrijwilligers, waaronder dorpsondersteuners en ervaringsdeskundigen.
- Binnen dit programma focussen we onder andere op gelijke kansen op gezondheid en het terugdringen van gezondheidsachterstanden.
- We gaan uit van vertrouwen, werken vanuit de bedoeling en maken passende oplossingen mogelijk, binnen de regels.
- Zo houden we professionele zorg betaalbaar en beschikbaar voor inwoners die dit echt nodig hebben.

Deze transformatie vraagt ook om een andere manier van werken met financiën: ontschot én met ruimte om te investeren. Kortom: geen 'aparte potjes' voor bijvoorbeeld sport of de Participatiewet, maar één budget met ruimte om te kunnen investeren in een sterke, sociale basis. Dankzij landelijke programma's zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA) kan dit ook.

Hiermee financieren we pilots en projecten die bijdragen aan de transformatie, preventie en een sterke, sociale basis. We willen in 2024 een transformatiebudget van (maximaal) € 2,4 miljoen vormen. We willen een bestemmingsreserve vullen met de landelijke middelen die we krijgen én vanuit ruimte die we binnen het sociaal domein vrijspelen. We zullen de resultaten van de tweede bijstelling en jaarrekening 2023 verwerken en de raad een concreet voorstel voorleggen.

Voordelen die we hiermee behalen (bijvoorbeeld door minder inzet van maatwerkvoorzieningen) investeren we – in ieder geval de komende jaren – terug in de sociale basis of vitale kernen (zie programma 1). Zo creëren we een vliegwiel dat steeds sneller gaat draaien. Daarbij gelden een aantal voorbehouden:

- We houden momenteel onze eigen dienstverlening in het sociaal domein tegen het licht. De uitkomsten daarvan zijn nu nog niet bekend. Dit kan betekenen dat er extra middelen nodig zijn om onze dienstverlening passend bij de hierboven beschreven beweging te optimaliseren. Daarin nemen we ook mogelijke gevolgen van de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming voor onze eigen dienstverlening mee. Het kan hierbij zowel gaan om capaciteit en organisatie als om onze werkprocessen en systemen.
- Landelijke ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op de opdracht en taken die we als gemeente hebben. Dat heeft dan ook direct gevolgen voor onze inzet en de budgetten die we ontvangen. We moeten hier flexibel op kunnen inspelen.
- We beoordelen jaarlijks welke ruimte reëel is, zodat een mogelijk overschot terug kan vloeien.
- We nemen de raad structureel mee.

2.1 Van zorg naar gezondheid

Met de transformatie van zorg naar gezondheid, willen we ervoor zorgen dat iedereen de hulp krijgt die hij nodig heeft. Inwoners worden eerder geholpen, waardoor we een zware zorgvraag kunnen voorkomen.

Dit gaan we doen:

- We bouwen het netwerk van partners rondom IN! verder uit. Samen met onder andere partners in onderwijs en kinderopvang, Proviso, Cohesie, zorgaanbieders, sport aan de Maas en Synthese geven we de inhoud van IN! verder vorm.
- We geven uitvoering aan ons plan van aanpak GALA waarbij we beschikbare middelen slim combineren om onze doelen te realiseren. Dit doen we vanuit een samenhangende lokale aanpak op drie uitvoeringslijnen, sport, bewegen & cultuur, gezondheid & sociale basis.
- We organiseren Sociale Kracht Sessies: dit zijn bijeenkomsten waarin professionals, vrijwilligers en inwoners elkaar ontmoeten, waar zij kennis delen, waar nieuwe samenwerkingen ontstaan en nieuwe initiatieven opbloeien.
- Via onze welzijnsstichting Synthese voorzien we in de toenemende vraag aan zorg en ondersteuning. Vooral jongeren, inwoners met financiële vragen en mantelzorgers krijgen hierdoor meer en vooral sneller de ondersteuning die zij nodig hebben.

2.2 Werken vanuit de bedoeling

We verbeteren onze zorg en ondersteuning aan inwoners. We verbeteren de ondersteuning die we bieden zodat die zo goed mogelijk aansluit op de situatie van de inwoner en diens leefomgeving. We werken vanuit de bedoeling en op basis van het creëren van stabiliteit. Ofwel: de inhoud van de situatie is leidend en regels en voorzieningen zijn ondersteunend.

Dit gaan we doen:

- We voeren het plan van aanpak voor het Kernteam WIZ uit. Hierdoor worden inwoners sneller in de eigen omgeving geholpen en kunnen zij met hulp van vertrouwde partners sneller op eigen kracht verder.
- We stellen een Omgekeerde Verordening op (het fundament onder de omgekeerde toets). Die helpt professionals om daadwerkelijk in te spelen op wat de inwoner nodig heeft en daarbij uit te gaan van de leefwereld in plaats van de systeemwereld.
- We voeren onze Stabiliteitsaanpak uit. Hiermee helpen we inwoners die te maken hebben met een stapeling van problemen in verschillende leefgebieden. De gewenste uitkomst van de inwoner en diens leefomgeving is het vertrekpunt. Ondersteuning organiseren we in samenwerking met/tussen verschillende domeinen en organisaties. Deze manier van werken vormt de rode draad door het regionale actieprogramma Grip op Onbegrip. Hiervoor is in 2022 aan de regio Noord-Limburg een meerjarige subsidie toegekend.
- Vanuit het programma Geweld Hoort Nergens Thuis bouwen we aan een betere ondersteuning voor inwoners en gezinnen die te maken krijgen met geweld in afhankelijkheidsrelaties. Regionale professionals krijgen scholing in de zogenaamde TOP-3 methodiek. Hiermee verbeteren we de ketensamenwerking, doordat alle partners werken vanuit hetzelfde gedachtegoed.
- We voeren het programma Sturing en Ontwikkeling Individuele Voorzieningen (SOIV) uit, samen met zorgaanbieders en andere partners. Samen zoeken we naar oplossingen die passen bij de behoefte en mogelijkheden van de inwoner, we normaliseren en schalen tijdig af, we sluiten aan op de eigen kracht en het eigen netwerk. Zo gaan we wachlijsten tegen en stimuleren we samenwerking en innovatie.
- We gaan – zowel regionaal als lokaal – aan de slag met de Hervormingsagenda Jeugd (HA). Het doel van de HA is tweeledig:
  - betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is én een beheersbaar;
  - een duurzaam, financieel houdbaar stelsel.

In de HA zitten inhoudelijke maatregelen, zoals het beperken van de reikwijdte van jeugdhulp en het verbeteren van de (boven)regionale samenwerking. De HA bouwt ook voort op het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming.

Omdat de inhoudelijke maatregelen effect moeten hebben op de uitgaven aan jeugdhulp, bouwt het Rijk de (extra) middelen die gemeenten voor jeugdhulp ontvangen, stapsgewijs weer af. De bedoeling is dat deze afbouw gelijke tred houdt met de invoering van de maatregelen uit de HA waardoor gemeenten ook daadwerkelijk minder uitgaven aan jeugdhulp hebben. Een onafhankelijke deskundigencommissie toetst hier in 2025 en 2028 op.

2.3 Meedoen

Meedoen heeft een positief effect op de gezondheid van onze inwoners. Laagdrempelige, vrij toegankelijke voorzieningen waar we mensen helpen met hun zorgen of behoeften zijn daarbij belangrijk. We investeren met ondernemers en maatschappelijke partners in een infrastructuur die ontwikkeling en een zinvolle besteding van de dag mogelijk maakt.

Voor de meest kwetsbare inwoners – mensen voor wie een reguliere baan niet past – blijven beschutte en beschermde werkplekken belangrijk. Iedereen moet zijn talenten kunnen ontplooiën.

Dit gaan we doen:

- We willen dat Onze Loods de komende jaren een vaste waarde wordt. Daarom voeren we het gesprek over passende financiering met onder meer Rendiz en NLW als de grootste participerende aanbieders.
- We verbeteren onze dienstverlening op het gebied van werk en inkomen door te investeren in het contact met onze inwoners. We leggen meer focus op het goede gesprek, dicht bij inwoners en niet (alleen) vanuit het gemeentehuis. Zo voorkomen we grotere (financiële) problemen. We richten ons meer op de doelmatigheid en laten inwoners participeren naar vermogen.
- We ontwikkelen Fit naar Werk door naar Vitaal Meedoen. Het doel is mensen met een bijstandsuitkering op een concrete en praktijkgerichte manier te helpen in hun fysieke en mentale ontwikkeling. Want als je lekker in je vel zit, kun je ook nieuwe uitdagingen aan. Het nieuwe programma gaat meer uit van de individuele behoeften van de deelnemer op het gebied van sport en bewegen enerzijds en participatie anderzijds.
- We investeren in betere dienstverlening gericht op armoedebestrijding in de vorm van laagdrempelige inloopsprekuren in dorpen en wijken waar mensen met zorgen over hun (financiële) situatie terecht kunnen. Het inloopsprekuren bij Onze Loods is daar een voorbeeld van. In 2024 onderzoeken we een inloopsprekuren op meer locaties kunnen organiseren. We willen naast onze inwoners staan om samen te bepalen wat de juiste stappen zijn naar (financiële) stabiliteit. Zo werken we aan duurzame oplossingen. Om vervolgens met duurzame oplossingen bezig te zijn. Ook passen we onze werkprocessen aan, zodat wij onze diensten efficiënter kunnen organiseren.

2.4 Onderwijs

Onderwijs moet voor alle inwoners gelijke kansen bieden: gelijke kansen om talenten te kunnen ontwikkelen; gelijke kansen om gezond en gelukkig op te groeien. We vinden het belangrijk dat kinderen en jongeren passend onderwijs krijgen, dicht bij huis. Zo kunnen ze in hun eigen omgeving een sterke sociale basis opbouwen. Hiervoor is het belangrijk dat het onderwijs gebruik kan maken van passende, moderne en multifunctionele huisvesting.

Dit doen we door de aansluiting van zorg en onderwijs goed vorm te geven, door onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan, door toe te zien op de leerplicht, door leerlingenvervoer goed te organiseren, door te zorgen voor passende onderwijshuisvesting en betrokkenheid bij onderwijsontwikkeling en onderwijsinitiatieven. Ons ultieme doel: geen enkel kind zit thuis omdat passende onderwijsopvang ontbreekt.

Dit gaan we doen:

- We voeren het Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2020 – 2024 uit met daarin onder meer de (ver)nieuwbouw van Kindcentrum de Weisterbeek en de basisscholen in Sevenum.
- We actualiseren het IHP onderwijs en maken een nieuwe Uitvoeringsprogramma Onderwijshuisvesting 2025-2029. Beide geven inzicht in de financiële impact.
- We maken met onderwijspartners nieuwe, duurzame afspraken over kwaliteitskaders voor onderwijshuisvesting die ruimte geven voor de invulling van passend en inclusief onderwijs, waar mogelijk in de vorm van integrale kind centra.

- We versterken de bestaande verbindingen en samenwerkingen om een doorgaande lijn (van 0 – 23 jaar) van ontwikkeling en ondersteuning vorm te geven. We kijken naar de mogelijkheden van een integraal kindcentrum en hoe we professionele ondersteuning samen met onze partners zo dichtbij en efficiënt mogelijk kunnen organiseren.
- De vraag naar speciaal onderwijs groeit. We gaan met partners in gesprek. Gezamenlijk met onze partners gaan we ons in het bijzonder inzetten om de toenemende vraag naar speciaal onderwijs op te vangen.
- We werken aan concrete voorstellen voor een duurzame organisatie van onderwijs voor alle nieuwkomers, waarin ook de rol van ons als gemeente helder is (zie ook paragraaf 6.2).

2.5 Ontwikkeling van taal en digitale vaardigheden

De bibliotheek krijgt een steeds belangrijker rol in de sociale basis. Vanaf 2025 krijgen we als gemeente een wettelijke taak (zorgplicht). Het doel is dat iedereen toegang heeft tot een volwaardige openbare bibliotheek: een plek die kennis en informatie beschikbaar stelt, die mogelijkheden biedt voor ontwikkeling en educatie, die lezen stimuleert, die ontmoetingen en debatten organiseert en die inwoners laat kennismaken met kunst en cultuur.

Dit gaan we doen:

- In 2024 werken we verder aan de laagdrempelige en toegankelijke bibliotheek, waardoor we in 2025 voldoen aan onze nieuwe, wettelijke taak.
- We volgen de landelijke programma's gericht op uitgebreidere openingsuren, het Informatiepunt Digitale Overheid en de doorontwikkeling van het bibliotheekprogramma. We maken afspraken over hoe we deze doorvertalen naar de bibliotheek in onze gemeente.
- We voeren het Taalakkoord uit. Hiermee krijgen we inwoners die moeite hebben met basisvaardigheden (bijv. lezen en schrijven) in beeld en we helpen hen met een passend aanbod: een taal cursus in de bibliotheek, een online programma, lessen bij Gilde Educatie of hulp van een vrijwillig taalmaatje

Bij dit programma horen de volgende beleidsvelden:

- 2.1 Zorg
- 2.2 Werk en inkomen
- 2.3 Onderwijs

Beleidsindicatoren programma Een sterke sociale basis

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	707,5	746,2	N.n.b.	N.n.b.
Jongeren met jeugdreclassering	0,2%	0,2%	N.n.b.	N.n.b.
Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	73,7	76,8	N.n.b.	N.n.b.
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners	560	570	N.n.b.	N.n.b.
Werkloze jongeren van 16 t/m 22 jaar	1%	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.
Jongeren van 12 t/m 21 jaar met een delict voor de rechter	1%	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.
Kinderen tot 18 jaar in een uitkeringsgezin	3%	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.
Netto arbeidsparticipatie	74,7%	75,4%	N.n.b.	N.n.b.
Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	151	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	14,4%	13,9%	N.n.b.	N.n.b.
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,6%	1,3%	N.n.b.	N.n.b.
Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	2,7	3,6	N.n.b.	N.n.b.

Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	13	19	N.n.b.	N.n.b.
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers), % deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,2%	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.

Wat gaat dat kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Werkelijk	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lasten						
2-1 Zorg	-25.894	-29.687	-31.031	-31.081	-31.577	-31.145
2-2 Werk en inkomen	-15.053	-17.081	-18.301	-18.088	-17.818	-17.745
2-3 Onderwijs	-4.831	-4.358	-4.272	-4.347	-4.715	-4.939
Totaal Lasten	-45.779	-51.126	-53.604	-53.517	-54.110	-53.829
Baten						
2-1 Zorg	2.157	2.867	2.708	2.575	2.208	1.592
2-2 Werk en inkomen	6.062	7.231	9.204	9.294	9.294	9.294
2-3 Onderwijs	1.293	757	567	533	464	464
Totaal Baten	9.512	10.855	12.479	12.402	11.966	11.350
Saldo van baten en lasten	-36.267	-40.271	-41.125	-41.115	-42.144	-42.479
Storting in de reserves	0	-1.656	0	0	0	0
Aanwending van de reserves	1.486	3.615	126	97	79	79
Resultaat	-34.781	-38.312	-40.999	-41.019	-42.064	-42.400

Onderstaande tabel geeft het verloop van de begroting sinds de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 weer.

	2024	2025	2026	2027
	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lasten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	-47.782	-47.912	-48.397	-48.157
Raadsbesluiten t/m 11 juli	-1.652	-1.602	-1.245	-936
Lasten Actuele begroting	-49.434	-49.514	-49.641	-49.093
Gemeentefonds	-529	-399	-389	-219
Loon- en prijscompensatie	-1.242	-1.256	-1.261	-1.449
Rente, afschrijving en financiering	567	895	423	174
Onontkoombaar knelpunt	181	0	0	0
Overige ontwikkelingen	-2.233	-2.329	-2.329	-2.329
Overige technische mutaties	-913	-913	-913	-913
Totaal lasten Meerjarenbegroting 2024-2027	-53.604	-53.517	-54.110	-53.829
	2024	2025	2026	2027
	raming	raming	raming	raming
Baten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	9.481	9.374	9.291	9.007
Raadsbesluiten t/m 11 juli	1.160	1.064	695	362
Baten Actuele begroting	10.641	10.438	9.986	9.369
Loon- en prijscompensatie	1	1	1	1
Overige ontwikkelingen	1.963	2.059	2.059	2.059
Totaal baten Meerjarenbegroting 2024-2027	12.605	12.498	12.046	11.430
Een sterke sociale basis	-40.999	-41.019	-42.064	-42.400

Onderstaande tabel bevat de toelichting op de financiële mutaties uit deze meerjarenbegroting.

Gemeentefonds	529	399	389	219
Aanpassing taakstelling Hervormingsagenda Jeugd	2024	2025	2026	2027
Lasten	-192	-60	-60	40
Baten	0	0	0	0

Gemeenten mogen de middelen zoals deze in de Hervormingsagenda jeugd zijn afgesproken, als structurele raming opnemen in de begroting. Daar staat tegenover dat gemeenten in hun begroting rekening moeten houden met besparingen als gevolg van bezuinigingsmaatregelen die het Rijk zal uitwerken van € 500 miljoen in 2025 en 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027. In de meerjarenbegroting hebben we al rekening gehouden met deze taakstelling. Het betreft hier een aanpassing van op de eerder opgenomen taakstelling. Deze taakstelling is opgenomen in de ombuigingsmonitor.

Doorbetaling rijksbijdrage WSW	2024	2025	2026	2027
Lasten	-337	-339	-329	-259
Baten	0	0	0	0

Voor de WSW fungeren we als doorgeefluik. De bijdrage die we hiervoor via de algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangen wordt doorbetaald aan de NLW.

Onontkoombaar knelpunt	181			
Jeugdzorg regionale voorzieningen	2024	2025	2026	2027
Lasten	180	0	0	0
Baten	0	0	0	0

De zeven regiogemeenten van Noord-Limburg organiseren en financieren samen regionale jeugdvoorzieningen, zoals jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugdzorgplus, Veilig Thuis, etc. De kosten daarvan worden verdeeld op basis van de verdeelsleutel jeugd die jaarlijks wordt vastgesteld. Ons aandeel voor 2024 is lager dan in 2023 waardoor we minder hoeven bij te dragen. Daarom stellen we de budgetten voor 2024 naar beneden bij. We doen dit niet structureel omdat de verdeelsleutel voor 2025 weer hoger kan zijn en onze bijdrage daardoor weer stijgt.

Overige ontwikkelingen	270	270	270	270
Dekking bijdrage Synthese uit SPUK GALA	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0

De bijdrage aan Synthese kan gedeeltelijk wordt gedekt uit de SPUK GALA gelden. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om de afspraken in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord uit te kunnen voeren. In de loop van 2023 zullen we het integrale beeld van de diverse budgetten die een link hebben met SPUK-GALA opstellen.

Ontwikkeling aantallen participatie wet en bijzondere bijstand	2024	2025	2026	2027
Lasten	-1.963	-2.059	-2.059	-2.059
Baten	0	0	0	0

We zien het aantal uitkeringsgerechtigden stijgen. Dit komt mede door de toegenomen taakstelling die het Rijk heeft opgelegd voor het plaatsen van het aantal tatushouders. Door de stijging van het aantal uitkeringen stijgt ook de BUIG - uitkering.

Ontwikkeling BUIG budget	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0
Baten	1.963	2.059	2.059	2.059

Door de stijging van het aantal uitkeringen participatiewet en bijzondere bijstand, stijgt ook de BUIG - uitkering.

Onze Loods	2024	2025	2026	2027
Lasten	-270	-270	-270	-270
Baten	0	0	0	0

De sociale basis op orde brengen betekent dat we bouwen aan vitale gemeenschappen en vrij toegankelijke ondersteuning, daar waar nodig aangevuld vanuit maatwerk. Onze Loods is daar een voorbeeld van. Inwoners kunnen laagdrempelig met hun vragen en ondersteuningsbehoeften daar terecht. Bij Onze Loods ontmoeten de drie cirkels sociale basis, vrij toegankelijke ondersteuning en maatwerk elkaar binnen één organisatie. Daardoor versterken zij elkaar en kan er snel op- of afgeschaald worden. Voor het verder vormgeven van Onze Loods en het borgen van ondersteuning aan inwoners met vragen op allerlei leefgebieden onderwijs, werk, gezond leven, jeugd- en ouderenzorg, is voorsnog een aanvullend budget van € 270.000 per jaar nodig.

Overzicht investeringen

Nieuwe investeringen in 2024 tot en met 2027 die de raad al heeft goedgekeurd

	Bruto investering	Bijdr. derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
WMO individuele voorzieningen 2024	450		450	450			
WMO individuele voorzieningen 2025	450		450		450		
WMO individuele voorzieningen 2026	450		450			450	
WMO individuele voorzieningen 2027	450		450				450

Nieuwe / toekomstige investeringen; waar ruimte voor is gereserveerd, maar die de raad nog moet goedkeuren

	Bruto investering	Bijdragen derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
IHP Basisscholen Sevenum (incl. voorbereidingskrediet) (stichtingskosten)	9.900		9.900		9.900		
Gebied rondom OKC Weisterbeek	3.275		3.275			3.275	

3 Een natuurlijk en vitaal landelijk gebied

Wat is de uitdaging en wat gaan we daar voor doen?

Horst aan de Maas heeft een uniek landelijk gebied; een uniek landschap tussen Peel en Maas; een gebied dat wordt ingekleurd door onze roots in de agro- en foodsector; een gebied dat gemeente aantrekkelijk maakt voor recreatie en toerisme. De kwaliteit van ons landschap willen we behouden en verder uitbreiden. Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen, onder andere op het gebied van klimaat, natuur, biodiversiteit, luchtkwaliteit en economische ontwikkelingen.

3.1 Ruimte

Omgevingswet, -visie en -programma's

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Deze nieuwe wet vraagt om een andere manier van werken: integraal, richtinggevend en faciliterend, waarbij de verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemers ligt. In 2023 hebben we een stevig fundament gelegd, onder andere door nieuwe processen in te richten. In 2024 gaan we écht met de Omgevingswet aan de slag: van theorie naar praktijk. Er verandert veel. Dat zal in het begin wennen zijn voor alle partijen: voor ons als gemeente, voor initiatiefnemers en voor adviseurs. Allemaal moeten we ontdekken hoe de wet 'precies werk'. Dat is onze wettelijke plicht, anderzijds zorgt het ook voor een doorontwikkeling van onze organisatie.

Dit gaan we doen:

- We werken in 2024 de Omgevingsvisie uit. Naar verwachting vragen we eind 2024 aan de gemeenteraad deze vast te stellen.
- Ook werken we aan een Omgevingsplan. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 krijgen we, net als alle andere gemeenten in Nederland, een Omgevingsplan van rechtswege. We zetten de eerste stap in de richting van een Omgevingsplan nieuwe stijl zoals verwoord in de uitgangspuntennotitie. We verwachten dat we in de loop van 2024 de eerste wijzigingen van het Omgevingsplan laten vaststellen door de gemeenteraad.
- In 2024 wordt duidelijk hoe en welke Omgevingswetprogramma's voortvloeien uit de Omgevingsvisie. Deze programma's geven invulling aan de ambities op visieniveau en zijn nodig voor de doorvertaling in het Omgevingsplan.
- We blijven onze manier van werken verder verbeteren om binnen de contouren van de Omgevingswet zo goed mogelijke dienstverlening te leveren.

24 nationale programma's

De ruimte in Nederland is schaars, terwijl de ruimtelijke opgaven groot zijn. De urgente maatschappelijke opgaven zoals het woningtekort, de kwaliteit van de natuur, de transitie van de landbouw en de verduurzaming van de energievoorziening hebben allemaal grote ruimtelijke impact. Het Rijk heeft de regie genomen in de 'verdeling' van de ruimte. 24 Programma's zijn opgesteld of in ontwikkeling. Deze programma's hebben impact op onze organisatie. In 2023 hebben we een strategie hiervoor opgesteld. Deze geeft onder andere inzicht in de gevraagde capaciteit en vaardigheden én in de beschikbare versus benodigde middelen. De strategie levert ook bouwstenen voor onze eigen lokale programma's.

Dit gaan we doen:

- We starten met de implementatie van de strategie, deze bestaat uit het ontwikkelen van vaardigheden en competenties van medewerkers. In de toekomst werken we intensiever samen met inwoners, partners en andere overheden met als doel samen op te trekken in het uitvoeren van deze programma's.
- We leven een uitvoeringplan op waarin de kosten- en capaciteitsvraag helder zijn uitgewerkt.

Ruimtelijke opgaven

We zetten we een aantal ingezette trajecten voort, waarmee we invulling geven aan ruimtelijke opgaven.

Dit gaan we doen:

- Voor het project Vierwaarden werken we de eerste inrichtingsschetsen uit. Dat doen we samen met inwoners van Lottum en Grubbenvorst. Zo werken we samen met inwoners en partners aan slimme oplossingen voor hoogwaterveiligheid.
- We maken stappen in de gebiedsgerichte aanpak van Gedeelde Peel. Concreet betekent dit dat we:
  - met initiatiefnemers en partners een intentieovereenkomst voor de Dorperpeel sluiten. In 2024 werken we de plannen verder uit. Zonne-energie is een belangrijk thema.
  - samen met agrarische ondernemers werken aan een gezond toekomstperspectief voor de sector.
  - een plan van aanpak voor de landelijke opgave voor natuurherstel en klimaatadaptatie maken.
- In het gebied De Peelbergen zetten we stappen in de realisatie van onze toeristisch-recreatieve ambities. In 2024 leggen we de bestemmingsplannen voor de ontwikkeling van Grandorse en de uitbreiding van Toverland voor aan de raad.

3.2 Openbaar groen, bossen en landschap

In juni 2023 stelde Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg het Limburgs programma landelijk (LPLG) gebied vast. Het LPLG geeft inhoud en richting aan de transitie van het landelijk gebied in Limburg. Met tien doelen voor natuur, water en klimaat, aangevuld met vier Limburgse doelen geeft de provincie aan hoe zij dit gaan doen. We houden rekening met dit programma met de lokale beleidsvorming en keuzes die gemaakt worden.

We krijgen steeds meer openbaar groen in onderhoud. Bijvoorbeeld doordat Greenport een deel van de openbare ruimte heeft overgedragen en in de toekomst nog overdraagt aan de gemeente. Dit vraagt enerzijds meer inspanningen van ons als gemeente, anderzijds biedt het ons ook kansen om de openbare ruimte te verbeteren en te vergroenen.

Dit gaan we doen:

- We vertalen het LPLG naar lokaal beleid.
- We verduurzamen de openbare ruimte daar waar het kan. Concreet betekent dit: minder stenen, meer bomen, meer diversiteit in beplanting en kiezen voor beplanting die meer droogte- en hittebestendig is. Zo stimuleren we de biodiversiteit en creëren we meer zones waar water kan infiltreren. Dit maakt ons openbaar groen niet alleen duurzamer, maar ook aantrekkelijker. Onze keuzes zorgen er bovendien voor dat ons openbaar groen aantrekkelijker wordt.
- Bossen en landschapselementen beheren we op duurzame wijze. Onder andere door de aanplant van streekgebonden planten, door bodemverbetering toe te passen en door strategische vellingen uit te voeren. Onze bossen en natuur krijgen een beter en gezonder ecosysteem waardoor ze beter bestand zijn tegen droogte, verzuring en natuurbranden.

Bij dit programma horen de volgende beleidsvelden:

3.1 Ruimte

3.2 Openbaar groen, bossen en landschappen

Beleidsindicatoren programma Een natuurlijk & vitaal landelijk gebied

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
--------------	------	------	------	------

Er zijn geen beleidsindicatoren voor dit programma

Wat gaat dat kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Werkelijk	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lasten						
3-1 Ruimte	-1.299	-1.308	-1.910	-1.910	-1.910	-1.910
3-2 Openbaar groen bossen en landschappen	-3.501	-4.251	-4.007	-3.994	-4.046	-4.046
Totaal Lasten	-4.800	-5.560	-5.917	-5.904	-5.957	-5.956
Baten						
3-1 Ruimte	1.444	1.123	0	0	0	0
3-2 Openbaar groen bossen en landschappen	120	95	97	97	97	97
Totaal Baten	1.564	1.218	97	97	97	97
Saldo van baten en lasten	-3.236	-4.342	-5.820	-5.807	-5.860	-5.859
Storting in de reserves	-1.273	-1.132	-9	-9	-9	-9
Aanwending van de reserves	763	857	40	40	40	40
Resultaat	-3.747	-4.616	-5.789	-5.776	-5.829	-5.828

Onderstaande tabel geeft het verloop van de begroting sinds de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 weer.

	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Lasten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	-4.690	-4.678	-4.676	-4.676
Raadsbesluiten t/m 11 juli	-147	-147	-202	-202
Lasten Actuele begroting	-4.837	-4.826	-4.878	-4.878
Loon- en prijscompensatie	-2	-2	-2	-2
Rente, afschrijving en financiering	0	0	0	0
Onontkoombaar knelpunt	-7	-6	-6	-6
Overige ontwikkelingen	-300	-300	-300	-300
Overige technische mutaties	-779	-779	-779	-779
Totaal lasten Meerjarenbegroting 2024-2027	-5.926	-5.912	-5.965	-5.965
	2024 raming	2025 raming	2026 raming	2027 raming
Baten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	135	535	535	135
Raadsbesluiten t/m 11 juli	0	-400	-400	0
Baten Actuele begroting	135	135	135	135
Onontkoombaar knelpunt	2	2	2	2
Totaal baten Meerjarenbegroting 2024-2027	137	137	137	137
Een natuurlijk & vitaal landelijk gebied	-5.789	-5.776	-5.829	-5.828

Onderstaande tabel bevat de toelichting op de financiële mutaties uit deze meerjarenbegroting.

Onontkoombaar knelpunt	6	4	4	4
Effect stoppen leasen divers materieel	2024	2025	2026	2027
Lasten	-6	-4	-4	-4
Baten	0	0	0	0

Deze extra kosten worden veroorzaakt door het stoppen met leasen van divers materieel. De lagere leasekosten, die per saldo hoger waren dan de hier geraamde kosten, zijn al bij de 1e bijstelling 2023 meerjarig afgeraamd.

Verdeling gewenningsbijdrage N554	2024	2025	2026	2027
Lasten	-2	-2	-2	-2
Baten	2	2	2	2

Het college van B & W heeft besloten om de N554 (de weg van Tienray naar Meerlo) en de N556 (de weg van Horst naar Sevenum) over te nemen van provincie Limburg. De wegen hebben geen functie meer in het Regionaal Verbindend Wegennetwerk (RVWN). Na jarenlang overleg is er nu overeenstemming. De afspraken zijn met een intentieverklaring vastgelegd en op 1 februari 2023 is de gemeente eigenaar geworden van de N554. Vanwege groot onderhoud blijft de N556 nog tot 1 september 2024 in beheer bij de provincie. Deze

overname biedt mogelijkheden om de verkeersveiligheid en de leefbaarheid van de omwonenden te verbeteren. Voor de N554 is door de provincie geld beschikbaar gesteld. Dit bestaat uit een gewenningsbijdrage voor het dagelijkse onderhoud voor de komende 10 jaren na overdracht en een bedrag voor de aanpak van knelpunten die verband houden met de leefbaarheid en verkeersveiligheid. Dit behelst de verdeling van de gewenningsbijdrage voor het dagelijks onderhoud van de komende 10 jaar.

Overige ontwikkelingen	300	300	300	300
Regie op ruimte en landelijk gebied	2024	2025	2026	2027
Lasten	-300	-300	-300	-300
Baten	0	0	0	0

Het rijk pakt de regie op ruimte voor een groot gedeelte terug en stelt hiervoor 26 programma's op. Dit heeft effect op de gemeentelijke taken, maar ook op de manier hoe we werken. Momenteel is hiervoor een strategie in ontwikkeling die hier meer duiding aan geeft en hoe wij als gemeente Horst aan de Maas hiermee omgaan. Met name de veranderende werkwijze dient geïmplementeerd te worden in de organisatie. Daarnaast zijn er al programma's gestart. Het Nationaal programma landelijk gebied (NPLG) en de Nationale Omgevingsvisie Extra (NOVEX) de Peel lopen momenteel en maken duidelijk welke opgaven er liggen. De uitwerking van de opgaven vragen de komende jaren veel capaciteit van gemeenten.

4 Duurzaam Horst aan de Maas

Wat is de uitdaging en wat gaan we daar voor doen?

Dat we voor grote opgaven op het gebied van klimaat en duurzaamheid staan en dat dit veel van ons als gemeente vraagt en nog gaat vragen, is klip en klaar. Onze inspanningen zijn gericht op het verminderen van CO₂-uitstoot, het versterken van de biodiversiteit, het verbeteren van de klimaatbestendigheid van onze kernen en het versterken van circulariteit.

4.1 Milieu en duurzaamheid (beleidsveld 4.3)

In 2023 hebben we het programmaplan Duurzaam Horst aan de Maas 2024-2026 opgesteld. Het programma bestaat uit drie pijlers:

1. Klimaatneutraal in 2050.
2. Klimaatbestendige kernen in 2050.
3. Bio-circulaire openbare ruimte en gemeentelijk vastgoed in 2050.

Dit gaan we doen:

- We starten met de uitvoering van het programma energiebesparing binnen de bebouwde omgeving.
- We gaan verder met de voorbereidingen voor de grootschalige opwek van zonne- en windenergie in de Gedeelde Peel en A73 Maaslijn.
- We formuleren richtlijnen voor waterstof en netcongestie.
- We doen een studie naar de energietransitie in de glastuinbouw.
- In 2017 zijn we gestart met het klimaatbestendig maken van de openbare ruimte. Hier gaan we ook de komende jaren mee door (Zie ook paragraaf 4.2).
- We stellen we een transitieplan circulaire openbare ruimte en gemeentelijke vastgoed op.
- We voeren 'Onderweg naar circulair vastgoed 2022-2025' uit.
- We starten met zes pilotprojecten. Bio-circulariteit staat in de kinderschoenen binnen de gemeente. De essentie is dat we het gebruik van primaire grondstoffen zoals zand, steen, mineralen vervangen door secundaire of biologische grondstoffen.

Begin 2024 gaat de nieuwe organisatie van de RES van start. Hiervoor is een centrumgemeente-regeling uitgewerkt, met Venlo als centrum. Deze regeling ligt in de tweede helft van 2023 ter goedkeuring voor aan alle deelnemende gemeenten. Het doel van de nieuwe RES-organisatie is dat de samenwerking in de regio verbetert en we meer profiteren van regionale kennisdeling en belangenbehartiging.

4.2 Klimaatadaptatie en riolering

In 2021 is het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) voor de jaren 2022-2026 door de gemeenteraad vastgesteld. Het GRP vormt het beleidsmatig en financieel kader voor (wettelijke) taken zoals de inzameling van afvalwater, verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en de opgaven voor klimaatadaptatie.

In 2023 actualiseerden we het kostendekkingsplan van het GRP en legden hiermee de basis om € 37 mln. te investeren in verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater en om wateroverlast in de toekomst te verminderen. In oktober 2023 komt hiervoor een apart raadsvoorstel in de gemeenteraad.

Dit gaan we doen:

- We starten in 2024 met de uitvoering van projecten op plekken waar inwoners nu nog veel wateroverlast ervaren. Denk aan de Schoolstraat in Horst, de Spoorstraat in Tienray en de Hoofdstraat in Meerlo.
- We realiseren groene bergingen waardoor we bij hevige regenval overstorten van rioolwater op oppervlaktewater terugdringen. Dit doen we bijvoorbeeld in Horst-Oost.
- We gaan onverminderd door met het afkoppelen van openbaar en privaat verhard oppervlak. Hiervoor loopt een subsidieregeling. Om de hittestress te beperken en biodiversiteit te

bevorderen, versterken we waar mogelijk afkoppelmaatregelen met bomen en openbaar groen.

- Ook gaan we verder met (kleinere) klimaatadaptatieprojecten die voortkomen uit inwonersinitiatieven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het van der Horstplein en de hofjes Norbertuswijk in Horst.

In 2024 start nieuw systeem van rioolheffing

De rioolheffing is een gesloten systeem en daarmee kostenneutraal voor de gemeentelijke begroting: baten en lasten met betrekking tot de riolering zijn met elkaar in evenwicht. Dit is ook het uitgangspunt bij de hierboven genoemde actualisatie van het kostendekkingsplan van het GRP.

Met ingang van 2024 breiden we de rioolheffing uit. Naast de bestaande heffing van een vast bedrag per eigendom, gaan inwoners en ondernemers betalen naar gebruik. Dit geldt voor gebruik boven de 500m³ per jaar. In december 2022 heeft de gemeenteraad hier al mee ingestemd.

Uit de actualisatie van het kostendekkingsplan blijkt dat naast de invoering van een gebruikersheffing het noodzakelijk is het tarief van de rioolheffing met ingang van 2024 te verhogen. Dit om de ambities met betrekking tot klimaatadaptatie en kwaliteitsverbetering van oppervlaktewater te bekostigen en om aan de wetgeving hieromtrent te voldoen. Met instemming van de gemeenteraad treedt de nieuwe heffingssystematiek en tariefstelling voor de rioolheffing in, met ingang van 1 januari 2024.

4.3 Afvalverwijdering (beleidsveld 4.1)

Afval scheiden... Inwoners van onze gemeente zijn er goed in. Die koploperspositie willen we behouden. Enerzijds omdat het beter scheiden van afval goed is voor het milieu; anderzijds omdat het goed scheiden van afval leidt tot lagere kosten. En dat voelen inwoners in hun beurs. We zien nog een aantal kansen voor verbetering. Zo zit er bijvoorbeeld nog te veel vervuiling in bepaalde soorten van ons gescheiden afval, waardoor recycling niet altijd mogelijk is. Denk hierbij aan de plastic zakjes en volle verpakkingen in het keukenafval. Of niet-verpakkingen en restafval in ons PMD (Plastic en metalen verpakkingen en drinkpakken).

Dit gaan we doen:

- In 2024 onderzoeken we hoe we onze afvalinzameling verder kunnen verbeteren. We brengen daarbij ook de behoeften van inwoners in kaart.
- Op 1 maart 2025 eindigt het contract met onze huidige afvalinzamelaar. In 2024 voeren we een aanbestedingsprocedure om te komen tot een nieuw contract.

Bij dit programma horen de volgende beleidsvelden:

- 4.1 Afvalverwijdering
- 4.2 Klimaatadaptatie en riolering
- 4.3 Milieu en duurzaamheid

Beleidsindicatoren programma Duurzaam Horst aan de Maas

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Omvang huishoudelijk restafval, kg per inwoner	24	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.
% Hernieuwbare elektriciteit	18,2	N.n.b.	N.n.b.	N.n.b.

Wat gaat dat kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Werkelijk	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lasten						
4-1 Afvalverwijdering	-4.662	-6.329	-6.601	-6.880	-7.016	-7.164
4-2 Klimaatadaptatie en riolering	-3.848	-5.643	-5.277	-5.593	-5.636	-6.297
4-3 Milieu en duurzaamheid	-1.351	-4.259	-4.411	-2.057	-1.957	-1.957
Totaal Lasten	-9.861	-16.231	-16.289	-14.529	-14.609	-15.418
Baten						
4-1 Afvalverwijdering	5.326	7.123	7.492	7.861	8.017	8.188
4-2 Klimaatadaptatie en riolering	5.262	7.908	7.716	7.450	7.555	7.607
4-3 Milieu en duurzaamheid	39	2.143	1.198	768	768	768
Totaal Baten	10.628	17.175	16.406	16.079	16.340	16.564
Saldo van baten en lasten	767	944	118	1.550	1.732	1.145
Storting in de reserves	-337	-4	-4	-4	-4	-4
Aanwending van de reserves	621	1.056	1.879	105	5	5
Resultaat	1.051	1.996	1.994	1.652	1.734	1.147

Onderstaande tabel geeft het verloop van de begroting sinds de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 weer.

	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Lasten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	-12.677	-12.922	-12.956	-12.978
Raadsbesluiten t/m 11 juli	-2.439	-231	-129	-129
Lasten Actuele begroting	-15.116	-13.153	-13.085	-13.107
Loon- en prijscompensatie	-1	-1	-1	-1
Rente, afschrijving en financiering	117	3	-23	-663
Onontkoombaar knelpunt	-31	-33	-33	-33
Overige ontwikkelingen	-1.157	-1.246	-1.367	-1.516
Overige technische mutaties	-103	-103	-103	-103
Totaal lasten Meerjarenbegroting 2024-2027	-16.292	-14.533	-14.612	-15.422
	2024 raming	2025 raming	2026 raming	2027 raming
Baten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	13.116	13.399	13.422	13.422
Raadsbesluiten t/m 11 juli	3.431	1.220	1.356	1.356
Baten Actuele begroting	16.547	14.619	14.779	14.779
Rente, afschrijving en financiering	708	295	176	251
Overige ontwikkelingen	981	1.221	1.342	1.490
Overige technische mutaties	50	50	50	50
Totaal baten Meerjarenbegroting 2024-2027	18.286	16.184	16.346	16.569
Duurzaam Horst aan de Maas	1.994	1.652	1.734	1.147

Onderstaande tabel bevat de toelichting op de financiële mutaties uit deze meerjarenbegroting.

Onontkoombaar knelpunt	31	33	33	33
Effect stoppen leasen divers materieel	2024	2025	2026	2027
Lasten	-31	-33	-33	-33
Baten	0	0	0	0

Deze extra kosten worden veroorzaakt door het stoppen met leasen van divers materieel. De lagere leasekosten, die per saldo hoger waren dan de hier geraamde kosten, zijn al bij de 1e bijstelling 2023 meerjarig afgeraamd.

Overige ontwikkelingen	176	26	26	25
Aanvullende middelen uitvoering motie raadvorstel A73/Maaslijn	2024	2025	2026	2027
Lasten	-150	0	0	0
Baten	0	0	0	0

Via het geamendeerde raadsbesluit A73/Maaslijn van 11 juli 2023 heeft de raad opdracht gegeven tot een uitgebreider vervolgproces, onder andere in de vorm van meerdere (aanvullende) onderzoeken. Ook heeft de raad via dit amendement besloten dat de noodzakelijke dekking voor deze aanvullende onderzoeken verwerkt moeten worden in de begroting 2024. Voor het uitvoeren van de motie nemen wij in beginsel een bedrag op van € 150.000 in de begroting 2024 zodat wij in 2024 direct aan de slag kunnen met de gevraagde onderzoeken. Gezien de complexiteit van de onderzoeken en de benodigde omgevingsdialogen kunnen wij niet uitgaan van standaardbedragen. De kosten van de aanvullende onderzoeken brengen wij de komende maanden verder in beeld. Bij de 1e bijstelling begroting 2024 leveren wij een onderbouwing van de kosten aan, op basis daarvan wordt het benodigde budget bijgesteld.

Afvalbegroting 2024-2027	2024	2025	2026	2027
Lasten	-239	-478	-599	-747
Baten	212	452	573	722

In verband met diverse ontwikkelingen worden budgetten van de afvalbegroting 2024-2027 aangepast. Mutaties in de afvalbegroting worden verrekend met de voorziening tariefegalisatie afval.

Structurele middelen klimaat- en energiebeleid	2024	2025	2026	2027
Lasten	-768	-768	-768	-768
Baten	768	768	768	768

Vanuit het rijk ontvangen wij een bijdrage voor personele capaciteit voor uitvoering van het klimaatakkoord. Deze bedragen mogen wij structureel opnemen in de meerjarenbegroting. Deze bijdrage benutten wij volledig. Voor het begrotingsaldo is dit daarom een kostenneutrale mutatie.

Overzicht investeringen

Nieuwe investeringen in 2024 tot en met 2027 die de raad al heeft goedgekeurd

	Bruto investering	Bijdr. derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
Rioleringsmaatregelen 2024 verbeteringsmaatregelen	1.604		1.604	1.604			
Klimaatmaatregelen 2024	750		750	750			
Anders omgaan met hemelwater 2024	150		150	150			
Rioleringsmaatregelen 2024 vrijverval	348		348	348			
Rioleringsmaatregelen 2025 verbeteringsmaatregelen	1.869		1.869		1.869		
Klimaatmaatregelen 2025	750		750		750		
Anders omgaan met hemelwater 2025	150		150		150		
Rioleringsmaatregelen 2025 vrijverval	348		348		348		
Anders omgaan met hemelwater 2026	150		150			150	

Rioleringsmaatregelen 2026 verbeteringsmaatregelen	1.999	1.999	1.999
Klimaatmaatregelen verdiepingsslag 2026	1.650	1.650	1.650
Rioleringsmaatregelen 2026 vrijverval	386	386	386
Rioleringsmaatregelen 2027 vrijverval *	386	386	386
Klimaatmaatregelen verdiepingsslag 2027	750	750	750
Anders omgaan met hemelwater 2027	150	150	150

5 Een toekomstbestendige en innovatieve economie

Wat is de uitdaging en wat gaan we daar voor doen?

In Horst aan de Maas zijn we trots op onze ondernemers. Mede dankzij hen zijn we een bloeiende en welvarende gemeente. We koesteren de roots die we hebben. Tegelijkertijd streven we naar een meer toekomstbestendig economisch beleid.

5.1 Vrijtijdseconomie

De vrijetijdseconomie is een belangrijke economische pijler van onze gemeente. Maar het is meer dan dat: een bloeiende vrijetijdseconomie draagt bij aan het welbevinden (positieve gezondheid) van onze inwoners. Daarom versterken we onze vrijetijdseconomie, maar altijd met aandacht voor het behoud van de leefomgeving.

Dit gaan we doen:

- We versterken de verbinding en samenwerking tussen ondernemers in onze gemeente, zoals toeristisch/recreatieve ondernemers, horeca en centrumondernemers, landschapsorganisaties en culturele organisaties. Dit doen we onder andere door:
  - netwerkbijeenkomsten en inspiratiesessies te organiseren;
  - projecten met elkaar te verbinden en met initiatieven binnen andere beleidsterreinen;
  - ondernemers pro-actief te informeren, bijvoorbeeld over ontwikkelingen binnen de gemeente of over initiatieven van andere ondernemers.
  - gezamenlijke communicatiemiddelen te ontwikkelen, zoals een digitale tourguide.
- We zetten een deel van de toeristen- en retributielasting in om toeristische initiatieven te subsidiëren. We beoordelen aanvragen op toegevoegde waarde. Dit doen we aan de hand van een afwegingskader. We krijgen daarbij advies van de Adviesraad Vrijtijdseconomie.
- In 2024 stellen we – als onderdeel van de Omgevingsvisie – een uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie op. Hierdoor kunnen we:
  - gericht subsidies verstrekken aan projecten die bijdragen aan de innovatie en versterking van toeristische sector;
  - beter lokale kansen pakken die aansluiten bij het regionale actieprogramma.
- In de regio voeren we het actieprogramma 'Vrijtijdseconomie 2018-2025' uit, dat is gekoppeld aan de Investeringsagenda Noord-Limburg. Projecten die in 2024 worden uitgevoerd, zijn onder andere de vijfde projecten-envelop van de Regio Deal, Vitale Dagrecreatie en Regiopromotie.

5.2 Landbouw, tuinbouw en veehouderij

Veehouderij

Nationale en regionale programma's en ontwikkelingen hebben grote invloed op de veehouderijsector en niet in de laatste plaats op ons lokale beleid (Visie Veehouderij en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma).

- Nationale programma's zoals het Nationaal programma landelijk gebied, Programma NOVEX en Mooi Nederland, zoals het Rijk die in 2022 vaststelde, leiden samen tot de actualisatie en aanscherping van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI): een samenhangende visie op de leefomgeving.
- Medio 2024 verwacht Provincie Limburg een nadere uitwerking van het LPLG. Hierbij worden we als gemeente betrokken. De gebiedsplannen uit het LPLG zijn kaderstellend en randvoorwaardelijk voor ons lokale beleid.

Ondanks het feit dat de impact van landelijke en provinciale programma's nog niet helder is, maken we meters in de transitie van de veehouderij. We voorzien dat een aantal veehouderijen in onze gemeente gebruik wil maken van de landelijke beëindigingsregelingen veehouderij, die het Rijk in juli 2023 publiceerde.

Dit gaan we doen:

- We continueren de uitvoering, conform het Uitvoeringsprogramma 2022-2025. Concreet betekent dit dat we:
  - eind 2023 / begin 2024 de geurvisie, geurverordening en beleidsregel geur en ruimtelijke ordening actualiseren;
  - eind 2023 / begin 2024 een intrekingsbeleid vergunningen voor veehouderijen maken;
  - eind 2023 / begin 2024 een uitvoeringsplan schone lucht akkoord opstellen;
  - in 2024 het project grenzeloos meten afronden;
  - tot en met 2025 lopende projecten uitvoeren in het kader van de 'Basis op orde', 'Toekomstbestendige locaties' en 'Innovaties'.
  - tot en met 2024 IPPC-vergunningen actualiseren. In 2021 gaf de raad opdracht aan het college om de vergunningen van IPPC-bedrijven/veehouderijen te actualiseren. Inmiddels is veel werk verzet. Conform planning voeren we controles en hercontroles uit en waar nodig actualiseren we vergunningen. Bij blijvende overtredingen handhaven we.Jaarlijks informeren we de gemeenteraad over de stand van zaken.
- We houden landelijke en provinciale ontwikkelingen in de gaten, anticiperen daarop met beleid en faciliteren de uitvoering daarvan. Dit betekent onder andere dat we:
  - eind 2023 / begin 2024 werken aan het project Landelijke beëindigingsregelingen LBV, LBV plus en MGA 2;
  - eind 2023 / begin 2024 flankerend beleid opstellen voor stoppende veehouderijen;
  - in 2024 uitvoering geven aan projecten in het kader van de transitie landbouw voor het platform Vitale Veehouderij;
  - in 2024 werken aan koplopersprojecten in het kader van Gebiedsplan De Peel en het LPLG.Het college informeert de raad hier periodiek over en doet zo nodig voorstellen om aan te kunnen sluiten bij de landelijke koers.

Voedingstuinbouw, fruitteelt, boomkwekerij

We willen de meest toekomstbestendige en innovatieve landbouwregio van Europa worden. Daarom stimuleren en faciliteren we agrarische ondernemers om op een duurzamere manier gezonde producten te produceren en bevorderen we de samenwerking in de keten, onder andere met de Brightlands Campus Greenport Venlo - met als centraal thema voeding & gezondheid, future farming en biocirculaire economie.

Dit gaan we doen:

- We stimuleren en faciliteren agrarische ondernemers om te innoveren en te transformeren om dit bereiken, waaronder ook begrepen het produceren van biobased grondstoffen. Geen enkel bedrijf kan dit alleen. Daarom bevorderen we de samenwerking tussen partners in de voedselketen. Dit doen we door:
  - ondernemers financieel te ondersteunen via een stimuleringsfonds. Ook zijn er regionale programma's in het kader van de Regionale Investeringsagenda;
  - te participeren in regionale en vakspecifieke netwerken.
- We onderzoeken hoe we onze positie verder kunnen versterken om onze gemeente/regio en deze sectoren nog beter op de kaart te zetten. Dat doen we per productgroep.
- We werken aan een regionale visie op de brede tuinbouwketen. We brengen hiervoor o.a. in beeld wat deze sector betekent voor de inrichting van ons landelijke gebied. Aspecten als verduurzaming en ontglazing nemen we hierin mee.
- We beseffen dat wetgeving beperkend kan zijn voor onze ambities. Daarom maken we ons sterk voor experimenteerterruimte zodat er pilots kunnen ontstaan op het gebied van toekomstbestendige landbouw en helpen we mee om de boom- en sierteeltsector een toekomstperspectief te geven.

5.3 Economische zaken

We streven naar een toekomstbestendig economisch beleid. Dat wil zeggen: een beleid met aandacht voor de balans tussen enerzijds economische ontwikkeling en anderzijds omgevings- en maatschappelijke waarden als natuur, landschap en arbeidsmarkt. Dit vraagt om een samenhangende

ruimtelijk-economische strategie die erop is gericht om economische dynamiek te behouden en tegelijkertijd het ruimtegebruik, energieverbruik en het aantal arbeidsplaatsen niet wezenlijk te laten stijgen.

Op het gebied van economische zaken werken we intensief samen in regioverband. De Regio heeft gekozen voor één nadrukkelijke ambitie: het zijn van de gezondste regio. In zes programma's wordt uitvoering gegeven aan deze ambitie.

Dit gaan we doen:

- We werken samen met de regiogemeente en externe partners aan de uitvoering van de Regio Deal en de Investeringsagenda Noord-Limburg. In de afgelopen periode zijn aan meer dan 100 projecten bijdragen verstrekt en deze zijn in uitvoering. Relevante projecten voor Horst aan de Maas zijn onder andere America Left, het 10.000 Talenproject gericht op de sociale integratie van arbeidsmigranten, doorontwikkeling van het regionaal interventieteam en Loswal Broekhuizen. In 2024:
  - volgt een voortgangsrapportage van alle projecten;
  - actualiseren we het Regionale Uitvoeringsprogramma voor de periode 2024-2027 en beoordelen we de mogelijkheden van een nieuwe Regio Deal.
- Binnen Greenport Venlo zijn we in gesprek met aandeelhouders over de verdere invulling van de ontwikkeling: geen grootschalige logistiek, maar vooral mogelijkheden voor lokale kleinschalige bedrijven.
- Klaver 7 is het laatste klaver dat we ontwikkelen. Een bestemmingsplan voor dit Klaver is in de maak en brengen we in 2024 naar de gemeenteraad.
- Een van de ambities uit het collegeprogramma is het herstructureren en verduurzamen van bedrijventerreinen. De eerste stap die we zetten, is het inventariseren van de mogelijkheden. Verplaatsing van bedrijven is nodig om ruimte te creëren voor revitalisering. Een randvoorwaarde is dat er een nieuw bedrijventerrein beschikbaar is om die verplaatsing mogelijk te maken.
- We actualiseren de detailhandelsvisie voor de winkelcentra. In 2024 geven we hier een vervolg aan.
- We investeren in de centra van Horst en Sevenum. Hiervoor is in de begroting jaarlijks € 40.000,- opgenomen.

Bij dit programma horen de volgende beleidsvelden:

- 5.1 Vrijtijdseconomie
- 5.2 Landbouw, tuinbouw en veehouderij
- 5.3 Economische zaken

Beleidsindicatoren programma Toekomstbestendige en innovatieve economie

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Functiemenging	51,7%	55,0%	N.n.b.	N.n.b.
Vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar.	155,9	162,0	N.n.b.	N.n.b.

Wat gaat dat kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Werkelijk	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lasten						
5-1 Vrijtijdseconomie	-1.404	-1.855	-1.515	-1.403	-1.377	-1.277
5-2 Landbouw, tuinbouw en veehouderij	-323	-483	-273	-173	-73	-73
5-3 Economische zaken	-735	-2.762	-1.158	-1.173	-1.187	-1.203
Totaal Lasten	-2.462	-5.100	-2.946	-2.749	-2.637	-2.553
Baten						
5-1 Vrijtijdseconomie	586	216	153	68	68	68
5-2 Landbouw, tuinbouw en veehouderij	398	432	432	432	432	432
5-3 Economische zaken	377	2.508	564	564	564	564
Totaal Baten	1.360	3.157	1.149	1.064	1.064	1.064
Saldo van baten en lasten	-1.102	-1.943	-1.797	-1.685	-1.573	-1.490
Storting in de reserves	-870	-1.375	-65	-65	-65	-65
Aanwending van de reserves	1.513	1.030	121	521	521	21
Resultaat	-458	-2.289	-1.742	-1.230	-1.118	-1.534

Onderstaande tabel geeft het verloop van de begroting sinds de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 weer.

	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Lasten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	-2.660	-2.648	-2.536	-2.536
Raadsbesluiten t/m 11 juli	-192	-107	-107	-7
Lasten Actuele begroting	-2.852	-2.755	-2.643	-2.543
Loon- en prijscompensatie	-30	-30	-30	-30
Rente, afschrijving en financiering	0	0	0	-16
Overige ontwikkelingen	-205	-105	-105	-105
Overige technische mutaties	75	75	75	75
Totaal lasten Meerjarenbegroting 2024-2027	-3.011	-2.814	-2.702	-2.619
	2024 raming	2025 raming	2026 raming	2027 raming
Baten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	1.122	1.122	1.122	1.122
Raadsbesluiten t/m 11 juli	95	10	10	-90
Baten Actuele begroting	1.217	1.132	1.132	1.032
Rente, afschrijving en financiering	-2	-2	-2	-2
Onontkoombaar knelpunt	55	55	55	55
Overige technische mutaties	0	400	400	0
Totaal baten Meerjarenbegroting 2024-2027	1.270	1.585	1.585	1.085
Toekomstbestendige en innovatieve economie	-1.742	-1.230	-1.118	-1.534

Onderstaande tabel bevat de toelichting op de financiële mutaties uit deze meerjarenbegroting.

Onontkoombaar knelpunt	55	55	55	55
Opbrengsten Centrale Verwerkingsinstallatie Zandmaas	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0
Baten	55	55	55	55

Wij ontvangen jaarlijks een vaste vergoeding voor het winnen van toutvenant (gebaggerd zand en grind) uit de Maas. Verwerking vindt plaats op locatie Raaieinde te Grubbenvorst.

Overige ontwikkelingen	205	105	105	105
Aanpassing dekking beleidscapaciteit toerisme	2024	2025	2026	2027
Lasten	-105	-105	-105	-105
Baten	0	0	0	0

In het verleden zijn de personeelskosten van de beleidsmedewerker vrijetijdseconomie gedekt uit het budget 'bevordering toerisme'. Afgesproken met de sector is dat de middelen uit dit budget moeten terugvloeien in de sector. Beleidscapaciteit behoort daar niet toe en wordt vanaf 2024 uit het personeelsbudget van de gemeentelijke begroting gedekt.

Investeringsagenda regio en regiodeal	2024	2025	2026	2027
Lasten	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Baten	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.

In de kaderbrief 2023 is aangegeven dat hier budget voor in de begroting moet worden opgenomen. De vakafdeling heeft aangegeven dat een reële inschatting van het benodigde bedrag nog niet mogelijk is en daarom is deze post op p.m. gezet.

Stimuleringsmiddelen om de landbouwtransitie in de diverse sectoren te bevorderen	2024	2025	2026	2027
Lasten	-100	0	0	0
Baten	0	0	0	0

Transitie van het landelijk gebied inclusief de landbouw is een belangrijk speerpunt in het collegeprogramma. In de kaderbrief 2024 gaven wij aan hiervoor middelen te reserveren. De komende jaren zal verder duidelijk worden welke opgaven op ons afkomen en welke rol wij hierin als gemeente zullen spelen. Voor komend jaar nemen wij een bijdrage op van € 100.000 voor de inhuur van ondersteuning op dit gebied. Als er meer duidelijkheid komt over de omvang van de werkzaamheden die op ons afkomen en eventuele bijdragen vanuit het rijk zullen wij dit opnemen in een bijstelling 2024 en/of de meerjarenbegroting 2025-2028.

6 (Arbeids)migratie en integratie

Wat is de uitdaging en wat gaan we daar voor doen?

Horst aan de Maas wil een voorbeeldgemeente zijn voor hoe om te gaan met (arbeids)migratie- en integratie. In het belang van onze nieuwe inwoners, hun burens én de overige inwoners van Horst aan de Maas. Wonen, werken en integreren zijn daarbij onlosmakelijk met elkaar verbonden.

6.1 Arbeidsmigranten

We zien dat de arbeidsmigranten nodig zijn voor onze economie. Tegelijkertijd zien we ook dat het draagvlak hiervoor onder druk staat. Onze inzet is erop gericht dat arbeidsmigranten volwaardig mee (kunnen) doen in onze gemeente (sociale integratie). Dat betekent onder meer dat ze op een fatsoenlijke manier worden gehuisvest (ruimtelijke ontwikkeling met draagvlak) en dat ze de Nederlandse taal leren. Als gemeente willen we ook werkgevers en huisvesters stimuleren om hier hun verantwoordelijkheid in te nemen.

Dit gaan we doen:

- We verbeteren de registratie van arbeidsmigranten. Zo krijgen we beter zicht op waar de arbeidsmigranten werken en wonen én op welke locaties er verbeteringen moeten plaatsvinden of vergunningen worden aangevraagd.
- We implementeren en optimaliseren het Servicepunt, de MYinfoNL app en het 10.000 Talenproject. Dit doen we deels vanuit regiogelden (zie ook paragraaf 5.3).
- We zetten gerichter en vaker proactief handhaving in op plekken waar sprake is van overlast of overbewoning (met meer dan vier arbeidsmigranten in een reguliere woning). Tegelijkertijd willen we dat deze woningen weer beschikbaar komen voor de reguliere woningmarkt. We stimuleren woningbouwverenigingen om daarin een rol te nemen.
- We evalueren en herijken het beleid (ook kijkend naar de nieuwe wetgeving vanuit het Rijk) en passen zo nodig de verschillende instrumenten (denk aan APV of verordeningen) aan.
- We participeren in verschillende pilots, samen met de Rijksoverheid, de regio, werkgevers, uitzenders, onderwijs, zorgverzekeraars en/of banken.
- We zetten ons in om voldoende, kwalitatief goede short-stay voorzieningen te kunnen aanbieden. Dan gaat het enerzijds om vervanging van bestaande voorzieningen. Anderzijds nemen we het voortouw in een huisvestingsproject dat als voorbeeld moet dienen voor de manier waarop arbeidsmigranten worden gehuisvest en gefaciliteerd en er aandacht is voor de sociale integratie van deze groep mensen.
- We nemen het voortouw om te komen tot een afgestemde regionale aanpak, waarbij we samen ruimtelijke en economische keuzes maken in relatie tot arbeidsmigratie.

6.2 Nieuwkomers

Er zijn steeds meer nieuwkomers die we een plek geven in onze gemeente. Het vinden van woonruimte en inburgering zijn onze eerste prioriteit, op de voet gevolgd door het vinden van werk. Nieuwkomers die de afgelopen jaren naar Horst aan de Maas kwamen, hebben we nog niet allemaal een goede plek kunnen geven, zijn nog niet allemaal geïntegreerd of aan het werk. En voor 2024 verwachten we opnieuw een hoge taakstelling. Praktisch betekent dit dat we veel meer werk moeten verzetten.

Dit gaan we doen:

- We passen onze uitvoering aan op de grotere vraag.
- De maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers gedurende de eerste periode van max. 2 jaar is een heel belangrijk onderdeel voor inburgering en integratie. Vrijwilligers van Synthese helpen nieuwkomers bij het vergroten van hun zelfredzaamheid, onder andere door deelname aan maatschappelijke activiteiten en vrijwilligerswerk te stimuleren.

De grotere aantallen hebben naar verwachting ook een grotere impact op de samenleving in Horst aan de Maas. De hoge taakstelling die we als gemeente ontvangen voor het huisvesten van

statushouders, kan een risico vormen voor de doelen die we met onze maatschappelijke begeleiding en via onze consultants Werk en Inkomen nastreven, als die ondersteuning onvoldoende 'meegroeit' met de toename van het aantal nieuwkomers. Voor de uitvoering van inburgering is van dit risico geen sprake: we ontvangen van het Rijk een bijdrage per inburgeraar.

Bij dit programma horen de volgende beleidsvelden:

6.1 Arbeidsmigranten

6.2 Nieuwkomers

Beleidsindicatoren programma (Arbeids)migratie en integratie

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
--------------	------	------	------	------

Er zijn geen beleidsindicatoren voor dit programma

Wat gaat dat kosten?

	2022 Werkelijk	2023 Begroting na wijziging	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Lasten						
6-1 Arbeidsmigranten	-111	-685	-400	-200	-100	-100
6-2 Nieuwkomers	-7.450	-3.201	-1.069	-1.039	-128	-128
Totaal Lasten	-7.562	-3.886	-1.469	-1.239	-228	-228
Baten						
6-1 Arbeidsmigranten	47	149	21	21	0	0
6-2 Nieuwkomers	8.788	2.938	927	927	17	17
Totaal Baten	8.835	3.087	948	948	17	17
Saldo van baten en lasten	1.273	-799	-521	-291	-212	-212
Storting in de reserves	0	0	0	0	0	0
Aanwending van de reserves	626	497	203	3	3	3
Resultaat	1.899	-302	-317	-287	-208	-208

Onderstaande tabel geeft het verloop van de begroting sinds de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 weer.

	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Lasten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	-357	-202	-202	-202
Raadsbesluiten t/m 11 juli	-259	-109	-9	-9
Lasten Actuele begroting	-615	-311	-210	-210
Rente, afschrijving en financiering	0	0	0	0
Overige ontwikkelingen	-853	-928	-18	-18
Totaal lasten Meerjarenbegroting 2024-2027	-1.469	-1.239	-228	-228
	2024 raming	2025 raming	2026 raming	2027 raming
Baten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	121	20	20	20
Raadsbesluiten t/m 11 juli	200	21	0	0
Baten Actuele begroting	321	41	20	20
Overige ontwikkelingen	830	910	0	0
Totaal baten Meerjarenbegroting 2024-2027	1.151	951	20	20
(Arbeids)migratie en integratie	-317	-287	-208	-208

Onderstaande tabel bevat de toelichting op de financiële mutaties uit deze meerjarenbegroting.

Overige ontwikkelingen	23	18	18	18
Inburgeringsvoorzieningen	2024	2025	2026	2027
Lasten	-853	-928	-18	-18
Baten	830	910	0	0

Naar verwachting moeten we in 2024 ongeveer 120 statushouders huisvesten. Gemiddeld genomen zijn hiervan 60% volwassenen, die zijn inburgeringsplichtig. In dat geval zijn dit 70 inburgeraars. Per inburgeringstraject, bestaande uit o.a. een leerroute en maatschappelijke begeleiding, ontvangen we een rijksbijdrage van ongeveer € 13.000. We verwachten een rijksbijdrage in 2024 en 2025 van € 910.000 voor de bekostiging van de inburgeringstrajecten. In 2024 was € 79.700 geraamd, dit bedrag wordt opgehoogd naar € 910.000. Voor 2026 en verder is nog geen bedrag opgenomen i.v.m. grote onzekerheid. Verder is als gevolg van het toegenomen aantal inburgeraars door de hoge instroom van statushouders, de locatie Onze Loods ontoereikend voor het inburgeringsaanbod. Daarom wordt noodgedwongen op een andere locatie lesruimte ingekocht (extra kosten € 39.500). De stelpost Algemene Uitkering Inburgering en Leefbaarheidstoets van € 23.000 in 2024 en € 18.000 in volgende jaren kan voor deze ontwikkelingen worden ingezet.

7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie

Wat is de uitdaging en wat gaan we daar voor doen?

De gemeentelijke organisatie verder professionaliseren: dat is een belangrijk speerpunt voor deze collegeperiode en ook in deze begroting. Zodat inwoners - nu en in de toekomst - kunnen rekenen op kwalitatief uitstekende dienstverlening: inhoudelijk correct, op tijd en met persoonlijke aandacht.

7.1 Burgerzaken

In 2024 neemt de vraag naar diensten toe. Bijvoorbeeld door:

- een forse toename in aanvragen van reisdocumenten, in ieder geval tot en met 2029. Deze piek is het gevolg van de invoering van een langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitsbewijzen;
- door een nieuwe en de inschrijving van arbeidsmigranten in de BRP.

Tel daarbij op dat werkzaamheden complexer worden. Kortom: meer en complexer werk en dat in een krappe arbeidsmarkt. De snelheid waarmee bovenstaande ontwikkelingen op ons afkomen, vragen een wendbare, flexibele inzet en aanvullende competenties van team en medewerkers. We werken met een strategisch ontwikkelplan burgerzaken om de komende jaren voldoende toegerust te zijn om de gevraagde kwaliteit en dienstverlening te blijven waarborgen.

Dit gaan we doen:

- We leiden zelf medewerkers op, om de groeiende en steeds complexere diensten te kunnen blijven leveren.
- We zoeken ook naar oplossingen in de samenwerking met Venray en andere omliggende gemeentes.
- Rondom de inschrijvingen arbeidsmigranten werken we in een landelijk experiment om grip en zicht te krijgen op de registratie en huisvesting van de arbeidsmigranten in onze gemeente.

7.2 Openbare orde en veiligheid (beleidsveld 7.3)

Wij willen dat iedereen in onze gemeente kan wonen, verblijven en ondernemen en zich daarbij ook veilig voelt. Het thema veiligheid staat wellicht hier op een vreemde plek; eerder loopt het als een rode draad door alle voorgaande programma's.

De ontwikkelingen in onze huidige samenleving laten in ieder geval een aantal grote veiligheidsuitdagingen zien die ook in de komende jaren onze aandacht en inzet blijven vragen. Het betreft thema's als georganiseerde en ondermijnende criminaliteit (waaronder mensenhandel), maatschappelijke onrust/polarisatie/verharde samenleving en kwetsbare groepen.

Dit gaan we doen:

- Om een effectieve invulling te blijven geven aan de regierol van de gemeente, leggen we in 2024 een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 aan de raad voor.
- We bundelen onze krachten met wetshandavingsinstanties en partners om georganiseerde criminaliteit te bestrijden.
- We bevorderen de dialoog tussen diverse groepen in de samenleving om maatschappelijke onrust en polarisatie te verminderen en versterken we de toegang tot sociale diensten om kwetsbare doelgroepen te beschermen.
- In de uitvoering van de Regio Deal, specifiek het thema 'Investeren in een veilige en leefbare omgeving en aanpak van ondermijnende criminaliteit', voeren we projecten uit gericht op de bestuurlijke aanpak ondermijning (zoals ACT!, Keurmerk Veilig Ondernemen Buitengebied, Meld Misdaad Anoniem).
- Het Bibob- instrumentarium is herijkt. De komende jaren passen we de Bibob-toets op steeds meer aanvragen toe. Met de Bibob-toets onderzoeken we of een aanvrager en zijn zakelijke

kring integer zijn. En dus of er gevaar bestaat voor crimineel misbruik van bijvoorbeeld vergunningen, subsidies en vastgoedtransacties.

- We implementeren het regionale beleid mensenhandel.
- De samenwerking met het Zorg- en Veiligheidshuis zetten we voort.

We zijn ons bewust van onvoorspelbare rampen en crises en de mogelijke impact daarvan op de gemeente en de ambtelijke organisatie. We blijven voorbereid op de aanpak van rampen/crises in de breedste zin van het woord (uitval systemen, hittestress, brand door droogte, overstromingen, virussen, planten/dierziektes, et cetera). De coronacrisis en de opvang van ontheemden, maakt duidelijk dat crisisbeheersing om een integrale benadering van fysieke, sociale en maatschappelijke veiligheid, gezondheid en openbare orde vraagt. Intensieve samenwerking blijft nodig. De kerntakendiscussie binnen de Veiligheidsregio is nog niet afgerond. Het effect op de meerjarenbegroting is daarom nog onduidelijk. Loon- en prijsstijgingen vragen een structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage.

7.3 Toezicht en handhaving (beleidsveld 7.4)

Slagvaardiger zijn in toezicht en handhaving: met die ambitie hebben we de afgelopen jaren stappen gezet om toezicht en handhaving zelf weer te organiseren, dichterbij de organisatie en bestuur.

In 2023 hebben we een nieuw meerjarig VTH-beleid (Vergunningen, Toezicht en Handhaving) opgesteld, met daarin de prioriteiten voor de komende jaren. De belangrijkste thema's betreffen: actualisatie IPPC-vergunningen (zie ook paragraaf 5.2) en toezicht en handhaving rond de huisvesting van arbeidsmigranten, ondermijning en energie.

Dit gaan we doen:

- We ronden de samenwerking met Venray af. 2024 is het laatste jaar van de samenwerking. Tegelijkertijd breiden we onze eigen capaciteit verder uit.
- We investeren in een verbetering van onze processen en daarmee onze kwaliteit van dienstverlening.

Voor de ontwikkeling van Toezicht en handhaving is structureel € 500.000,- extra in de begroting opgenomen.

Als gevolg van krapte bij de politie, de energie- en klimaatdoelstellingen, de woonopgave en diverse landelijke onderzoeken vindt de komende jaren een doorontwikkeling plaats van het toezichtstelsel van gemeenten, omgevingsdiensten en provincies. Dit kan gevolgen hebben voor de wijze waarop toezicht en handhaving momenteel is georganiseerd binnen de gemeente en de Omgevingsdienst RUDLN. Voor wat betreft de Omgevingsdienst is duidelijk dat hier, ingegeven door landelijke eisen, een ontwikkeling ingezet gaat worden. Het huidige construct voldoet namelijk niet aan de vereisten. Dit heeft ook financiële gevolgen. Het exacte bedrag is echter nog niet in beeld.

7.4 Overhead (beleidsveld 7.5)

Dienstverlening, informatievoorziening en digitale transformatie

In de periode 2024-2027 richten we onze dienstverlening beter in volgens de behoefte van de inwoners, ondernemers en verenigingen. Die behoeften hebben we duidelijk in beeld. Inwoners willen vooral gemakkelijker contact opnemen met de gemeente.

Een toename van gemeentelijke taken, een groei van een gemeentelijke organisatie, een toenemende digitalisering en dataficering van onze maatschappij en nieuwe wetgeving, vragen om een modernisering en doorontwikkeling van Bedrijfsvoering, systemen en ICT-middelen. Medewerkers en inwoners moeten altijd kunnen bouwen op betrouwbare informatie in een veilige, digitale omgeving.

Onze belangrijkste uitdagingen zijn:

- digitale dienstverlening veilig, eenvoudig en toegankelijk inrichten zodat iedereen deze kan gebruiken; ook mensen die minder digitaal vaardig zijn (vanuit het programma sociale basis werken we ook aan een verbetering van digitale vaardigheden; zie paragraaf 2.5);
- verbeteren van onze telefonische bereikbaarheid en het naleven van terugbelverzoeken;
- digitaal meer inzicht verschaffen in de status van een aanvraag of melding. We doen dit in samenhang met de inspanningen voor de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv);

- duidelijker en transparanter informatie publiceren. Transparant betekent hierbij dat we duidelijk en in begrijpelijke taal uitleggen wat we doen en waarom. De behoefte van de inwoner en ondernemer staat hierbij centraal. Documenten en gegevens zijn eenvoudig beschikbaar. We helpen mensen om de informatie te vinden die zij zoeken.

Dit gaan we doen:

- We werken in de coöperatie Dimpact met de andere leden aan (nieuwe) oplossingen voor publieke digitale dienstverlening.
- We versterken de vaardigheden van medewerkers, zodat zij nog meer dan voorheen denken en handelen vanuit de gedachte 'de klant centraal'. Om dit te bereiken, betrekken we inwoners bij de ontwikkeling van beleid en uitvoering.
- We maken stappen in de digitale transformatie van onze organisatie. We gaan door op de ingeslagen weg; verbeteren processen, de toegankelijkheid van systemen en transparantie van informatievoorziening.
- We investeren in middelen en personeelscapaciteit voor de digitalisering en procesmatig werken. De digitale ontwikkelingen gaan heel snel. Om daarop snel en wendbaar in te spelen, willen we voor de komende jaren een Digitaal Transformatie Ontwikkelbudget organiseren.

Organisatieontwikkeling en programmatisch werken

De gemeentelijke organisatie maakt een transformatie door: in een tijdgeest waarin steeds meer van ons wordt gevraagd, waar we te maken krijgen met nieuwe wet- en regelgeving (onder andere Open Overheid) en waar opgaven buiten complexer worden, moeten we als organisatie flexibel zijn, efficiënt in kunnen spelen op vragen en veranderingen 'buiten' en tegelijkertijd in control zijn. Hiervoor zijn we in 2022 een doorontwikkeling van de organisatie gestart, die ook de komende jaren nog verder vorm krijgt. Sleutelwoorden in die organisatieontwikkeling zijn onder andere:

Samenwerken: als gemeente vervullen we andere rollen; steeds minder vaak als kartrekker of initiatiefnemer; steeds vaker als ondersteuner of facilitator. Dit vraagt om andere competenties van medewerkers en bovenal meer samenwerking met partijen buiten: inwoners, ondernemers of maatschappelijke partners bijvoorbeeld.

Integraal werken: ofwel, werken over de grenzen van beleidsterreinen en zelfs de eigen organisatie heen. Maatschappelijke vraagstukken op het gebied van – bijvoorbeeld woningbouw, arbeidsmigranten of de energietransitie – kennen vele facetten. Die kunnen we niet meer vanuit één team of cluster oplossen. Sterker nog: die kunnen we als gemeente niet alleen oplossen.

Dit gaan we doen:

- In 2024 starten we met programmatisch werken; een manier van werken die ons helpt om flexibel in te kunnen spelen op grote veranderopgaven. Tevens verandert hiermee de structuur van onze organisatie. Programmamanagers worden verantwoordelijk voor de sturing op en inrichting van integrale programma's (waarvan de eerste contouren in deze begroting al zichtbaar zijn). Zij stellen voor elk programma een programmaplan op; deze landen in de begroting van 2025. We wachten niet tot de hele organisatie staat; in de pilotprogramma's Vitale Kernen en Duurzaam Horst aan de Maas zetten we al stappen en doen we ervaring op met deze nieuwe manier van werken.
- We herzien de planning & control (P&C)-cyclus, in nauw overleg met college en raad.
- We investeren in de ontwikkeling van competenties en vaardigheden van medewerkers. Denk aan samenwerken, programmatisch werken, regie op de loopbaan en bestuurlijke sensitiviteit (zie ook paragraaf 7.5).

In de begroting 2024 – 2027 zijn jaarlijks extra financiële middelen opgenomen voor deze organisatieontwikkeling.

Communicatie

In de komende jaren staan het college en de gemeenteraad voor grote besluiten, met een grote maatschappelijke impact. Denk aan besluiten over onderwerpen als de Omgevingsvisie, grootschalige energieopwek en de toekomst van de agrarische sector.

In de eerder geschetste dynamiek, wordt transparante communicatie steeds belangrijker. Dat wil zeggen: helder uitleggen wat we doen, wat onze rol is en welke besluiten we – waarom – nemen. Maar ook: het gesprek met inwoners faciliteren en participatie bevorderen.

Dit gaan we doen:

- Communicatie is een buitenboordmotor voor organisatieontwikkeling; het is belangrijk om medewerkers goed mee te nemen in de ontwikkeling die we als organisatie doormaken. We versterken tijdelijk onze capaciteit, vooral voor interne (verander)communicatie.
- In een krappe arbeidsmarkt kan goede communicatie (employer branding) het verschil maken om potentiële medewerkers aan onze organisatie te binden en te (blijven) boeien. We versterken het werkgeversmerk en met interne en externe campagnes zorgen we voor betere zichtbaarheid van vacatures.

Samenwerking

Samenwerken – onder andere met gemeente Venray – helpt ons om adequaat in te spelen op complexe vraagstukken, kwaliteit te borgen en te verbeteren en kosten beheersbaar te houden.

De opgeleverde evaluatie over de samenwerking met gemeente Venray laat zien dat we veel hebben bereikt, maar ook dat we nog veel winst kunnen behalen. Willen we volgende stappen zetten, dan is een robuuste samenwerking nodig. Dat vraagt om inspanningen en investeringen van beide partijen.

Daar waar we in 2022 en 2023 middelen beschikbaar hadden (beschikbaar gesteld bij de instelling van de GR) is voor 2024 en 2025 aanvullend een bedrag nodig voor communicatie en programmamanagement.

7.5 Bestuur (beleidsveld 7.2)

We staan voor grote maatschappelijke opgaven. Hiervoor is nodig dat de gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie anders gaan samenwerken. Hierdoor komen we tot snellere, betere en duidelijke besluiten. Dit is bestuurlijke vernieuwing, geen doel op zich, maar een nieuwe manier van samenwerken om de grote maatschappelijke opgaven te realiseren.

Dit gaan we doen:

- We ontwikkelen onze politiek-bestuurlijke sensitiviteit om het college en de raad beter te kunnen adviseren en te helpen bij koersvaste, integrale besluitvorming.
- We verbeteren het samenspel tussen (bestuurlijk en ambtelijk) opdrachtgever- en opdrachtnemerschap.

7.6 Algemene baten en lasten

Uitgangspunt voor de (meerjaren)begroting is en blijft dat die structureel in evenwicht is. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Hierbij hoort logischerwijs ook, dat we de financiële weerbaarheid niet verlagen.

De jaarschijf 2024 en 2025 van deze begroting zijn structureel sluitend waarbij het structurele overschot in 2024 € 2,9 miljoen en in 2025 € 4,7 miljoen bedraagt. Hiermee voldoen we aan de eisen van de onze toezichthouder, de Provincie. De jaarschijven 2026 en 2027 van de meerjarenraming zijn niet structureel sluitend en zijn respectievelijk € 1,4 miljoen en 2,8 miljoen negatief.

De tekorten in 2026 en 2027 worden voornamelijk veroorzaakt doordat het Rijk vanaf 2026 het trap op/trap af principe loslaat. Hierdoor ontvangen gemeenten structureel ongeveer € 3 miljard minder. Op landelijk niveau vinden de komende periode nog veelvuldig gesprekken plaats over de financiering van gemeenten door het Rijk vanaf 2026. Gelet op deze financiële onzekerheid heeft de raad bij de Kaderbrief 2023 reeds aangegeven dat we vooruitlopend hierop niet nu al onze ambities naar beneden gaan bijstellen of forse ombuigingen in de begroting gaan verwerken. Het besluit bij de Kaderbrief is ook in lijn met het advies van de VNG.

Gelet op de hierboven genoemde onzekerheden en de dreiging van een hoge inflatie en stijgende (grondstof- en energie)kosten, streven we ernaar onze reservepositie en ons weerstandsvermogen verder te verstevigen en bouwen we een buffer op om toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. Zo voegen we binnen de kaders van een sluitende begroting in 2024 € 2 miljoen en in 2025 € 4 miljoen toe aan de algemene reserve. Ook schuiven we geen onnodige kosten door naar de toekomst

en zijn we continue op zoek naar een gezond evenwicht tussen ambitie (wat willen we bereiken?) en lastendruk (wat vragen we van onze inwoners en bedrijven?).

7.7 Algemene dekkingsmiddelen

Na jaren van discussie en onduidelijkheid is er duidelijkheid over de uitkomsten van de zogenaamde herijking van het Gemeentefonds. Een herijking die voor onze gemeente positief uitpakt. Vervolgens zien we dat gemeenten door de zogenaamde trap op / trap af systematiek een paar jaren relatief veel geld erbij krijgen. Echter, het Rijk kondigt tegelijk ook aan om vanaf 2026 te willen stoppen met die methodiek. Dat leidt tot heel veel onzekerheid over de structurele ontwikkeling van de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente vanaf 2027. Onzekerheid bestaat er ook omtrent (de gevolgen van) loon- en prijsinflatie. Gegeven die (onzekere) omstandigheden staan we gezamenlijk voor de uitdaging om een stabiel financieel beleid te voeren.

De OZB-opbrengsten zijn vanaf 2023 als een constante opbrengst ingerekend. Eenzelfde systematiek als bij de kosten: begroten tegen constante prijzen. Constante prijzen die met de meicirculaire geïndexeerd worden naar het niveau van volgend jaar.

De OZB-tarieven niet-woningen blijven al vele jaren ver achter bij het gemiddelde van alle gemeenten in de provincie Limburg. In deze begroting gaan we er van uit dat in de periode 2024 -2027 het OZB-tarief niet-woningen gelijkmatig toegroeit naar het provinciale gemiddelde. Concreet betekent dit jaarlijks vanaf 2024, naast de reguliere inflatiecorrectie een extra stijging van 5%.

Bij dit programma horen de volgende beleidsvelden:

- 7.1 Burgerzaken
- 7.2 Bestuur
- 7.3 Openbare orde en veiligheid
- 7.4 Toezicht en handhaving
- 7.5 Overhead
- 7.6 Financiën

Beleidsindicatoren programma Gezonde, duurzame en ondernemende organ.

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Overhead % van totale lasten	11,9%	11,2%	13,9%	13,5%
Fte per 1.000 inwoners (formatie)	7,46	8,02	8,31	8,89
Fte per 1.000 inwoners (bezetting)	7,46	7,60	8,12	8,18
Apparaatskosten per inwoner	684	731	789	878
Externe inhuur als % (van loonsom + totale kosten inhuur externen)	11,9%	11,2%	13,9%	16,6%
Verwijzingen Halt per 10.000 jongeren	50	80	N.n.b.	N.n.b.
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	0,9	0,9	N.n.b.	N.n.b.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2,4	3,3	N.n.b.	N.n.b.
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,3	1,0	N.n.b.	N.n.b.
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	3,3	3,9	N.n.b.	N.n.b.
Gemiddelde WOZ-waarde in duizend euro	279	295	324	N.n.b.
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden in euro's	785	856	N.n.b.	N.n.b.
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in euro's	846	924	N.n.b.	N.n.b.

Wat gaat dat kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
	Werkelijk	Begroting na wijziging	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Lasten						
7-1 Burgerzaken	-1.323	-1.449	-1.753	-1.758	-1.821	-1.867
7-2 Bestuur	-2.817	-2.850	-3.167	-3.160	-3.163	-3.096
7-3 Openbare orde en veiligheid	-6.101	-8.318	-8.263	-7.931	-7.937	-7.327
7-4 Toezicht en handhaving	-1.206	-1.357	-1.908	-1.624	-1.624	-1.624
7-5 Overhead	-19.253	-23.408	-21.980	-21.057	-20.337	-20.284
7-6 Algemene baten en lasten	123	344	424	295	717	710
7-7 Algemene dekkingsmiddelen	-1.705	-2.050	-1.776	-2.086	-2.355	-2.480
Totaal Lasten	-32.281	-39.087	-38.422	-37.321	-36.520	-35.967
Baten						
7-1 Burgerzaken	579	328	739	740	877	963
7-2 Bestuur	1.027	4	4	4	4	4
7-3 Openbare orde en veiligheid	1.289	2.465	1.939	1.590	1.554	944
7-4 Toezicht en handhaving	109	0	0	0	0	0
7-5 Overhead	4.174	2.060	1.334	1.239	1.299	1.298
7-6 Algemene baten en lasten	9	0	0	0	0	0
7-7 Algemene dekkingsmiddelen	91.387	92.691	99.838	102.152	96.537	96.111
Totaal Baten	98.574	97.548	103.853	105.725	100.272	99.322
Saldo van baten en lasten	66.293	58.461	65.431	68.404	63.752	63.354
Storting in de reserves	-652	-350	-2.695	-4.595	-595	-595
Aanwending van de reserves	2.736	2.818	1.847	890	598	598
Resultaat	68.377	60.929	64.584	64.700	63.755	63.357

Onderstaande tabel geeft het verloop van de begroting sinds de vastgestelde meerjarenbegroting 2023-2026 weer.

	2024 Begroting	2025 Begroting	2026 Begroting	2027 Begroting
Lasten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	-36.703	-37.506	-31.745	-31.616
Raadsbesluiten t/m 11 juli	-3.360	-2.654	-3.326	-2.718
Lasten Actuele begroting	-40.063	-40.161	-35.071	-34.334
Gemeentefonds	0	-470	-45	-52
Loon- en prijscompensatie	-2.291	-2.304	-2.326	-2.326
Rente, afschrijving en financiering	43	-48	-500	-631
Onontkoombaar knelpunt	-794	-774	-769	-815
Overige ontwikkelingen	-532	-684	-1.392	-1.392
Overige technische mutaties	2.521	2.525	2.989	2.989
Totaal lasten Meerjarenbegroting 2024-2027	-41.117	-41.916	-37.114	-36.562
	2024 raming	2025 raming	2026 raming	2027 raming
Baten inclusief mutatie reserves				
Meerjarenbegroting 2023-2026	97.385	98.962	92.752	92.752
Raadsbesluiten t/m 11 juli	3.175	2.451	4.128	829
Baten Actuele begroting	100.560	101.412	96.880	93.581
Gemeentefonds	3.735	4.145	2.616	4.374
Loon- en prijscompensatie	601	601	601	601
Rente, afschrijving en financiering	-66	-97	47	10
Onontkoombaar knelpunt	716	905	1.016	1.103
Overige ontwikkelingen	153	48	109	250
Overige technische mutaties	0	-400	-400	0
Totaal baten Meerjarenbegroting 2024-2027	105.700	106.615	100.869	99.920
Gezonde, duurzame en ondernemende organ.	64.584	64.700	63.755	63.357

Onderstaande tabel bevat de toelichting op de financiële mutaties uit deze meerjarenbegroting.

Gemeentefonds	3.735	3.675	2.571	4.322
Meicirculaire 2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	-470	-45	-52
Baten	3.735	4.145	2.616	4.374

Op 31 mei 2023 heeft het ministerie van Binnenlandse zaken de meicirculaire voor het gemeentefonds gepubliceerd. Op hoofdlijnen bent u hier met de raadsinformatiebrief in de raadsvergadering van 11 juli 2023 geïnformeerd. Het financiële effect van de afschaffing van het abonnementstarief Wmo en de invoering van de

inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor alle Wmo-voorzieningen per 1 januari 2026 is ook hierin verwerkt. Daarnaast zijn de extra verkregen middelen voor het uitvoeren van het integraal zorgakkoord hiervoor gereserveerd.

Onontkoombaar knelpunt	78	131	247	288
Dividend aandelen BNG / Enexis	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0
Baten	-141	-37	-37	-37

De provincie adviseert in de begroting 2024-2027 rekening te houden met een dividend van € 2,50 per aandeel BNG voor de jaren 2024 tot en met 2027 op basis van de jaarcijfers 2022. Het advies van de Provincie m.b.t. de Enexis aandelen is rekening te houden met een dividend van € 0,23 per aandeel voor het begrotingsjaar 2024 en voor de jaren 2025-2027 € 0,40 per aandeel op basis van de laatste Lange termijn Financiële doorrekening (LTFD). We volgen het advies van de provincie.

Hogere opbrengst toeristenbelasting	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0
Baten	830	921	892	892

Op basis van het werkelijke aantal overnachtingen in 2022 en de voorlopige cijfers 2023 verwachten we vanaf 2024 meer overnachtingen. Aanvullend hieraan zijn de tarieven met een inflatiecorrectie van 3,1% verhoogd.

Programma Manager en communicatie voor samenwerking met Venray	2024	2025	2026	2027
Lasten	-75	-75	0	0
Baten	0	0	0	0

Samenwerken betekent samen de schouders onder grote vraagstukken zoals de digitale transformatie van de organisatie en de samenleving of de uitvoering van de Wet Open Overheid. Samen kom je verder. Om samenwerking optimaal te laten renderen moet je er ook bewust effort, tijd en middelen insteken. Daar waar we in 2022 en 2023 middelen beschikbaar hadden (beschikbaar gesteld bij de instelling van de GR) is voor 2024 en 2025 aanvullend een bedrag nodig voor communicatie en programmamanagement.

Reisdocumenten en rijbewijzen	2024	2025	2026	2027
Lasten	-40	-35	-105	-151
Baten	28	21	161	248

De te verwachten aanvragen reisdocumenten en rijbewijzen zijn berekend op basis van het huidige inwonersbestand en de nieuwe berekening van RDW voor rijbewijzen. Bij de berekening van de verwachte inkomsten hebben we rekening gehouden met de prijsverhoging als gevolg van de inwerkingtreding van de wet Digitale Overheid. Rijbewijzen kunnen vanaf dan worden gebruikt om online in te loggen.

Vervanging hardware/servers en verhoging huur en onderhoud IV	2024	2025	2026	2027
Lasten	-679	-664	-664	-664
Baten	0	0	0	0

Onze computersystemen (servers/hardware) zijn aan vervanging toe. Ze zijn afgeschreven en geven beperkingen in gebruik en veiligheid. De leasekosten van de nieuwe servers zijn hoger door hogere materiaal- en beveiligingskosten (€ 314.000). Daarnaast is aanvullende software om de beveiliging tegen Cyberaanvallen up to date te houden, noodzakelijk (€ 265.000). Het budget huur en onderhoud is ten opzichte van 2023 te laag geraamd (€ 100.000). Hierdoor is bijraming onvermijdelijk.

Overige ontwikkelingen	379	636	1283	1142
Borgen continuïteit ICT (Beveiliging, digitale transformatie, telefoniecentrale en projecten I&A)	2024	2025	2026	2027
Lasten	-740	-790	-790	-790
Baten	0	0	0	0

Digitale dienstverlening en de inzet van digitale middelen is al voor veel inwoners en bedrijven gemeengoed in het dagelijks leven. Dit zal de komende jaren verder toenemen door onder andere technologische ontwikkelingen (denk bijvoorbeeld aan Artificial Intelligence). Ook voor gemeenten wordt deze moderne en actuele dienstverlening gestimuleerd door o.a. de Digitale Agenda (VNG) en diverse wet- en regelgeving als de Wet Open Overheid, de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer en de Nieuwe Archiefwet. Hierbij staan altijd de inwoners en bedrijven centraal. Inwoners moeten eenvoudig en plaats- en tijdsafhankelijk een aanvraag of gegevens kunnen indienen, waarbij ze het hele proces van aanvraag tot en met besluit en archivering daarvan kunnen volgen via bijvoorbeeld een inwonersportaal. Dit vraagt om eenduidige en efficiënte inrichting van de dienstverlening en onderliggende zaakgerichte ketenprocessen met inzet van digitale middelen, zoals een nieuwe applicatie voor het Sociaal Domein en Financiën, een zaakstelsel voor de generieke dienstverlening als bezwaar en beroep en klachtafhandeling en een digitaal archief (e-depot) waarmee we ook onze afgehandelde aanvragen proactief digitaal kunnen publiceren. Hiermee voldoen we dan tevens aan onder andere de Wet Open Overheid en Wet Digitale Overheid. Naast de noodzaak voor de verdere ontwikkeling van onze (digitale) dienstverlening en bedrijfsprocessen voor onze inwoners, zorgen we er ook voor dat onze processen effectiever en 'leaner' worden ingericht, en we efficiëntie-voordelen bereiken. Hiervoor zetten we proces-consulenten in en we starten nieuwe ontwikkelingen op basis van een business-case die ook gemonitord wordt. De bereikte efficiëntievoordelen investeren we direct weer in de organisatie. De verdere ontwikkeling en digitalisering van onze dienstverlening beslaat meerdere jaren, waarbij continue rekening wordt gehouden met de dan spelende omstandigheden en ontwikkelingen. Om hier goed op in te kunnen spelen gaan we ook een 'innovatie-platform' inrichten, waarbij laagdrempelig nieuwe ontwikkelingen als bijvoorbeeld artificial intelligence ontwikkeld en geïntegreerd wordt in onze interne en externe dienstverlening. Denk hierbij aan chatbots voor beantwoorden van veelvoorkomende vragen van inwoners en medewerkers. De mede door digitalisering gedreven verandering van onze dienstverlening, processen en organisatie, ofwel de Digitale Transformatie, gaat de hele organisatie aan en is een belangrijk onderdeel van programma 7 (Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie). De noodzaak om nu al actief in te zetten op de digitale transformatie is ook mede gedreven vanuit de wet- en regelgeving. De gevraagde middelen zetten we in voor de aanschaf van de nodige software alsmede de bijbehorende capaciteit.

Gedeeltelijk terugdraaien geraamde stortingen in de algemene reserve	2024	2025	2026	2027
Lasten	1.500	1.000	0	0
Baten	0	0	0	0

Er staan stortingen in de algemene reserve vrij aanwendbaar van € 3,5 mln. in 2024 en € 5 mln. in 2025 geraamd in onze begroting. De storting van 2024 draaien we terug met € 1,5 mln. en 2025 met € 1,0 mln. Dit leidt ertoe dat de jaren 2024 en 2025 sluitend zijn."

Inburgeringsvoorzieningen	2024	2025	2026	2027
Lasten	23	18	18	18
Baten	0	0	0	0

Naar verwachting moeten we in 2024 ongeveer 120 statushouders huisvesten. Gemiddeld genomen zijn hiervan 60% volwassenen, die zijn inburgeringsplichtig. In dat geval zijn dit 70 inburgeraars. Per inburgeringstraject, bestaande uit o.a. een leerroute en maatschappelijke begeleiding, ontvangen we een rijksbijdrage van ongeveer € 13.000. We verwachten een rijksbijdrage in 2024 en 2025 van € 910.000 voor de bekostiging van de inburgeringstrajecten. In 2024 was € 79.700 geraamd, dit bedrag wordt opgehoogd naar € 910.000. Voor 2026 en verder is nog geen bedrag opgenomen i.v.m. grote onzekerheid. Verder is als gevolg van het toegenomen aantal inburgeraars door de hoge instroom van statushouders, de locatie Onze Loods ontoereikend voor het inburgeringsaanbod. Daarom wordt noodgedwongen op een andere locatie lesruimte ingekocht (extra kosten € 39.500). De stelpost Algemene Uitkering Inburgering en Leefbaarheidstoets van € 23.000 in 2024 en € 18.000 in volgende jaren kan voor deze ontwikkelingen worden ingezet.

Ottrekking Reserve bidbook 2024 en 2025	2024	2025	2026	2027
Lasten	-350	-292	0	0
Baten	350	292	0	0

De middelen die in 2022 voor de organisatieontwikkeling beschikbaar waren zijn niet volledig ingezet en bij de jaarrekening 2022 gestort in de bestemmingsreserve bidbook-organisatieontwikkeling. In 2024 verwachten we € 350.000 uit de reserve voor de organisatieontwikkeling te halen. In 2025 € 292.169 waarna we de reserve per 31-12-2025 leeg is. Om slagvaardig te kunnen zijn ligt het mandaat over de inzet van de middelen bij de gemeentesecretaris, die op haar beurt verantwoording aflegt in de bijstellingen gedurende het jaar en in de jaarrekening na afloop van het jaar.

Opbouw zero based begroting 2025 - 2028	2024	2025	2026	2027
Lasten	-120	0	0	0
Baten	0	0	0	0

De begroting 2025 gaan we geheel vanaf 0 opnieuw opbouwen. Per programma nemen we de budgetten door en bepalen we of deze noodzakelijk en/of toereikend zijn. We kunnen dit niet uitvoeren binnen de bestaande capaciteit omdat we in 2024 ook een nieuw financieel pakket implementeren. Om dit mogelijk te maken hebben we dan ook externe ondersteuning nodig. De kosten hiervoor worden geschat op € 120.000.

Programmatisch werken	2024	2025	2026	2027
Lasten	-200	0	0	0
Baten	0	0	0	0

In de organisatie gaan we starten met programmatisch werken. Een nieuwe werkwijze voor complexe, urgente en grote veranderopgaves. De veranderprogramma's vitale kernen en Duurzaam Horst aan de Maas fungeren als pilot voor deze nieuwe aanpak. De pilot is met name gericht om de veranderopgaves in beeld te brengen en om te bekijken op welke manier we deze nieuwe manier van werken in onze organisatie kunnen vervlechten. Voor de pilots, de inrichting en governance van het programmatisch werken, hebben we in de begroting 2024 voor het jaar 2024 een werkbudget van € 200.000 opgenomen. De volledige programmaplannen van de veranderprogramma's met bijbehorende financiële consequenties gaan we in de begroting van 2025 verwerken.

Realisatie financiële dekkingsopgave collegeprogramma/extra verhoging ozb niet woningen	2024	2025	2026	2027
Lasten	0	0	0	0
Baten	-197	-244	109	250

In de kaderbrief 2024 is aangegeven dat als het noodzakelijke is om de "financiële dekkingsopgave van het collegeprogramma" in de huidige begroting te realiseren, het verhogen van het ozb-niet woningen tarief naar het provinciale gemiddelde, acceptabel is. Wij stellen voor langzaam middels de volgende tariefsverhogingen toe te groeien naar het provinciaal gemiddelde tarief: 2024 5%, 2025 5%, 2026 5%, 2027 2%. Deze verhogingen komen bovenop de voorgestelde reguliere indexatie van 3,1%. Let op de actualisatie van het kostendekkingsplan van de riolering (raad november) gaat uit van een flink verhoging van de rioolheffing m.i.v. 2024 incl. invoering gebruikersheffing op basis van waterverbruik rioolheffing waterverbruik < 500 m³ van € 230 naar € 280, verhoging 20%. Rioolheffing waterverbruik > 500 m³ < 1.000 m³ van € 230 naar € 560, verhoging 140%. € 230 is het gemiddelde in Limburg in 2023. Gebruikers met een hoog waterverbruik (over het algemeen bedrijven) krijgen hierdoor dus te maken met een flinke lastendrukstijging.

Reservering accommodatiebeleid	2024	2025	2026	2027
Lasten	-40	-40	-40	-40
Baten	0	0	0	0

Vooruitlopend op een nieuw te ontwikkelen accommodatiebeleid is het noodzakelijk om voor een aantal accommodatie-gerelateerde zaken reeds budget in de begroting op te nemen. Dit om reeds genomen besluiten te kunnen verwerken (het schrappen van een ombuiging op accommodaties in 2024), maar ook om in te kunnen spelen op onvoorzienbare/dringende knelpunten bij accommodaties voordat het accommodatiebeleid gereed is (o.a. de Wingerd, gymzaal America). Bij de herijking van het accommodatiebeleid (Q1-2024) wordt vervolgens integraal bekeken in hoeverre bijdragen structureel gemaakt moeten/kunnen worden.

Revolverend fonds dat de revitalisatie van bedrijventerreinen mogelijk maakt.	2024	2025	2026	2027
Lasten	-25	0	0	0
Baten	0	0	0	0

In de kaderbrief 2024 is aangegeven dat hier budget voor in de begroting moet worden opgenomen. In 2024 hebben we € 25.000 als onderzoeksbudget hiervoor opgenomen. Uit dit onderzoek moet blijken of er in de toekomst verder investeringen gedaan worden. Vooralsnog zijn deze op p.m. gezet.

Versterken team VTH	2024	2025	2026	2027
Lasten	-500	-500	-500	-500
Baten	0	0	0	0

In 2021 is gestart met de herorganisatie toezicht en handhaving binnen onze gemeente met als doel, toezicht en handhaving dichterbij de organisatie en het bestuur te organiseren voor meer directe en snelle sturing. Landelijk worden we ingehaald door diverse ontwikkelingen; ten behoeve van het klimaat zijn de regels toegenomen, is de onderlinge tolerantie afgenomen en trekt de politie zich door capaciteitsproblemen steeds vaker terug, waardoor een groter beroep wordt gedaan op het gemeentelijke toezicht en bestuurlijke handhaving. Met de uitdagingen zoals benoemd is de behoefte zoals deze in 2021 is neergelegd niet meer de behoefte en bijbehorende capaciteit die aansluit op de huidige maatschappij en de omstandigheden. Sterker nog, in reactie op voornoemde ontwikkelingen heeft het college inmiddels ook extra projecten opgenomen in haar programma. De huidige personele capaciteit kan hier niet in voorzien, waardoor extra capaciteit is benodigd. Om de bestuurlijke ambities te realiseren, aan te sluiten op de maatschappelijke ontwikkelingen en in te spelen op o.a. het financiële construct van de RUD waar onze gemeente onderdeel van is, is een aanvullend budget van structureel € 500.000 nodig.

Versterking team WIZ	2024	2025	2026	2027
Lasten	-80	-80	-80	-80
Baten	0	0	0	0

Bij het opstellen van het verbeterplan WIZ en bidbook organisatieontwikkeling is de formatie bij het RIT (re-integratie, participatiewet) niet meegenomen. De aandacht ging met name uit naar de knelpunten bij de gebiedsteams omdat daar sprake was van een hoog percentage uitval en hoge wachtlijsten. Door bepaalde RIT gerelateerde werkprocessen niet op te pakken is het formatietekort enige tijd opgevangen. Maar ook bij WIZ streven we naar de Basis op Orde m.b.t. de formatie. De werkdruk is momenteel onaanvaardbaar hoog door o.a. de verhoogde instroom statushouders en de daarmee gepaard gaande stijging van verstrekte uitkeringen. Ook het extra werk door achterstanden van controle en handhaving leidt tot een te hoge werkdruk. De verwachting is dat het transformatieplan Sociaal Domein, de organisatieontwikkeling en de uitkomsten van het kernteam voor de tweede helft van 2024 antwoord geven op de benodigde structurele formatie bij RIT. Dat neemt niet weg dat nu al zichtbaar is dat de huidige formatie niet toereikend is voor de werkzaamheden en 1 fte uitbreiding noodzakelijk is.

Overzicht investeringen

Nieuwe investeringen in 2024 tot en met 2027 die de raad al heeft goedgekeurd

	Bruto investering	Bijdr. derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
Tractie zuiganhanger 2024	42		42	42			
Tractie veegwagen 2024	152		152	152			
Tractie vrachtauto Volvo 2025	168		168		168		
Tractie heftruck Shangli 2025	23		23		23		
Tractie tractor Fendt 2026	126		126			126	

Algemene dekkingmiddelen				
	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2024	2025	2026	2027
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	19.769	20.122	20.475	20.616
Algemene uitkering	78.939	80.877	74.945	74.414
Dividend	502	606	606	606
Saldo van de financieringsfunctie	628	547	511	475
Totaal algemene dekkingsmiddelen	99.838	102.152	96.537	96.111

Vennootschapsbelasting

Er zijn nog voldoende verliezen uit het verleden die we kunnen verrekenen met eventuele toekomstige winsten in de aangiftes van 2022 en verder. We verwachten in de komende jaren nog geen Vennootschapsbelasting (Vpb) te hoeven betalen.

Onvoorzien

Vanaf de begroting 2023 hebben we geen afzonderlijke post onvoorzien meer. Eventuele onvoorziene uitgaven die onontkoombaar en niet uitstelbaar zijn komen ten laste van ons weerstandsvermogen en worden in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' uiteengezet en toegelicht.

A. Lokale heffingen

1. Algemeen

De gemeentelijke heffingen zijn na de algemene uitkering de grootste inkomstenbron van de gemeente. Met de heffingen genereren we in 2024 ongeveer 21% van de gemeentelijke inkomsten. In het onderstaande overzicht zijn de inkomsten van de diverse gemeentelijke heffingen nader gespecificeerd.

Overzicht inkomsten uit heffingen 2024				
	Rekening 2022	Begroot na wijziging 2023	Begroting 2024	Procentuele afwijking begroting 2024-2023
Onroerende zaakbelasting (OZB)	13.137	14.569	15.510	6,5%
Afvalstoffenheffingen en reinigingsrecht	4.237	4.427	4.595	3,8%
Rioolheffing	4.184	4.650	4.701	1,1%
Toeristenbelasting	2.867	3.183	4.013	26,1%
Baatbelasting	2	3	3	0,0%
Reclamebelasting	93	87	87	0,0%
Precariobelasting	29	25	25	0,0%
Marktgelden	19	20	20	0,0%
Begraafplaatsrechten	15	15	15	0,0%
Overige heffingen	2.933	2.356	2.617	11,0%
Totaal inkomsten uit heffingen	27.516	29.335	31.585	
Totaal inkomsten begroting/rekening	137.980	142.679	144.920	

In de hogere opbrengsten van de OZB is rekening gehouden met de reguliere indexatie van 3,1% en een verhoging voor de OZB niet-woningen van 5%. Met betrekking tot de rioolheffing gaat de begroting uit van een stijging van het tarief van 22%. Deze stijging is nog niet in de hierboven genoemde opbrengst rioolheffing verwerkt.

De overige heffingen zijn geïndexeerd met een inflatie met 3,1% tenzij anders aangegeven.

2. Kostendekkendheid

In deze paragraaf brengen we per heffing waarbij de baten de lasten niet mogen overschrijden, de kostendekkendheid in beeld. Voor Horst aan de Maas gaat het hierbij om de volgende heffingen:

- afvalstoffenheffing;
- reinigingsrecht;
- rioolheffing;
- rioolaansluitrecht;
- marktgelden;
- lijkbezorgingsrechten;
- leges.

Per heffing brengen we de directe kosten, overhead, BTW en opbrengsten in beeld. Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Directe kosten zijn de kosten die direct aan een heffing worden toegerekend en ook als zodanig in de financiële administratie staan (bijvoorbeeld directe personeelslasten, rijksleges, geleverde diensten t.b.v. de heffing, kapitaallasten).
- De overhead rekenen we met een opslagpercentage van 89% op de directe personeelslasten toe aan de heffing.

- De inkoop-BTW is als last meegenomen.
- De opbrengsten zijn gebaseerd op de tarieven 2024 zoals die in de paragraaf genoemd worden.

3. Onroerende zaak belasting (OZB)

De OZB wordt geheven van eigenaren en gebruikers van onroerende zaken.

In de kaderbrief 2024 is aangegeven dat als het noodzakelijke is om de "financiële dekkingsopgave van het collegeprogramma" in de huidige begroting te realiseren, het verhogen van het ozb-niet-woningen tarief naar het provinciale gemiddelde, acceptabel is. Om genoemde dekkingsopgave te realiseren wordt in 4 jaren toegegroeid naar het provinciaal gemiddelde tarief middels de volgende tariefsverhogingen: 2024 5%, 2025 5%, 2026 5% en 2027 2%. Deze verhogingen komen bovenop de reguliere indexatie van 3,1% voor 2024.

In de begroting van 2024 is rekening gehouden met een indexering van 3,1%. Het tarief voor niet-woningen is met 5% extra verhoogd. Dit is de 1^e stap waarmee we in 4 jaar tijd toegroeien naar het provinciaal gemiddelde.

Dit levert voor 2024 de volgende tarieven op:

Onroerende zaak belasting			
bedragen in hele euro's	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023
Tarief Ozb-eigenaar woningen	0,1288%	0,1328%	3,1%
Tarief Ozb-eigenaar niet-woningen	0,2707%	0,2926%	8,1%
Tarief Ozb gebruiker niet-woningen	0,2163%	0,2338%	8,1%
Gemiddelde aanslag woning (woz-waarde 2023 € 326.000)	€ 420,24	€ 433,29	3,1%
Gemiddelde aanslag niet woning / eigenaar en gebruiker (woz-waarde 2023 € 405,000)	€ 1.972,06	€ 2.131,60	8,1%

Het tarief Ozb-eigenaar woningen in onze gemeente ligt in 2023 6,7% boven het gemiddelde tarief van alle Limburgse gemeenten (0,1206%). Het tarief Ozb-eigenaar niet-woningen ligt 14,6% onder het gemiddelde van alle Limburgse gemeenten (0,3170%). En het tarief Ozb-gebruiker niet-woningen ligt 15,6% onder het gemiddelde van alle Limburgse gemeenten (0,2562%).

De genoemde tarieven voor 2024 corrigeren we nog met de gemiddelde daling / stijging van de WOZ-waarden. Dit doen we bij het vaststellen van de verordening Onroerende zaakbelasting 2024 in december 2023 als de woz-waardeontwikkeling bekend is.

4. Reinigingsheffingen (Afvalstoffenheffing)

De reinigingsheffingen bestaan uit de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten. We heffen een afvalstoffenheffing van huishoudens om de kosten te dekken voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Dit zijn niet alleen de kosten voor de wekelijkse afvalinzameling, maar ook kosten voor de inzameling van glas, oud papier, klein chemisch afval en dergelijke.

Reinigingsrechten heffen we van bedrijven die gebruik maken van de gemeentelijke afval-inzameldienst. De tarieven voor de afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishoudens) en de reinigingsrechten zijn gelijk. Uitgangspunt is dat de reinigingsheffingen kostendekkend zijn. De basisheffing stijgt met 3,1% (inflatiecorrectie) in 2024. Omdat de overige tarieven voor restafvalzakken en dergelijke gelijk blijven, stijgt de gemiddelde lastendruk voor de reinigingsheffingen met 1,6%

De indexatie van de basistarieven met 3,1% leidt in 2024 tot de onderstaande tarieven:

Reinigingsheffingen				
bedragen in hele euro's	2022	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023

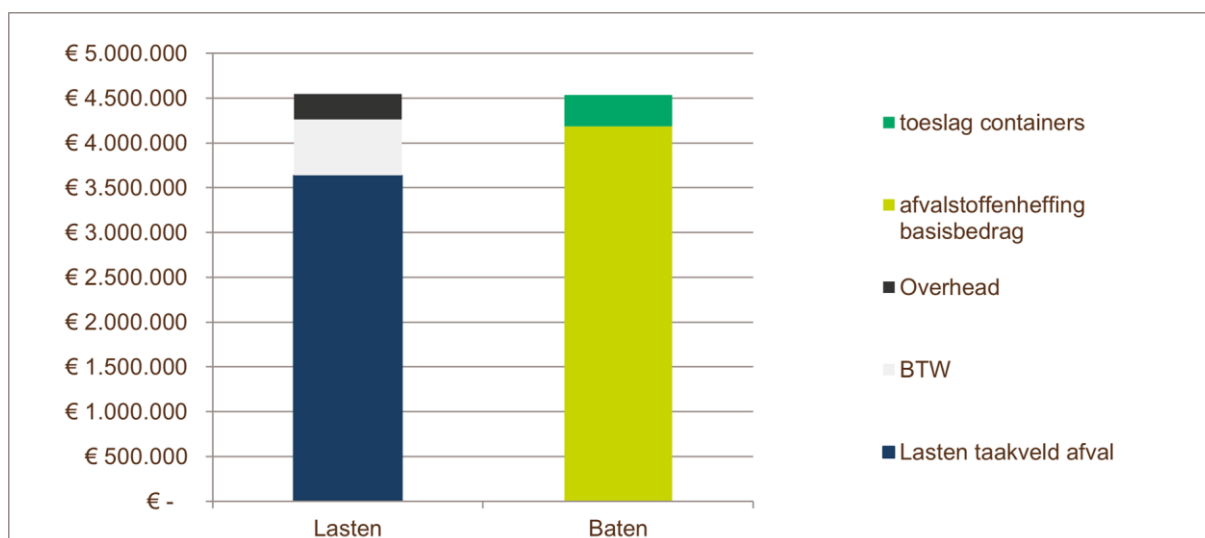
Basisheffing per jaar meerpersoonshuishouden	€ 232,24	€ 237,84	€ 245,16	3,1%
Basisheffing per jaar éénpersoonshuishouden	€ 171,42	€ 175,56	€ 180,96	3,1%
Restafvalzak	€ 1,70	€ 1,70	€ 1,70	0,0%
Gemiddelde lasten (1)	€ 237,78	€ 243,27	€ 247,13	1,6%
Gemiddelde lasten meerpersoonshuishouden (1)	€ 255,10	€ 261,00	€ 265,19	1,6%
Gemiddelde lasten éénpersoonshuishouden (1)	€ 182,42	€ 186,63	€ 189,64	1,6%
(1) (inclusief kosten voor restafvalzakken, big bags etc.)				

De gemiddelde lastendruk voor een gebruiker van een woning (meerpersoonshuishouden) in onze gemeente bedraagt in 2023 € 261,00. Het gemiddelde van alle Limburgse gemeenten ligt op € 298,56 (volgens de berekeningsmethodiek van de provincie). Dit is 12,6% (€ 37,56) lager dan het gemiddelde.

Bij het raadsvoorstel tot vaststellen van de verordening Reinigingsheffingen 2024, die in december 2023 in de gemeenteraad aan de orde komt, doen wij een definitief voorstel voor de tarieven 2024.

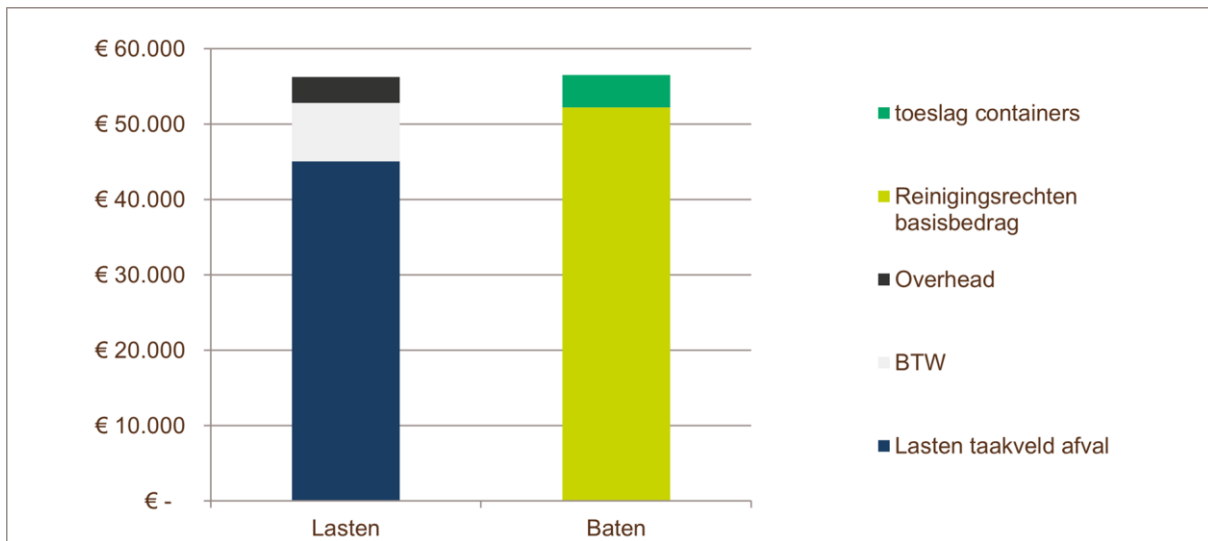
Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

100%

afval

stoffenheffing, baten bedragen € 4.536.317, lasten bedragen € 4.544.526

reinigingsrechten: baten bedragen € 55.000, lasten uitragen € 55.000

5. Rioolheffing

Gemeenten bekostigen maatregelen (voorzieningen) voor de verwerking van afval-, hemel- en overtollig grondwater uit de rioolheffing. De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing. Daarmee kunnen kosten worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen voor een doelmatig werkende riolering en maatregelen ten aanzien van afval- hemelwater en grondwater.

Tot en met 2023 is de rioolheffing in Horst aan de Maas als een vast bedrag per eigendom van de eigenaar geheven. Op 20 december 2022 heeft de raad besloten de huidige eigenaarsheffing per 1-1-2024 uit te breiden met een gebruikersheffing voor woningen en bedrijven met een hoog waterverbruik. Hierbij rekening houdend met een geactualiseerd kostendekkingsplan. Het kostendekkingsplan, de onderlegger van het gemeentelijk rioleringsplan, is geactualiseerd.

De tarieven zijn gebaseerd op het geactualiseerde kostendekkingsplan waarbij de financiële cijfers verwerkt worden bij de 1e bijstelling 2024. Uit het geactualiseerde kostendekkingsplan van het GRP 2022-2026 volgt een noodzakelijke verhoging van het tarief voor de rioolheffing van € 230 in 2023 naar € 280 in 2024. Voor een verdere toelichting op onze ambities verwijzen wij u naar het raadsbesluit inzake de Actualisatie Kostendekkingsplan van het Gemeentelijk Rioleringsplan van 24 oktober 2023.

Bij het raadsvoorstel tot vaststellen van de Verordening rioolheffing 2024, dat in december 2023 in de gemeenteraad aan de orde komt, doen wij een definitief voorstel voor de tarieven 2024.

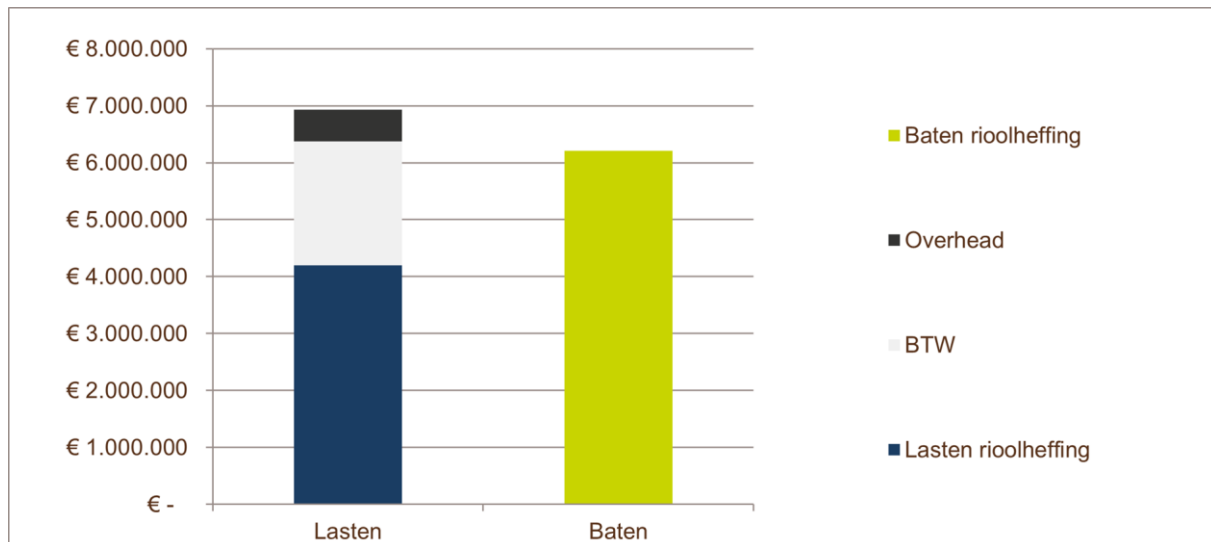
Dit levert voor 2024 de volgende tarieven op:

Rioolheffing			
bedragen in hele euro's	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023
Vast tarief per eigendom	€ 230	€ 280	22%
Variabel tarief gebruik waterverbruik > 500m³			
Waterverbruik van < 500 m ³	€ -	0	
Waterverbruik van 500 m ³ t/m 999 m ³	€ -	€ 280	
Waterverbruik van 1.000 m ³ t/m 1.999 m ³	€ -	€ 560	
Waterverbruik van 2.000 m ³ t/m 2.999 m ³	€ -	€ 840	
Waterverbruik van 3.000 m ³ t/m 3.999 m ³	€ -	€ 1.120	
Waterverbruik van 4.000 m ³ t/m 4.999 m ³	€ -	€ 1.400	
Waterverbruik van 5.000 m ³ t/m 9.999 m ³	€ -	€ 2.800	
Waterverbruik van 10.000 m ³ t/m 49.999 m ³	€ -	€ 8.400	
Waterverbruik > 50.000 m ³	€ -	€ 16.800	

Het tarief van de rioolheffing van woningen en bedrijven in 2023 ligt in Horst aan de Maas ca. 0,5% lager (€ 1,19) dan in de provincie. Het tarief na verhoging loopt in de pas met vergelijkbare gemeenten en het gemiddelde in Limburg. Naar verwachting zullen ook in deze gemeenten nog stijgingen voor 2024 en verder plaatsvinden.

Kostendeckendheid rioolheffing

90%

rioolheffing, baten bedragen € 6.204.040, lasten bedragen € 6.900.000

6. Riolaansluitrecht

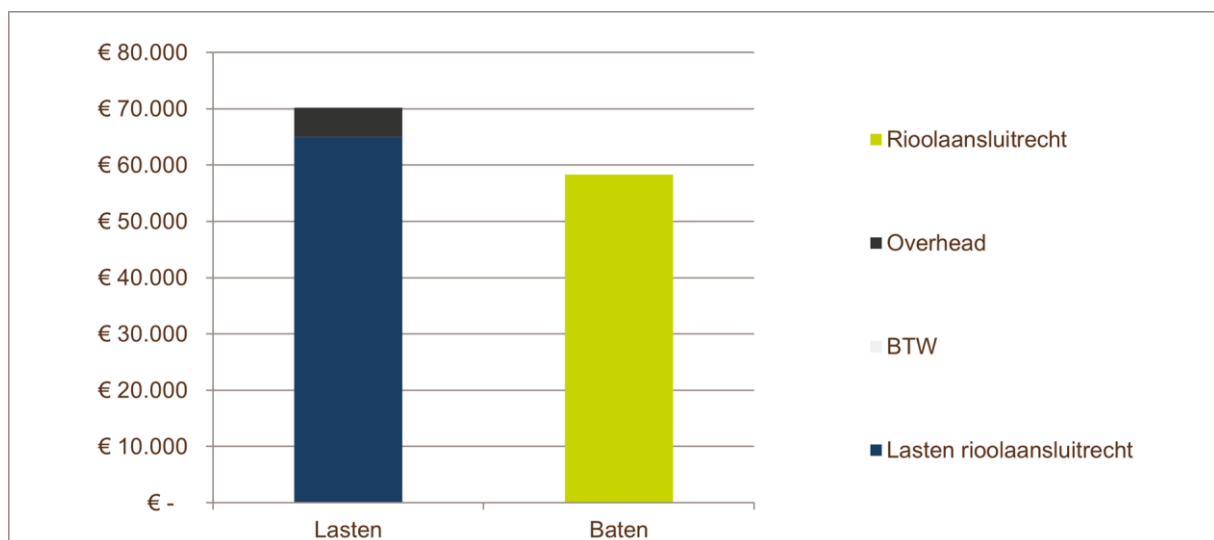
Iedere gemeente is vrij in de manier waarop ze de kosten voor het realiseren van een aansluiting op de riolering verhaalt. In onze gemeente verhalen we de kosten via een riolaansluitrecht. Het riolaansluitrecht is een eenmalige vergoeding van de eigenaar van een pand dat op de riolering wordt aangesloten.

Indexatie leidt in 2024 tot de volgende tarieven:

Rioolaansluitrecht			
Type riolering	2023	2024	Stijging 2024 t.ov 2023
bedragen in hele euro's			
Druk riolering buitengebied	€ 4.734	€ 4.881	3,1%
Vrijverval-riolering	€ 248 + € 180 per m ¹ perceel-aansluitleiding	€ 256 + € 185 per m ¹ perceel-aansluitleiding	3,0%

Kostendeckendheid rioolaansluitrecht

83%

rioolaansluitrecht: baten bedragen € 58.000, lasten bedragen € 70.000

7. Toeristenbelasting/ watertoeristenbelasting

We heffen toeristenbelasting van degene die tegen een vergoeding gelegenheid geeft tot overnachten. De belasting heffen we voor alle overnachtingen van personen die niet in de gemeentelijke basisregistratie staan ingeschreven. Dit zijn zowel toeristen als arbeidsmigranten (ca. 15%). De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Dat betekent dat de gemeente vrij is in de besteding van de inkomsten.

Ook bij verblijf op/in ligplaatsen en watervilla's heffen we (water)toeristenbelasting. Het verblijf op vaartuigen bepalen we op basis van etmalen verblijf en niet op basis van overnachtingen zoals bij de reguliere toeristenbelasting.

Conform de kaderbrief 2024 verhogen we de tarieven voor de toeristenbelasting m.i.v. 2024 van € 1,55 naar € 1,60 (3,1% inflatiecorrectie) per overnachting. De tarieven voor vaste plaatsen en seizoenplaatsen passen we in lijn hiermee aan.

Toeristenbelasting			
bedragen in hele euro's	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023
Tarief per persoon per overnachting	€ 1,55	€ 1,60	3,2%
Vaste plaats, vast bedrag per jaar	€ 241,80	€ 249,60	3,2%
Seizoensplaats / arrangement per week	€ 6,20	€ 6,40	3,2%
Watertoeristenbelasting per persoon per etmaal (1)	€ 1,55	€ 1,60	3,2%
Vaste ligplaatsen voor een vaartuig, per jaar (1)	€ 241,80	€ 249,60	3,2%
Seizoenligplaats voor een vaartuig, per week (1)	€ 6,20	€ 6,40	3,2%

(1) Vaartuigen, watervilla's.

* M.i.v. 2023 geen onderscheid in hoog en laag tarief

8. Vermakelijkhedenretributie

De vermakelijkhedenretributie is in Horst aan de Maas per 2021 ingevoerd. Dit is een heffing voor het gebruik van, door of met medewerking van het gemeentebestuur tot stand gebrachte of in stand gehouden voorzieningen of waarbij een bijzondere voorziening in de vorm van toezicht of anderszins van de zijde van het gemeentebestuur getroffen wordt.

Het tarief € 0,10 per betalende bezoeker en/of deelnemer wijzigen we voor 2024 niet. Vermakelijkheden met minder dan 10.000 bezoekers (ongewijzigd) betrekken we niet in de heffing.

Bij de vermakelijkhedenretributie geldt geen maximaal 100% kostendekkendheidsvoorschrift, zoals bij de rechten en leges. Een vermakelijkheid moet profiteren van een gemeentelijke voorziening die voor de gemeente lasten met zich meebrengt. De gemeente hoeft echter niet aan te tonen welk bedrag van de met de voorziening gemoeide lasten is toe te rekenen aan de vermakelijkheid. De gemeente hoeft ook niet aan te tonen dat geen winst wordt gemaakt.

9. Precariobelasting

We heffen precariobelasting voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Met toepassing van een inflatiecorrectie van 3,1% geeft dit voor 2024 de volgende tarieven:

Precariobelasting terrassen			
bedragen in hele euro's	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023
Terrassen binnen de bebouwde kom van Horst of Sevenum per m ² per jaar	€ 10,25	€ 10,55	2,9%
Overige terrassen per m ² per jaar	€ 6,80	€ 7,00	2,9%

10. Marktgeden

We heffen marktgeden voor het innemen van een standplaats tijdens de weekmarkt. In Meerlo, Swolgen en Tienray zijn geen marktdagen en is de heffing van marktgeden niet aan de orde. De promotiegeden die de marktlieden in het centrum van Horst betalen, nemen we in de heffing van de marktgeden mee. De promotiegeden betalen we door aan de stichting Centrummanagement Horst

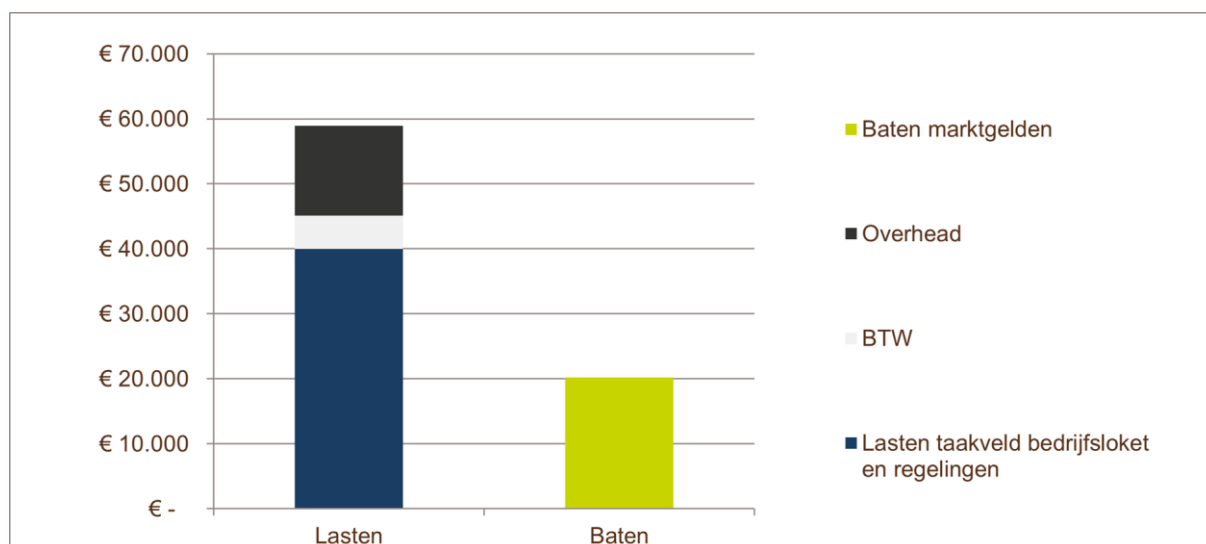
aan de Maas. Het Centrummanagement betaalt hiermee collectieve activiteiten t.b.v. het promoten van het centrum.

Met toepassing van een inflatiecorrectie van 3,1% geeft dit voor 2024 de volgende tarieven:

Marktgeden			
bedragen in hele euro's	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023
Voor het innemen van een standplaats per dag	€ 12,05	€ 12,40	2,9%
Voor het innemen van een vaste standplaats per kwartaal			
- per strekkende meter	€ 19,45	€ 20,05	3,1%
- vast bedrag (promotiegelden alleen in Horst)	€ 24,30	€ 25,05	3,1%

Kostendeckendheid marktgeden

34%

marktgeden, baten bedragen € 20.000, lasten bedragen € 60.000

11. Reclamebelasting

We heffen reclamebelasting voor openbare aankondigingen (reclameobjecten) in het centrum van Horst, die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg. Deze heffing is in 2008 ingevoerd op verzoek van de ondernemers van het centrum van Horst. De opbrengst van de reclamebelasting betalen we onder inhouding van € 5.000, door aan de stichting Centrummanagement Horst aan de Maas. Die betaalt hiermee collectieve activiteiten voor het promoten van het centrum van Horst.

De hoogte van het tarief is sinds 2015 afhankelijk van de ligging en de WOZ-waarde van de vestiging en niet meer van de grootte van de reclameborden zoals dat in 2014 en voorgaande jaren gold.

Met toepassing van een inflatiecorrectie van 3,1% geeft dit voor 2024 de volgende tarieven:

Reclamebelasting centrum Horst			
bedragen in hele euro's	2023	2024	Stijging 2024 t.o.v. 2023
Zone A (woz-waarde kleiner dan of gelijk aan € 150.000)	€ 565	€ 582	3,0%
Zone A (woz-waarde range € 151.000 t/m € 291.000)	€ 565+ € 3,39 per € 1.000 woz-waarde 2022 boven de € 150.000	€ 582+ € 3,50 per € 1.000 woz-waarde 2023 boven de € 150.000	
Zone A (woz-waarde groter dan of gelijk aan € 292.000)	€ 1.045	€ 1.077	3,1%
Zone B	€ 565	€ 582	3,0%

* Voor de Reclamebelasting 2024 wordt de woz-waarde 2023 (waardepeildatum 1-1-2022) gehanteerd

* Voor de Reclamebelasting 2023 wordt de woz-waarde 2022 (waardepeildatum 1-1-2021) gehanteerd

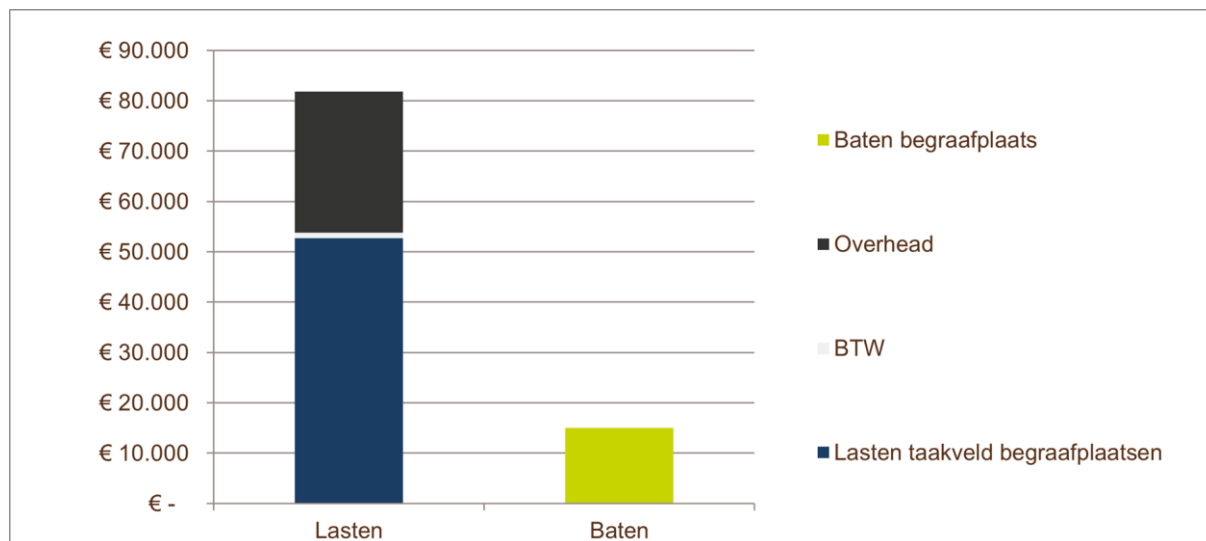
* Bij woon-/bedrijfspanen wordt alleen de woz-waarde over het bedrijfsgedeelte meegenomen

12. Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten zijn vergoedingen voor diverse diensten die de gemeente verricht in het kader van de lijkbezorging. De hoogte van de lijkbezorgingsrechten stellen we in overleg met het kerkbestuur vast. Eventuele wijzigingen komen in december 2023 bij het vaststellen van de belastingtarieven 2024 aan de orde.

Kostendeckendheid lijkbezorgingsrechten

18%

13. Leges

Met het heffen van leges dekt de gemeente de kosten voor het leveren van bepaalde diensten. We brengen de kostendeckendheid van de leges 2024 per titel van de legesverordening in beeld.

Titel 1: Algemene dienstverlening zoals o.a. huwelijksvoltrekkingen/partnerschapsregistratie, inlichtingen uit de basisregistratie personen (BRP), reisdocumenten en rijbewijzen;

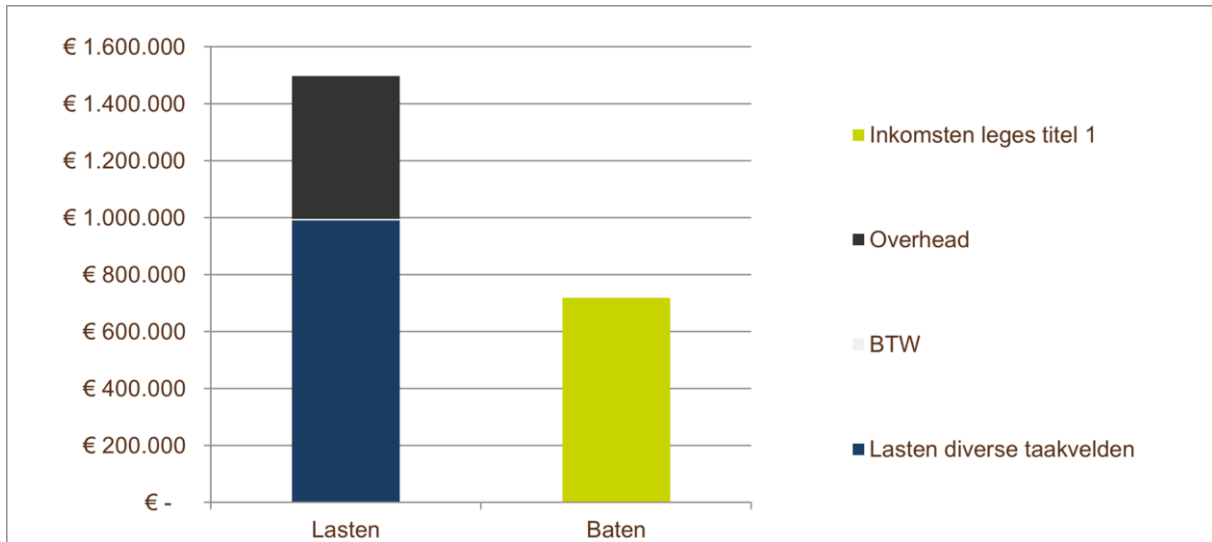
Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunningen;

Titel 3: Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn. Onder de laatstgenoemde titel vallen o.a. aanvragen in het kader van de drank- en horecawet en kinderopvang.

In verband met de invoering van de omgevingswet en veranderende wet- en regelgeving passen we de legesverordening op het gebied van de leges omgevingsvergunning m.i.v. 2024 aan. Bij het raadsvoorstel tot vaststellen van diverse belastingverordeningen 2024, dat in december 2023 in de gemeenteraad aan de orde komt, doen wij een definitief voorstel voor de tarieven 2024. Toelichting leges omgevingsvergunningen

Kostendekkendheid leges titel 1

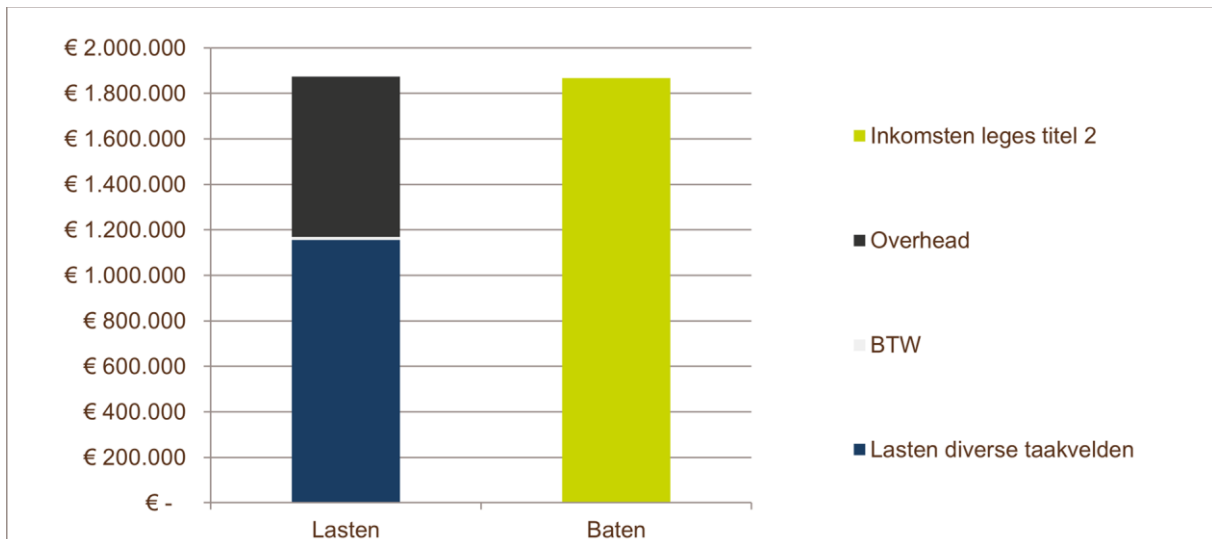
48%

leges titel 1, baten bedragen € 718.400, lasten bedragen € 1.497.100

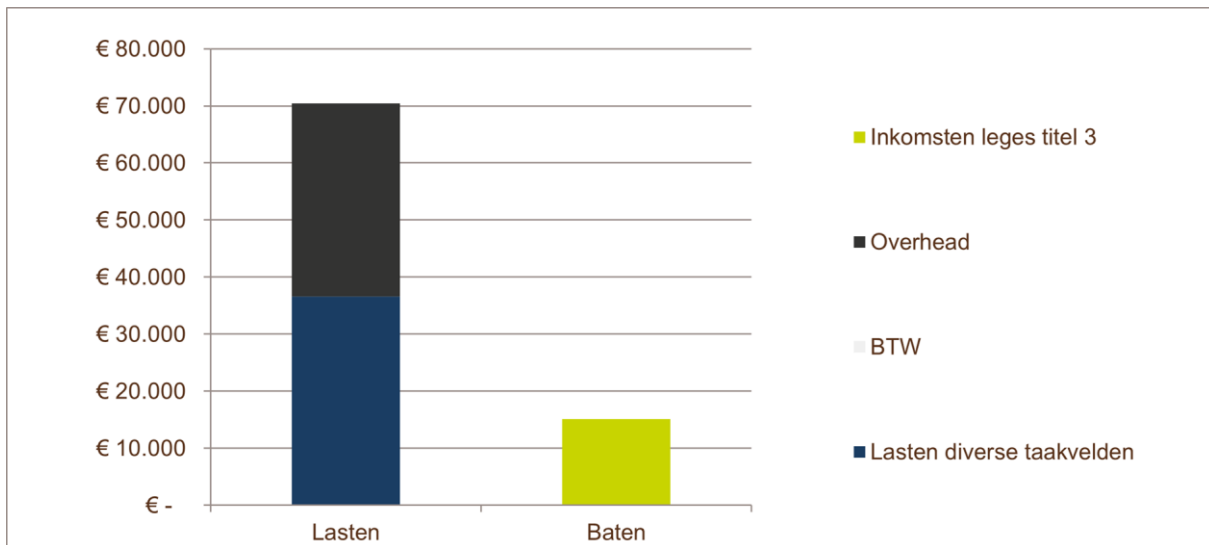
Kostendekkendheid leges titel 2

100%

16

ges titel 2, baten bedragen € 1.866.281, lasten bedragen € 1.872.800

leges titel 3, Baten: 15.000,- Overhead: 33.000,- Lasten: 37.000,- BTW: 0,-

14. Kwijtschelding

Een inwoner kan voor de gecombineerde aanslag gemeentelijke heffingen een verzoek tot kwijtschelding indienen. Of iemand voor kwijtschelding in aanmerking komt, hangt af van een aantal factoren. Aan de hand van de financiële situatie beoordelen we of iemand voor kwijtschelding in aanmerking komt. Hiervoor gebruiken we de door de gemeente Horst aan de Maas vastgestelde Leidraad Invordering Gemeentelijke belastingen als basis. Twee keer per maand leveren we de ontvangen verkorte kwijtscheldingsaanvragen aan bij Stichting Inlichtingenbureau en deze worden door hen getoetst. Alleen in complexe gevallen, bij uitval of bij afwijkingen van het inkomen of vermogen (o.a. eigen woning) beoordeelt een medewerker van de gemeente de aanvraag. De verwachting is dat we in 2024 ongeveer 85% van de aanvragen automatisch afhandelen.

Het is mogelijk dat zelfstandige ondernemers (eenmanszaak) die een inkomen rond het bestaansminimum hebben voor kwijtschelding van hun privé-belastingen in aanmerking komen. Deze zelfstandige ondernemers worden, buiten de toets op het ondernemingsvermogen, op dezelfde wijze (voor dezelfde vermogensbestanddelen) getoetst als particulieren. Afgelopen jaren is gebleken dat maar enkele of geen ondernemers een beroep doen op de kwijtscheldingsregeling.

Kwijtschelding is mogelijk voor de volgende heffingen:

- OZB
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

In de paragraaf "weerstandsvormogen en risicobeheersing" staat de berekening van de weerstandscapaciteit opgenomen en een opsomming van de belangrijkste risico's. Daarnaast vindt u hier een aantal verplicht voorgeschreven kengetallen conform BBV.

2. Risico-inventarisatie algemene risico's

Voor de begroting 2024 zijn de risico's geactualiseerd. Daarbij is beoordeeld

- in hoeverre eerder geïnventariseerde risico's actueel zijn voor wat betreft de kans en maximaal financieel gevolg en
- of er nieuwe risico's zijn bijgekomen.

Uit de inventarisatie blijkt dat er 135 algemene risico's zijn. De geïnventariseerde risico's zijn aan de hand van kans en maximaal financieel gevolg verdeeld over onderstaande matrix.

Algemene risico toegelicht:

- We zien dat de prijzen nog steeds stijgen. Door de inflatie mede veroorzaakt door hogere lonen en energielasten stijgen de prijzen. Dit heeft ook gevolgen voor de (geplande) investeringen en onderhoud van gebouwen en dergelijke. De prijsstijgingen zijn zoveel mogelijk meegenomen in de begroting en daarom niet als apart risico meegenomen.
- Daarnaast is er op vele gebieden krapte op de arbeidsmarkt met als gevolg dat niet alleen interne functies moeilijk opgevuld worden, maar ook dat leveranciers moeite hebben werkzaamheden binnen bepaalde tijd uit te voeren. Dit betekent dat projecten later uitgevoerd worden.

Financiële klasse

6) $x > \text{€ } 1.000.000$	2	1			
5) $\text{€ } 500.000 < x < \text{€ } 1.000.000$	7	5	<u>1</u>	<u>1</u>	
4) $\text{€ } 100.000 < x < \text{€ } 500.000$	17	10	6		<u>1</u>
3) $\text{€ } 25.000 < x < \text{€ } 100.000$	12	18	11	1	2
2) $x < \text{€ } 25.000$	19	13	4	2	
1) Geen financiële gevolgen		1			1
	10%	30%	50%	70%	90%

Toelichting matrix

Op de horizontale as is de kans weergegeven dat het risico zich voordoet. Op de verticale as is de maximale financiële omvang (bedrag) van het risico weergegeven. De financiële klassen zijn ingedeeld zoals vastgesteld in de nota Risicomanagement en Weerstandsvormogen 2019. (Volgens

planning zal in november 2023 een nieuwe nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen worden vastgesteld, hierin wijzigen de financiële en kansklassen echter niet.) Een risico in het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico in het oranje gebied vraagt extra aandacht. Een risico dat een risicoscore heeft in het donkerrode gebied (helemaal rechtsboven) vereist directe aandacht. Deze risico's kennen immers een grote financiële omvang, de kans dat dit risico zich voordoet is als hoog (>90%) ingeschat en het financiële gevolg is > € 1.000.000.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's, met de grootste kans en hoogste financiële klasse, toegelicht. Deze corresponderen met de risico's die in de risicomatrix onderstreept en vetgedrukt zijn. De in de tabel genoemde kans-percentages en financiële klassen verwijzen naar bovenstaande matrix. Andere risico's zijn in omvang of kans-percentage afgenomen, waardoor deze niet meer in de rode, donkerrode of donker oranje cellen voorkomen.

	Omschrijving risico	Kans percentage	Financiële klasse
1	<p>Langere wachttijden bij doorverwijzing naar zorgaanbieders (Jeugd en WMO).</p> <p>De wachttijden voor een eerste vraagverhelderingsgesprek zijn grotendeels opgelost wel ervaren we nog langere wachttijden bij de doorverwijzing van de zorg. Dit wordt onder andere veroorzaakt door personeelsgebrek bij de zorgaanbieders en het feit dat zowel Wmo- als Jeugd casussen zwaarder van aard zijn. De verwachting is niet dat het aantal of de zwaarte van aanvragen voor zorg en ondersteuning zal afnemen. Wel zijn we over gegaan naar nieuwe inkoopafspraken.</p>	75%	4
2	<p>De invloed van economische en maatschappelijke ontwikkelingen op de begrote lasten/investeringen in de diverse beheerplannen voor het beheer en onderhoud van infrastructuur en voorzieningen in de openbare ruimte.</p> <p>Bouwkostenstijging en krapte op de arbeidsmarkt spelen ook nog steeds een rol, waardoor de investeringsbedragen en exploitatielasten in de beheerplannen verder onder druk komen te staan. Denk hierbij aan het Meerjaren onderhoudsplan (MJOP), het meerjaren investeringsplan (MIP) en het wegbeheerplan.</p>	70%	5
3	<p>BV Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo</p> <p>Dit is een langdurig project, waardoor er onzekerheid is. Er is langere tijd sprake geweest van grote verkopen van grond, maar er is nu nog beperkte planvoorraad. Daarnaast lopen we risico's bij opbrengsten deexploitaties en op vertraging als gevolg van de stikstofproblematiek en de problematiek m.b.t energie- en stroomvoorzieningen. De realisatie van de 30 ha. werklandschap op grondgebied gemeente Venray is voorlopig stopgezet en geneutraliseerd in de grex. In onze gemeente zijn voorwaarden gesteld voor de invulling van klaver 7, waarbij geen sprake meer kan zijn van grootschalige logistiek. Een kleinschalige verkaveling zal een langere looptijd en minder opbrengsten betekenen. De grondexploitatie van het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo kent een verwacht eindsaldo van € 94 miljoen eind 2030. Het eindresultaat van de totale bedrijfsexploitatie eind 2034 zal nog in belangrijke mate verminderd worden vanwege o.a. andere exploitaties, deelnemingen, organisatiekosten, de vennootschapsbelasting en het reeds uitgekeerd dividend en wordt nu begroot op € 48,7 miljoen. Wij zijn met ons aandeel van 8,3% een relatief kleine risicodragers. Wij zien vooralsnog geen redenen om voorzieningen te treffen, zeker gebaseerd op de risicoanalyse zoals deze op basis van de montecarlo-simulatie is toegepast.</p> <p>Resultaat van de jaarrekening 2022 uit de gewone bedrijfsvoering is € 13,8 miljoen en na belastingen € 11,6 miljoen.</p>	50%	5

3. Risico's en grondexploitaties

Conform de huidige Nota Grondbeleid (vastgesteld op 20 september 2016) hebben we de Algemene reserve grondexploitatie (ARGE) vastgesteld met een ondergrens van € 1,7 miljoen en een bovengrens van € 2,7 miljoen. In verband met de winstnemingen als gevolg van de verplichte implementatie van de POC-methode (*percentage-of-completion*) heeft de raad bij de behandeling van de Herzieningsrapportage 2018 (raad oktober 2018) ingestemd met het instellen van de reserve POC-winst. Deze reserve vormt de buffer tussen de ARGE en de projecten.

Bij de Jaarrekening berekenen we de POC-winst conform de BBV-voorschriften die vervolgens gestort wordt in de Reserve POC-winst. We hevelen bedragen uit de Reserve POC-winst over naar de ARGE op basis van de meer voorzichtige winstnemings-praktijk van vóór 2017, waarbij we ook de totale toekomstige kosten, project-risico's en de boekwaarde van het project meewegen. Daarmee vormt de Reserve POC-winst de externe projectbuffer. Gedurende de looptijd van het project fluctueert het bedrag van de POC-winst en daardoor kan het voorkomen dat eerder genomen POC-winsten terugvloeien naar het project.

In een enkele grondexploitatie speelt een risico ten aanzien van stikstof. In die specifieke grondexploitatie wordt dat verder meegenomen.

4. Benodigde weerstandscapaciteit

Naast de hoogte van de ARGE is het noodzakelijk de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen voor de algemene risico's.

De totale omvang van de geïntariseerde algemene risico's is € 49,7 miljoen. Dit betekent dat als alle risico's zich in volle omvang tegelijk voordoen, dit naar verwachting € 49,7 miljoen kost. Hierbij is geen rekening gehouden met de waarschijnlijkheid (kans) dat het risico zich voordoet.

We bepalen de benodigde weerstandscapaciteit met behulp van een risicosimulatie, de zogenaamde Monte Carlo simulatie (statistische simulatie). Uitgangspunt hierbij is dat de risico's zich nooit allemaal tegelijk zullen voordoen en ook niet met een maximale omvang zullen optreden. Daarnaast heeft de gemeenteraad met de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2019 het uitgangspunt vastgesteld dat we 90% zekerheid willen hebben dat het beschikbare weerstandsvermogen toereikend is om de risico's af te dekken. Dit wordt het zekerheidspercentage genoemd. Ook deze normen wijzigen niet in de nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen die in november 2023 in de raad wordt vastgesteld.

Uitgaande van het vastgestelde zekerheidspercentage van 90% is er een weerstandscapaciteit nodig voor de algemene risico's van minimaal € 7,7 miljoen. Dit wil concreet zeggen dat we met een zekerheid van 90% kunnen stellen dat een weerstandsvermogen van € 7,7 miljoen toereikend is om de risico's af te dekken. Dit betekent dat de algemene reserve basis, die een stand heeft van € 9,12 miljoen heeft voldoende groot is om de risico's op te vangen.

5. Beschikbare weerstandscapaciteit = Algemene Reserve basis

Een organisatie loopt altijd risico's. Of de gemeente in staat is de gevolgen van de risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt, geven we weer door de 'weerstandscapaciteit'. Onder weerstandscapaciteit verstaan we de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om onverwachte, niet-begrote kosten te kunnen dekken. Weerstandscapaciteit bestaat uit de Algemene Reserve basis. Conform de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen bestemmen we deze reserve niet voor andere zaken.

Naast deze Algemene Reserve basis zijn er ook nog overige middelen die we ook gebruiken om mogelijke niet begrote kosten - die onverwacht en substantieel zijn - te dekken. Daarvoor komen de volgende onderdelen in aanmerking:

- Vrij besteedbare reserves: de 'Algemene reserve vrij aanwendbaar'.
- Stille reserves: de gebouwen en gronden die de gemeente in bezit heeft, vertegenwoordigen een zekere waarde. Wanneer de marktwaarde hoger is dan de boekwaarde, is er sprake van stille reserves. Daarbij houden we er rekening mee dat we niet ieder eigendom (op korte termijn) kunnen verkopen. De omvang van de stille reserves is in 2022 opnieuw in beeld gebracht en bedraagt circa € 48,6 miljoen (inclusief pachtgronden). Deze gelden zijn niet op korte termijn beschikbaar. Bij de berekening van het benodigde weerstandsvermogen houden we dan ook geen rekening met (eventuele) stille reserves.

6. Benodigde weerstandscapaciteit versus beschikbare weerstandscapaciteit.

Om te bepalen in hoeverre het weerstandsvermogen toereikend is, berekenen we de ratio weerstandsvermogen. De berekeningswijze hiervan is als volgt:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \text{Beschikbare weerstandscapaciteit} / \text{Benodigde weerstandscapaciteit}$$

De Provincie Limburg bepaalt op basis van de ratio weerstandsvermogen of de beschikbare weerstandscapaciteit van een gemeente toereikend is.

In onderstaande tabel staat opgenomen hoe de Provincie de weerstandsnorm classificeert.

Waardering	Weerstandsnorm ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Bij de jaarrekening 2022 is voorgesteld om de benodigde weerstandscapaciteit in de Algemene reserve basis te verhogen naar € 9.117.998.

De ratio is, uitgaande van de stand van de algemene reserve basis voor de jaarrekening, € 9.117.998 / € 7.680.687 = 1,19. Dit valt binnen de gestelde norm van 1,0 – 1,4. We stellen voor om de Algemene reserve basis niet aan te passen en te handhaven op € 9.117.998.

7. Kengetallen

Kengetallen	Jaarrek. 2022	Begr. 2023	Begr. 2024	Begr. 2025	Begr. 2026	Begr. 2027	Gestelde Risico norm*)	Risico cat. prov.
1. Netto schuldquote = Alle schulden / saldo van de baten	35%	51%	66%	69%	76%	73%	81%	A
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstreckte leningen = Alle schulden muv kapitaalverstreckingen aan deelnemingen, GR en overige verbonden partijen	29%	45%	61%	64%	70%	67%	72%	A
3. Solvabiliteitsratio = Totale eigen vermogen / totaal van de passiva	35%	33%	34%	34%	33%	35%	28%	B
4. Grondexploitatie = (Totaal activa van NIEGG + activa in exploitatie genomen gronden) / saldo van de baten	-1%	1%	1%	-2%	0%	0%	5%	A
5. Structurele exploitatieruimte = ((structurele baten – structurele lasten) + (structurele onttrekkingen reserves – structurele toevoegingen reserves)) / totaal saldo van baten	13%	1,4%	1,8%	2,5%	-1,7%	-2,7%	-1,0%	A
6. Belastingcapaciteit woningen = (OZB lasten gezinnen + rioolheffing gezinnen + afvalstoffenheffing gezinnen - eventuele heffingskorting gezinnen) / woonlasten landelijk gemiddelde voor gezinnen	97%	101%	102%	102%	102%	102%	100%	B

*) De gestelde normen zijn afkomstig uit de door de raad op 26-11-2019 vastgestelde nota Risicomanagement en weerstandsvermogen. In november 2023 komt de nieuwe nota Risicomanagement en weerstandsvermogen in de raad en leggen we een actualisatie van de normen voor.

Normering van de kengetallen opgenomen in het gemeenschappelijk financieel toezichtkader van de provincies (GTK 2020 gemeenten).

Via het gemeenschappelijk toezichtkader van de provincies zijn de onderstaande normeringen voor de kengetallen vastgesteld. Hierbij zijn 3 categorieën onderscheiden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C is het meest risicovol.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstreckte geldleningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	< 0%
Belasting capaciteit	<95%	95% - 105%	> 105%

8. Conclusie kengetallen

- *Ratio 1 en 2: Netto Schuldquote*

Deze ratio's geven de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen aan. Hoe lager de schuldquote, hoe beter. Op basis van beide schuldquotes vallen we meerjarig in de laagste risicoklasse A van de provincie en voldoen we aan de door ons zelf gestelde normen. De quotes blijven in de periode 2024 - 2027 ongeveer hetzelfde.

De incidenteel lage quotes in 2022 worden veroorzaakt doordat we in 2022 anticiperend op de stijgende rente-ontwikkeling, langlopende geldleningen hebben afgesloten. Een gedeelte hiervan is ook door uitgestelde investeringen tijdelijk bij het rijk middels schatkistbankieren uitgezet.
- *Ratio 3. Solvabiliteitsratio*

De solvabiliteitsratio, is de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de gemeente. Het geeft een beeld in welke mate wij aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. Hoe hoger het percentage, hoe beter.

De solvabiliteitsratio blijft in de periode 2024 -2027 nagenoeg gelijk ten opzichte van de jaarrekening 2022 (35%). Hiermee vallen we nog steeds in risicoklasse B van de Provincie en voldoen we ruim aan de door ons zelf gestelde norm van minimaal 28%.
- *Ratio 4. Grondexploitatie*

Deze ratio geeft aan in hoeverre een gemeente afhankelijk is van de inkomsten uit grondexploitaties. Grondexploitaties vormen een risico en kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van de gemeente. Dus hoe lager deze ratio, hoe minder afhankelijk een gemeente is van inkomsten uit grondexploitaties en hoe beter dat is.

De grondexploitatie ratio schommelt in de periode 2024 - 2027 rond de 0%.

Hiermee vallen we in de laagste risicoklasse (< 20%) en blijven we onder onze eigen norm van 5%. Dit is vanuit het risicoperspectief een positief.
- *Ratio 5. Structurele exploitatieruimte*

Deze ratio geeft aan in hoeverre de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dus hoe hoger dit percentage, hoe beter. Om in de laagste risicoklasse te vallen is een percentage van > 0% nodig.

In 2022 was de ratio hoog met 13% veroorzaakt door het positieve saldo van de jaarrekening. In 2024 en 2025 is de structurele exploitatieruimte positief en hiermee vallen we dan ook in de laagste risicoklasse. In 2026 en 2027 is de ratio negatief en vallen we dan ook in de hoogste risicoklasse. Een niet structureel sluitende begroting voor de jaren 2026 en 2027 is een bewuste keuze omdat op landelijk niveau de komende periode nog veelvuldig gesprekken plaatsvinden over de financiering van gemeenten door het Rijk vanaf 2026. Gelet op deze financiële onzekerheid heeft de raad bij de Kaderbrief 2023 reeds aangegeven dat we vooruitlopend hierop niet nu al onze ambities naar beneden gaan bijstellen of forse ombuigingen in de begroting gaan verwerken. Het besluit bij de Kaderbrief is ook in lijn met het advies van de VNG.
- *Ratio 6. Belastingcapaciteit:*

Dit percentage bepaalt de ruimte om de belastingen te verhogen, waarbij we weergeven hoe de lastendruk in Horst aan de Maas zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Hoe lager dit percentage is, des te meer ruimte er is voor verhoging van belastingen tot aan het landelijke gemiddelde. Een ratio van 100% betekent dat de belastingcapaciteit in Horst aan de Maas gelijk is aan het landelijke gemiddelde .

De belastingcapaciteit neemt voornamelijk door de verhoging van de rioolheffing in 2024 ten opzichte van de jaarrekening 2022 toe van 97% naar 102% in 2024 en volgende jaren. Op basis hiervan vallen we in de middelste risicoklasse B van de provincie. We voldoen hiermee niet aan de door ons zelf gestelde norm van maximaal 100%. De OZB en rioolheffing in Horst aan de Maas is hoger dan het landelijke gemiddelde en onze afvalstoffenheffing lager.

De verhoging van de rioolheffing is nodig voor de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater (KRW), investeringen t.b.v. klimaatadaptatie en prijsstijgingen.

9. Samenvattende conclusie

Samenvattend kunnen we concluderen dat het financiële weerstandsvermogen van gemeente Horst aan de Maas er goed uitziet. 4 van de 6 ratio's vallen in 2024 de laagste risicoklasse en 2 in de middelste. Wel zijn de ratio's in 2024 iets minder positief dan bij de jaarrekening 2022. De volgende aandachtspunten zijn hierbij echter van belang:

Eigen vermogenspositie en exploitatie

Ondanks dat we onze eigen vermogenspositie de afgelopen jaren versterkt hebben en deze in de periode 2024 - 2027 naar verwachting stabiel in de laagste risicoklasse rond de 34% blijft schommelen, is het wenselijk hier aandacht voor te blijven houden. Zeker gelet op het niet sluitend zijn van de begrotingsjaren 2026 en 2027 en de nog uit te werken programmaplannen en ambities uit het collegeprogramma.

Lastendruk

We zitten qua lastendruk voor huishoudens boven het landelijke gemiddelde en boven de door ons gestelde norm. Het blijft belangrijk bij het maken van keuzes te blijven zoeken naar de balans tussen ambities en lastendruk.

Nuancering hierbij is wel dat we met de 2024 verhoging van de rioolheffing van € 230 naar € 280, de komende jaren een fors pakket aan klimaat- en kwaliteitsmaatregelen bekostigen en andere gemeenten deze stap in de toekomst ook nog moeten zetten.

Schuldenpositie

Onze schuldenpositie verslechterd weliswaar iets in de periode 2024 - 2027 maar we blijven ruim in de laagste risicoklasse zitten.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf kapitaalgoederen geeft inzicht in de vastgestelde beleidskaders voor het beheer en onderhoud van infrastructuur en voorzieningen in de openbare ruimte. Het gaat hierbij om wegen, riolering, groen en gemeentelijke gebouwen. De kapitaalgoederen leveren een bijdrage aan de realisatie van gemeentelijke doelen op het gebied van wegen, milieu en duurzaamheid, openbaar groen, onderwijs en dienstverlening.

De raad heeft bij het vaststellen van de onderhoud en beheerprogramma's de keuze uit kwaliteitsniveaus. Daarmee heeft zij een afwegingskader voor de inzet van financiële middelen, voor zover deze passend zijn binnen de financiële positie van de gemeente. In de tabellen van deze paragraaf is geen rekening gehouden met de directe kosten.

Wegen

De hoofddoelstelling is een openbare ruimte die schoon, heel, veilig en goed toegankelijk is. Om invulling aan deze doelstelling te geven zorgen wij voor een adequaat beheerplan wegen. Dit betekent dat ook de hierin aanwezige civiele kunstwerken en openbare verlichting efficiënt en doelmatig beheerd worden.

Het Wegbeheerplan 2024-2027 geeft inzicht in de benodigde budgetten voor het onderhouden van de wegen op veilig en functioneel niveau en het in beeld brengen van de financiële gevolgen op korte en middellange termijn. We onderhouden de wegen op een niveau, volgens de landelijke standaarden. Het vastgestelde niveau is 'basis' en vormt de ondergrens voor rationeel wegbeheer. Eind 2023 wordt een nieuw Wegbeheerplan opgesteld.

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Het onderhoud wordt in 2023 volgens de planning uitgevoerd. Het beheerplan wegen, bermen en sloten buitengebied is gecombineerd uitgevoerd met het onderhoud wegen. De budgetten voor het onderhoud van de wegen zijn opgenomen onder de kostenplaatsen algemeen wegbeheer, wegen en trottoirs, bermen en bermsloten en straatreiniging. Daarnaast vindt er een jaarlijkse storting plaats in de voorziening onderhoud wegen.

Voor het onderhoud van de civieltechnische kunstwerken is het noodzakelijke onderhoud vastgelegd in een meerjarige onderhoudsplanning voor de periode 2020-2029. Hierin wordt een overzicht gegeven van de huidige staat en noodzakelijke budgetten/ investeringen voor een verantwoord onderhoud en beheer. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud en in 2023 is onderhoud, in overeenstemming met de planning uitgevoerd. We onderhouden de civieltechnische kunstwerken op een veilig en heel niveau.

De budgetten voor het beheer en onderhoud zijn opgenomen onder de kostenplaatsen bruggen/viaducten/kades en kunstwerken. De budgetten zijn gekoppeld aan het vastgestelde beleidsplan.

Hetzelfde geldt ook voor het onderhoud en vervangingen van de openbare verlichting. De middelen volgens het beleids- en beheerplan zijn opgenomen in de meerjarenbegroting en het onderhoud en vervangingen worden in 2023 in overeenstemming met de planning uitgevoerd. Er wordt ingezet op het verduurzamen van het areaal, door het vervangen van oude verlichtingsarmaturen voor LED-armaturen. Grote vervangingsinvesteringen worden geactiveerd en afgeschreven.

Beheerplannen	Kwaliteitsniveau
Wegbeheerplan 2024-2027	Basis
Ecologisch bermbeheerplan 2021-2025	Ecologisch
Meerjaren onderhoudsplan Civiele kunstwerken 2020-2029	Veilig en heel
Beleidsplan openbare verlichting 2016-2025	Basis

	Begroot na wijz. 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Wegen en trottoirs					
Exploitatie	-2.195	-2.249	-2.422	-2.520	-2.603
Totaal Wegen en trottoirs	-2.195	-2.249	-2.422	-2.520	-2.603
Bruggen / viaducten / kades					
Exploitatie	-53	-53	-73	-53	-53
Totaal Bruggen / viaducten / kades	-53	-53	-73	-53	-53
Bermen en bermsloten					
Exploitatie	-414	-416	-417	-418	-420
Totaal Bermen en bermsloten	-414	-416	-417	-418	-420
Straatreiniging					
Exploitatie	-125	-125	-125	-125	-125
Totaal Straatreiniging	-125	-125	-125	-125	-125
Openbare verlichting					
Exploitatie	-843	-767	-734	-702	-711
Totaal Openbare verlichting	-843	-767	-734	-702	-711
	Saldo 31-12	Saldo 31-12	Saldo 31-12	Saldo 31-12	Saldo 31-12
Voorziening wegen	743	701	931	1.127	1.324

Riolering

De hoofddoelstelling is de zorg voor het rioolbeheer. Dit doen we op basis van een jaarlijks op te stellen operationeel plan, dat invulling geeft aan het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan (GRP). We kennen voor ons riolsysteem (vrijverval en drukriolering) inclusief de bijbehorende voorzieningen, een inspectie- en onderhoudsschema.

In 2021 is een nieuw GRP vastgesteld voor de periode 2022-2026. Hierin is het beleid voor de komende jaren vastgelegd inclusief de bijbehorende onderhoudsbudgetten en investeringsbudgetten op het gebied van riool, water en klimaat.

Tot en met 2023 is de rioolheffing in Horst aan de Maas als een vast bedrag per eigendom van de eigenaar geheven. Op 20 december 2022 heeft de raad besloten de huidige eigenaarsheffing per 1-1-

2024 uit te breiden met een gebruikersheffing voor woningen en bedrijven met een hoog waterverbruik. In 2023 heeft er een herijking van de kostendekkingsparagraaf van het GRP plaats gevonden voor de resterende looptijd.

De werkzaamheden die volgen uit het GRP worden conform planning uitgevoerd. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Jaarlijks inspecteren we 10% van het vrijvervalrioolstelsel. Uit deze inspecties wordt duidelijk of - anders dan gepland - onderhoud of reparaties noodzakelijk zijn. De hiervoor benodigde middelen hebben we structureel opgenomen in het GRP 2022-2026, waarbij – gebaseerd op ervaring - de geraamde middelen normaal gesproken toereikend zijn voor beheer en onderhoud.

	Begroot na wijz. 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten rioolheffing	3.569	3.569	3.569	3.569	3.569
Exploitatie	-1.359	-1.188	-1.770	-1.708	-2.317
Rioolaansluitrecht	58	58	58	58	58
	2.269	2.440	1.858	1.919	1.310
	Saldo 31-12	Saldo 31-12	Saldo 31-12	Saldo 31-12	Saldo 31-12
Voorziening riolering	5.830	4.076	2.658	1.135	148

Groen

De hoofddoelstelling is onder andere de zorg voor het openbare groen. Groen draagt bij aan de 'quality of life' en het welzijn van mensen. Ook levert groen een bijdrage aan een goede woon- en leefomgeving en een verfraaiing van de kernen.

We hanteren een gedifferentieerd onderhoudsniveau:

- A: voor de hoofdgroenstructuren en groene parels,
- B: voor woonwijken,
- C: voor bedrijventerreinen.

De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld om het onderhoudsniveau van het openbaar groen nog verder te verhogen door onder andere een uitbreiding van de arealen die vallen onder hoofdgroenstructuren en groene parels vast te stellen. De voorgestelde financiële middelen zijn toereikend om het onderhoud van het openbaar groen (gazon en beplanting) op de gevraagde onderhoudsniveaus uit te voeren. Daarnaast heeft de gemeenteraad middelen beschikbaar gesteld voor de vergroening in de openbare ruimte, in het tegengaan van hittestress en het leveren van een positieve bijdrage aan biodiversiteit.

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Onderhoudswerkzaamheden die uitgesteld waren ingekaderd bij de renovatie / herinrichting van openbaar groen, zijn weg. Met de huidige financiële middelen en de bijstelling in de meerjarenbegroting die voornamelijk bestaat uit hogere aanbestedingskosten en contractuele prijsindexeringen is er een solide basis voor de komende jaren.

We voeren bij alle (laan)bomen binnen de bebouwde kom en doorgaande wegen in het buitengebied minimaal 1x per 3 jaar een boomveiligheidscontrole uit. Dit geldt ook voor de monumentale bomen die in eigendom van de gemeente zijn. Deze controle voeren we bij de bomen langs de overige wegen in het buitengebied 1x per 6 jaar uit. Alle daaruit volgende maatregelen nemen we op in de navolgende onderhoudscyclus.

De jaarlijkse beschikbare financiële middelen zijn toereikend om het juiste boombeheer uit te voeren. Omvormingen en vervangingen worden gefaseerd en toekomstbestendig en biodivers uitgevoerd. We geven hierin voorrang aan bomen langs de openbare wegen, mede om belangrijke groenstructuren intact te houden. Door klimaatverandering, en dan met name de droge zomers, constateren we in de praktijk dat de algehele conditie van de bomen achteruitgaat (meer dood-hout-vorming, verminderende vitaliteit en conditie).

Daarlangs zijn er extra klimaatgelden beschikbaar voor het planten van bomen in onze dorpskernen. De klimaat ambities zorgen dat er meer aandacht is voor hittestres- en waterknelpunten. Hier spelen we op in door het planten van bomen/vergroenen in 'stedelijke' omgeving in de dorpskernen van de gemeente Horst aan de Maas. Het boomareaal wordt groter, de werkvoorraad loopt hierdoor verder op, uitdaging om deze consequenties juist te verwerken.

Het onderhoud van de speelvoorzieningen voeren we zodanig uit dat het voldoet aan het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen uit 2023. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. Het beschikbare onderhoudsbudget is toereikend. We vervangen speeltoestellen op basis van technische levensduur. Bij vervanging wegen we af of het noodzakelijk is om een nieuw toestel te plaatsen. Bij noodzakelijkheid maken we mede gebruik van de reserve Speelvoorzieningen. Ook brengen we bij speeltoestellen met een lagere valhoogte dan 1,50 m1 geen valondergronden meer aan. Dit laatste is overigens conform het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen.

De beschikbare middelen voor het onderhoud van openbaar groen, bomen en speelvoorzieningen hebben we meerjarig opgenomen in de begroting en hebben we als zodanig opgenomen in onderhoudsbestekken of in de bedrijfsvoering van de eigen buitendienst.

We plaatsen, onder voorwaarden, natuurlijke speelaanleidingen zoals zwerfkeien en boomstammen in de openbare ruimte. We wijken hiermee af van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen.

	Begroot na wijz. 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Landschapselementen					
Exploitatie	-122	-167	-117	-117	-117
Totaal Landschapselementen	-122	-167	-117	-117	-117
Bomenbeheer					
Exploitatie	-423	-403	-392	-392	-392
Totaal Bomenbeheer	-423	-403	-392	-392	-392
Openbaar groen/plantsoenen/parken					
Exploitatie	-1.379	-1.305	-1.305	-1.305	-1.305
Totaal Openbaar groen/plantsoenen/parken	-1.379	-1.305	-1.305	-1.305	-1.305

Gebouwen

De gemeente Horst aan de Maas heeft divers vastgoed in haar bezit. Dit vastgoed wordt ingezet voor bepaalde doeleinden. Daarbij gaat het om:

1. Eigen gebruik
2. Verhuur aan verenigingen / organisaties voor hun activiteiten
3. Realiseren van toekomstige strategische doeleinden
4. Overige eigendommen (rest)

Het streven blijft om een zo groot mogelijk rendement (zowel inhoudelijk als financieel) te halen met een zo beperkt mogelijk bezit. Inmiddels werken we al weer enige jaren met de RgdBOEI (Rijksgebouwendienst Brand, Onderhoud, Energie en duurzaamheid, Informatie wet- en regelgeving) methodiek. Daarmee kunnen we beter sturen op veiligheid, duurzaamheid en inzicht in het voldoen aan wet- en regelgeving.

In november 2021 heeft de gemeenteraad het meerjarig onderhoudsplan (MJOP) en meerjarig investeringsplan (MIP) vastgesteld. De bezuinigingstaakstelling is daarmee ingevuld. Het MJOP en het MIP worden voldoende gevoed met benodigde financiële middelen, meerjarig laten resp. de voorziening onderhoud gebouwen en de reserve kapitaallasten MIP cumulatief een positief beeld zien.

Beheerplannen

Kwaliteitsniveau

MJOP gebouwen 2022-2031 (herijking in 2025)

Basis (RgdBOEI conditie 3)

MIP gebouwen 2022-2031 (herijking in 2025)

Functionele en Duurzame gebouwen (via een A-label naar een Bijna EnergieNeutraal Gebouw (B)ENG

Alle gemeentelijke gebouwen bezitten minimaal het gewenste kwaliteitsniveau Basis.

Het vastgoed van de gemeente is op orde en er is geen achterstallig onderhoud. Wel maken de forse prijsstijgingen het soms spannend. Omdat het vastgoed op orde is kunnen we met zorgvuldig sturen het onderhoud nog binnen budget houden. De Raad heeft het MJOP en MIP geïndexeerd.

Divers MIP verduurzamingsprojecten zijn nog in uitvoering en zullen in 2024 gereed zijn. We zetten nu vooral in op besparen van energie door isoleren en duurzame ventilatie. Duurzame opwek is met beperkingen op het stroomnetwerk lastiger en aan kaders gebonden, vooral omdat we geen stroom meer mogen terug leveren.

D. Financiering

Inleiding

In het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2004' (BBV) is de paragraaf 'financiering' voorgeschreven voor zowel de begroting als de jaarrekening. In deze paragraaf worden de plannen, feiten en visie over financiering uiteengezet. De Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) schept een kader voor de treasuryfunctie, levert een bijdrage aan de kredietwaardigheid van de openbare lichamen en bevordert de transparantie van de treasuryfunctie. Deze wet introduceert twee instrumenten op het gebied van de treasuryfunctie:

- het treasurystatuut,
- de financieringsparagraaf.

Het treasurystatuut heeft als doel bestaande verantwoordelijkheden en bevoegdheden te formaliseren en expliciet vast te stellen. De gemeenteraad kan dan beter invulling geven aan zijn verordenende en controlerende bevoegdheid.

De financieringsparagraaf heeft als doel inzicht te geven in de algemene interne en externe ontwikkelingen die van belang zijn voor treasury en bevat informatie op het gebied van risicobeheer, de financieringspositie en de leningen- en uitzettingenportefeuille.

In de financiële verordening 2019, artikel 14 van onze gemeente is bepaald dat het college een treasurystatuut vast stelt waarin de doelstellingen, uitgangspunten en richtlijnen van de financieringsfunctie zijn opgenomen. Deze financiële verordening is door de raad vastgesteld in de vergadering van 10 december 2019.

In de collegevergadering van 18 oktober 2022 is het treasurystatuut 2023-2026 vastgesteld.. In het treasurystatuut worden de doelstellingen, uitgangspunten en richtlijnen van de financieringsfunctie opgenomen.

In het treasurystatuut zijn de volgende onderdelen geregeld:

- de organisatie voor het opstellen van het treasurybeleid
- de planning en controlcyclus
- de organisatie van de uitvoering van de treasury-activiteiten en
- de interne en externe controle

In overeenstemming met de financiële verordening artikel 14 is het "Treasurystatuut 2023-2026" ter kennisgeving aangeboden aan de raad en de auditcommissie.

Steeds vaker melden partijen zich bij de gemeente met het verzoek voor gemeentelijke garanties of geldleningen om hun doelen op gebied van sport, onderwijs / educatie, cultuur en welzijn te kunnen verwezenlijken. Het verstrekken van garanties en geldleningen is een belangrijk instrument om initiatieven met een publiek doel in de gemeente Horst aan de Maas te kunnen verwezenlijken. Als subsidiëring om welke reden dan ook niet aan de orde is, zou zonder deze facilitering dit doel niet bereikt kunnen worden.

Om alle aanvragen op een uniforme wijze te beoordelen is in 2021 de "Regeling garantstelling en verstrekking van geldleningen voor een publieke taak" opgesteld. Met deze regeling wordt beoogd het creëren van transparantie en eenduidigheid van beleid met betrekking tot het verstrekken van gemeentelijke garantstellingen en/of geldleningen. En tegelijkertijd wordt daarmee een ongewilde willekeurige beoordeling van inkomende aanvragen voorkomen. Daarnaast heeft deze regeling tot doel het transparant maken en beperken van de risico's die de gemeente loopt bij verstrekking van garantstellingen en geldleningen. Deze regeling is een verdiepingsslag op het huidige treasurystatuut. In de raadsvergadering van 21 september 2021 is de regeling door de raad unaniem aangenomen.

In Europees verband zijn afspraken gemaakt om de overheidsuitgaven nu en op langere termijn houdbaar te laten blijven. Deze maatregelen zijn vertaald naar Nederlandse wetgeving. Zoals de invoering van het verplicht schatkistbankieren (Wet Fido) en de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof).

Schatkistbankieren (Wet Fido)

Gemeenten (maar ook provincies, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen) zijn sinds 2013 verplicht om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist bij het rijk. Ze mogen alleen positieve banksaldi voor het betalingsverkeer op eigen bankrekeningen aanhouden. Voor de omvang daarvan was een drempelbedrag ingesteld. Dat drempelbedrag was gesteld op 0,75 procent van het begrotingstotaal. Als in over een periode van 3 maanden de positieve saldi van de bankrekeningen dat drempelbedrag dreigen te overschrijden, dan moet een gemeente het meerdere storten op de rekening bij de schatkist van het rijk. Uit een evaluatie van het schatkistbankieren is echter gebleken dat de huidige drempel voor het schatkistbankieren te krap was vastgesteld. In plaats dat alleen overtollige liquide middelen in de schatkist belanden, moeten gemeenten bij de huidige drempel met grote regelmaat ook geld voor het normale betalingsverkeer bij de schatkist stallen. Dat veroorzaakt onnodige administratieve lasten. Met de verhoging van de drempel per 1 juli 2021 behoren die onnodige administratieve lasten tot het verleden. De drempel voor het schatkistbankieren is aangepast van 0,75 naar 2 procent van het begrotingstotaal - met een minimum van 1 miljoen euro.

Doel van het schatkistbankieren een lagere EMU-schuld van Nederland. Die EMU-schuld hoort volgens het Verdrag van de Europese Unie lager te zijn dan 60 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Voor het berekenen van deze EMU-schuld mogen onderlinge schulden en tegoeden van de centrale overheid en de gemeenten (provincies en waterschappen) worden verrekend. Een andere reden voor de invoering van het schatkistbankieren was het voorkomen van onveilige beleggingen door decentrale overheden. Door de overtollige liquide middelen bij de schatkist aan te houden, lopen ze geen risico dat dit geld door bijvoorbeeld een faillissement van een financiële instelling in rook op gaat. Nadeel is wel dat decentrale overheden minder rendement halen.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) / EMU saldo

Om hun financieringstekort te beheersen en terug te brengen, hebben de landen van de Eurozone (Europese Commissie) in het Verdrag van Maastricht een norm afgesproken. Het nationale financieringstekort mag niet meer bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP), waarbij de overheidsschuld niet hoger dan 60% van het BBP mag zijn.

Per 1 januari 2014 is de Wet Houdbare overheidsfinanciën ingevoerd. Daarin worden Europese afspraken over de beheersing van de schuldenlast en het begrotingstekort vertaald naar nationale wetgeving om te waarborgen dat het begrotingstekort binnen de perken blijft. Het aandeel van de landelijke decentrale overheden in de berekening van het begrotingstekort van 3% bedraagt omstreeks 0,5%. Alle gemeenten samen nemen daarvan circa 0,27% voor hun rekening.

In de wet staat dat gemeenten een gelijkwaardige bijdrage moeten leveren aan het terugdringen van het EMU-tekort. De EMU-tekortruimte voor decentrale overheden is voor jaren 2019 tot en met 2022 vastgesteld op 0,4% van het bruto binnenlands product per jaar. Deze ruimte zal worden onderverdeeld tussen gemeenten, provincies en waterschappen.

Er wordt aan de gemeenten geen sancties opgelegd als er toch sprake is van overschrijdingen. Daarnaast gelden de regels voor het maximale begrotingstekort niet voor elke gemeente apart, maar voor alle gemeenten samen. Dat betekent dat een gemeente of provincie die in een jaar fors investeert dat gewoon kan doen als alle gemeenten samen maar binnen de norm blijven. De vier grote gemeenten samen hebben een aandeel van 85% op de grootte van het tekort. Het aandeel van onze gemeente is uitermate gering.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Met ingang van 2017 is conform de vernieuwing BBV de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar vereist in de meerjarenbegroting.

De individuele overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) verstrekken onderstaande gegevens jaarlijks aan het CBS. Indien hieruit blijkt dat op macroniveau het EMU-saldo overschreden wordt, zullen de gemeenten, provincies en waterschappen hierover worden geïnformeerd. Zoals al eerder beschreven worden gemeenten (nog) niet afgerekend op een eventueel hoger EMU-tekort.

Financieringspositie

Voor een duidelijk beeld van de mogelijke risico's bij de financiering geven we aan welke omvang de financiering binnen onze gemeente heeft. In onderstaande tabel staat de positie ultimo 2021. Daarbij wordt de verhouding weergegeven tussen het Eigen en Vreemd Vermogen.

Financieringspositie	2024	2025	2026	2027
Vaste activa	159.362	178.017	184.639	181.312
Grondexploitatie	1.321	1.217	-2.242	327
Totaal vaste activa	160.683	179.234	182.397	181.639
Eigen vermogen	62.205	61.378	64.558	64.067
Voorzieningen	13.182	10.887	9.659	7.452
Vreemd vermogen	89.396	84.753	72.419	68.006
Totaal vermogen	164.783	157.018	146.636	139.525
Financieringstekort	4.100	-22.216	-35.761	-42.114
Verhouding:				
Eigen vermogen	37,75%	39,09%	44,03%	45,92%
Vreemd vermogen	62,25%	60,91%	55,97%	54,08%
Financieringstekort	2,49%	-14,15%	-24,39%	-30,18%

Een tekort aan financieringsmiddelen wordt met externe financieringsmiddelen “kort of lang” gefinancierd. Het keuzemoment voor het aantrekken van een vaste geldlening (“lang-geld”) wordt naast het inzicht in de geldstromen bepaald door:

- de marktverwachtingen
- de wettelijke bepalingen en
- de toetsingscriteria van de provincie m.b.t. de kasgeldlimiet en de renterisiconorm (wet FIDO).

Het is niet toegestaan alles met “kort geld” - een kasgeldlening - te financieren. Er zijn criteria opgesteld voor de lokale overheden om te voorkomen dat in de toekomst men bij herfinanciering met financiële tegenvallers wordt geconfronteerd.

Risicobeheer: kasgeldlimiet en rente-risiconorm

De gemeente verstrekt enkel leningen of garanties aan derden uit hoofde van haar publieke taak. Hiervoor is een besluit van de raad noodzakelijk. Om de budgettaire risico's te beperken, zijn twee normen op grond van de Wet Financiering Decentrale Overheden van belang: de kasgeldlimiet en de rente-risiconorm.

Kasgeldlimiet

Deze limiet heeft betrekking op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar (max. 8,5% van het bedrag van de begroting). Het gaat hierbij om renterisico's van de vlottende schuld. Toegestane instrumenten bij het aantrekken van kortlopende middelen zijn daggeld, kasgeldleningen en de kredietlimiet op rekening-courant. Met het in werking treden van het schatkistbankieren moeten overtollige gelden boven de normgrens van schatkistbankieren in de schatkist gestort worden. Bij het aantrekken van financieringen voor langer dan een jaar zijn uitsluitend geldleningen toegestaan. De vlote schuld wordt afgezet tegen de norm van de kasgeldlimiet. De kwartaalrapportages zijn belangrijk voor het signaleren van mogelijke overschrijdingen. Als dit structureel is en er sprake is van een overschrijding van drie opeenvolgende kwartalen, moet de gemeente met de provincie in overleg over een beëindiging van de overschrijding. De gemeente wordt dan verplicht een vaste geldlening af te sluiten (consolideren).

Uit onderstaand overzicht blijkt dat we de afgelopen kwartalen de kasgeldlimiet niet hebben overschreden. De hoogte van de vlottende schuld is sterk afhankelijk van de mate en het tempo van uitvoering van geraamde investeringen en grondverkoop.

Kasgeldlimiet	3e kw	4e kw	1e kw	2e kw
Omschrijving	2022	2022	2023	2023
Vlottende korte schulden				
Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0
Schuld in rekening courant	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
Totaal vlottende korte schulden	0	0	0	0
Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	7	6	6	11
Tegoeden in rekening courant	42.325	34.688	18.377	27.337
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	0	0	11.400	11.200
Totaal vlottende middelen	42.332	34.694	29.783	38.548
Totaal netto vlottende schuld (1-2)	-42.332	-34.694	-29.783	-38.548
Kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal (oorspronkelijke begroting)	117.655	117.655	126.542	126.542
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet: (4 X 5 / 100)	10.001	10.001	10.756	10.756
Ruimte onder kasgeldlimiet (4-3)	52.333	44.695	40.539	49.304
Overschrijding van de kasgeldlimiet (3-4)	0	0	0	0

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft betrekking op financieringen met een rentetypische looptijd van langer dan 1 jaar. De gemeente loopt renterisico over

- dat deel van de leningenportefeuille dat in een jaar in aanmerking komt voor herfinanciering of renteherziening en
- nieuw aan te trekken langlopende leningen.

Aansluitend op de geactualiseerde Wet Fido is per 1 januari 2010 de nieuwe Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden in werking getreden. Vanaf dat moment wordt de risiconorm berekend op basis van een percentage (20%) van het begrotingstotaal. Doel is het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Jaarlijks mogen de verplichte aflossingen en de renteherziening niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Het schema hieronder laat zien dat we ruim onder de renterisiconorm zijn gebleven. De provincie toetst de kasgeldlimiet en renterisiconorm uit hoofde van haar financiële toezicht.

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld				
Omschrijving	2024	2025	2026	2027
1a Renteherziening op vaste schuld opgenomen gelden (o/g)	0	0	0	0
1b Renteherziening op vaste schuld uitgeleende gelden u/g	0	0	0	0
2 Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
3 Betaalde aflossingen	4.644	12.334	4.412	4.275
4 Renterisico op vaste schuld (2+3)	4.644	12.334	4.412	4.275
Renterisiconorm				
5 Begrotingstotaal	145.325	141.894	140.834	140.464
6 Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
7 Renterisiconorm	29.065	28.379	28.167	28.093
Toets renterisiconorm				
8 Renterisiconorm (7)	29.065	28.379	28.167	28.093
9 Renterisico op vaste schuld (4)	4.644	12.334	4.412	4.275
10 Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	24.421	16.045	23.755	23.818

BBV richtlijnen Rente

Om ervoor te zorgen dat in de begroting en verantwoording de totale rentelasten en de daaraan gekoppelde financieringsbehoefte inzichtelijk zijn, wordt in de BBV voorgeschreven dat de paragraaf financiering voortaan ook in ieder geval inzicht geeft in

- de rentelasten,
- het renteresultaat,
- de financieringsbehoefte en
- de manier waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend.

De commissie BBV adviseert hiervoor een renteschema op te nemen in de paragraaf financiering. Onderstaande schema voldoet aan het genoemde advies.

Renteschema Begroting 2023		Realisatie	Begroot	Begroot
Omschrijving		2022	2023	2024
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.724.366	1.929.180	1.797.729
b.	De externe rentebaten (idem)	-872.311	-937.204	-523.246
Saldo rentelasten en rentebaten		852.055	991.976	1.274.483
c.1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-11.199	24.388	-16.976
c.2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-216.275	-208.910	-192.693
c.3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	441.368	434.004	399.029
		213.895	249.482	189.360
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		1.065.950	1.241.458	1.463.843
d1.	Rente over het eigen vermogen	0	0	0
d2.	Rente over de voorzieningen (die tegen CW gewaardeerd zijn)	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.065.950	1.241.458	1.463.843
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	1.281.544	1.347.869	1.463.858
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-215.595	-106.411	-15

De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente wordt vervolgens op consistente en eenduidige wijze toegerekend aan de individuele activa. Daarbij is differentiatie per investering of taakveld niet toegestaan. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,50% worden afgerond. Wijken de werkelijke rentelasten die (over een jaar) aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast meer dan 25% af van de rentelasten die op basis van de voorgecalculeerde renteomslag aan de taakvelden is toegerekend, dan is een correctie verplicht. Dit is gerelateerd aan de fluctuaties van de rentetarieven op de geldmarkt.

E. Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Externe grote economische, maatschappelijke en technologisch-digitale ontwikkelingen zijn van invloed op onze gemeentelijke organisatie.

In april 2022 bood het college met de organisatie het “bidbook organisatieontwikkeling Horst aan de Maas; “van buiten naar binnen werken” aan.

In de begroting 2022 en 2023 koppelde de raad concrete middelen aan het bidbook waarmee het college samen met de organisatie en de raad aan de slag kon. In 2024 gaan we verder met de doorontwikkeling.

De wereld om ons heen verandert immers steeds. Dat vraagt iets van onze gemeente: van de manier waarop we intern en met partners samenwerken; van hoe we ons opstellen richting inwoners en met hen in gesprek gaan en blijven; van taken en rollen van medewerkers en leidinggevenden; van college- en raadsleden, van de manier waarop onze organisatie en afdelingen zijn ingericht. In het bidbook en tijdens de sessies over het Hooflijnenakkoord en het collegeakkoord formuleerden we samen onze opgaven (lange termijn), maakten we een aanzet tot het opgavengericht werken binnen programma's via pilots en maakten we afspraken over directe procesoptimalisaties als het gaat om dienstverlening. We werkten door aan diverse trajecten om in het hier en nu de kwaliteit van onze dienstverlening beter te maken, de formatie op orde te krijgen en te werken aan vaardigheden die passen bij de ambities, ook wel ‘de basis op orde’.

In 2024 zal het accent meer en meer komen te liggen op het concreet invulling geven aan het Programmatisch Werken, bijbehorende houding en gedrag, een nieuwe besturingsfilosofie en de wijziging van de organisatiestructuur. Ook gaan we verder met het op orde brengen van onze processen, het verwerven van sturing- en resultaat informatie zodoende de dienstverlening te verbeteren.

Financiële middelen organisatieontwikkeling

In de begroting 2022 en 2023 verstrekte de raad concrete financiële middelen t.b.v. de uitvoering van het bidbook. Uw raad besloot bij de vaststelling van de jaarrekening 2022 de niet benutte middelen in 2023 en volgende jaren beschikbaar te houden voor de doelen die nog niet bereikt zijn (o.a. alle vacatures invullen).

Werkgever

Als organisatie blijven we een ‘aantrekkelijke werkgever’. De arbeidsmarkt is bijzonder krap. We zullen als werkgever alles uit de kast moeten trekken om te blijven opvallen. We laten onze visie en onze bijdrage aan de samenleving zien. In 2022 werkte we aan een campagne om de werving een eigen smoel te geven (employerbranding) In 2023 gaat deze campagne live. En in 2024 plukken we daar hopelijk de vruchten van.

In 2023 zijn we gestart en in 2024 gaan we verder met het aanbieden van een Talent Management Analyse voor alle collega's. Een laagdrempelige manier om talenten in de organisatie te ontdekken en daarna in te kunnen zetten. In combinatie met het instrument Strategische Personeels Planning houden we zo samen zicht op onze personeelsbestand en spelen we in op kansen voor de medewerkers en voor de organisatie.

De organisatie is gegroeid o.a. als gevolg van decentralisaties sociaal domein, klimaat- en energievraagstukken, complexere ICT vraagstukken, Toezicht en Handhaving etc. Dit betekent dat niet alleen de salariskosten maar ook de zogenaamde “overige organisatiekosten” stijgen. Deze lasten zijn de afgelopen ca. 13 jaar niet geïndexeerd in verhouding met de groei van de organisatie. De begrote onderdelen zijn nog gebaseerd op ca. 100 minder medewerkers.

Gepoogd wordt dit binnen het bestaande budget op te vangen en dan bij de zerobased begroting 2025 opnieuw te bekijken.

‘Covid-19’ heeft aangetoond dat gedeeltelijk thuiswerken werkt. De combinatie van thuiswerken en op kantoor werken houden we vast. In 2022 en 2023 zou hierop de inrichting van het gemeentehuis en de werkwijzen van de medewerkers verder worden aangepast. Op 2-11-21 nam de raad echter een motie aan waarmee de aanpassingen aan het gemeentehuis on hold werden gezet. In 2022 en 2023 zijn derhalve slechts minimale aanpassingen verricht (schermen en meubilair verplaatst). In mei 2023 heeft de raad via een geamendeerd raadsvoorstel besloten dat het college een businesscase voor

een verbouwing van het gemeentehuis mag voorleggen nu aan de eerdere motie (gericht op de verbetering van de dienstverlening) is voldaan. Mocht de raad de businesscase omarmen dan zal de verbouwing starten in 2024. Hiervoor zijn middelen beschikbaar.

Samenwerking bedrijfsvoering Horst aan de Maas en Venray

De samenwerking op de onderdelen Informatievoorziening (IV), KCC/Burgerzaken, Financiën en HRM is begin 2021 daadwerkelijk gestart en er zijn concrete uitvoeringsplannen per onderdeel opgestart die in uitvoering zijn. In 2022 is verder uitvoering aan de samenwerking gegeven en in de tweede helft van 2022/begin 2023 zijn de eerste behaalde en beoogde resultaten gerapporteerd en geëvalueerd. In 2023 informeerde we de raad over de evaluatie die door BMC is uitgevoerd. De conclusie dat we verder gaan met de samenwerking delen we breed. Hiermee zorgen we ook in 2024 dat de samenwerking vruchten blijft afwerpen op het gebied van Kosten (minder-meerkosten), Kwaliteit, Kwetsbaarheid en Innovatie.

Wet Open Overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) ingegaan. Het doel van de Woo is de betrouwbaarheid van de overheid te versterken door meer transparantie aan te brengen. Dit gebeurt onder andere door actieve openbaarmaking van de informatie.

De implementatie van de Woo pakken we in gezamenlijkheid met **Horst aan de Maas / Venray** op. Dit doen we in samenhang met andere wetswijzigingen zoals de Wet modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv), de nieuwe Archiefwet en andere (Europese) wetgeving.

De gefaseerde invoering van informatie categorieën voor actieve openbaarmaking is vertraagd en uitgesteld. Dit komt doordat de koppeling met de landelijke verwijzindex (PLOOI) nog niet is gerealiseerd. Hierdoor ontstaat in 2024 tijd om de processen en de informatiehuishouding verder aan te passen. Dit maakt onderdeel uit van het proces Digitale Transformatie.

Werken aan de toekomst – service- en datagericht werken: Digitale Transformatie

Servicegericht werken waarbij gebruiksgemak, snelheid en kwaliteit van onze dienstverlening voorop staat is leidend bij bedrijfsvoering en in de dienstverlening.

De afgelopen jaren is al gebleken dat het werken vanuit data-analyses (Business Intelligence) zijn toegevoegde waarde heeft. Directe stuur- en beleidsinformatie waarmee werkprocessen en besluiten telkens geoptimaliseerd en onderbouwd worden. Behalve dat 'datagericht werken' zijn waarde al heeft bewezen voor de werkprocessen en besluitvorming, biedt het ook inwoners en bedrijven de mogelijkheid om sneller en makkelijker informatie van de gemeente te vinden. Meer en meer ontsluiten we informatie bijvoorbeeld via geografische kaarten.

Een ontwikkeling waar we verder op inzetten in 2024 is het gebruik van data om voorspellende modellen beschikbaar te stellen op de diverse beleidsterreinen, zodat binnen die beleidsterreinen pro-actief ingespeeld kan worden op aankomende ontwikkelingen.

Verder zien we dat de toepassing van Artificial Intelligence, robotisering en ChatGPT (een prototype van een chatbot met kunstmatige intelligentie gespecialiseerd in het voeren van dialogen met een (menselijke) gebruiker) meer en meer gemeengoed aan het worden is. Ontwikkelingen die we als gemeente nauwgezet volgen en in samenwerking met onder andere de VNG ook stapsgewijs gaan toepassen binnen onze gemeente. We zijn gestart met het opstellen van een datastrategie om elementen als focus, uitgangspunten, leidende principes en ethische vraagstukken gestructureerd af te kunnen wegen. Als gemeente hebben we veel informatie die we kunnen, mogen en veelal ook moeten ontsluiten. De komende jaren zal grote focus liggen op de programmatische implementatie van veel nieuwe wetgeving op dit onderwerp (openbaarheid en transparantie). Processen, systemen en werkwijzen richten we opnieuw in. Dit proces, de Digitale Transformatie, maakt onderdeel uit van programma 7 "een gezonde, duurzame en ondernemende organisatie".

De digitale transformatie is een door digitalisering gedreven verandering waarbij de inwoners, bedrijven en verenigingen centraal staan. Digitalisering is een vast onderdeel in het dagelijkse leven van inwoners en bedrijven. Diverse huidige en nieuwe wet- en regelgevingen stimuleren deze digitalisering van onze maatschappij en onze organisatie. We blijven daarbij onze manier van werken afstemmen op de behoefte van onze inwoners, bedrijven en verenigingen.

Digitale transformatie gaat naast het toepassen van nieuwe technologie in ons werk, ook vooral om mensen en een nieuwe manier van denken en (samen)werken. Het is dus een organisatieontwikkeling op zichzelf, waarin ook de digitale vaardigheid van medewerkers een belangrijke plek heeft.

Grip op informatie als onderdeel van de Digitale Transformatie

Voor aanvragen en klantvragen moeten interne processen en de informatiehuishouding op orde zijn. Registreren, behandelen, informeren, publiceren en archiveren hebben daarin een plek. Door het ontbreken van de juiste tools vinden deze activiteiten nu met digitaal plak- en knipwerk plaats. Met een efficiënter digitaal proces met de juiste tools veranderen we dat. Generieke processen zoals organisatie-brede klacht, bezwaar, beroep, subsidie en WOO-processen zijn voorbeelden van het gemis aan de juiste procesondersteuning (tools). We bouwen in 2024 e.v. een landschap met digitale en efficiënte procesondersteuning & archivering. Hiervoor zijn de komende jaren fors middelen noodzakelijk. We doen dit alles in samenwerking met Venray om de minder meerkosten te bereiken. Ook Venray neemt hiervoor middelen op in de begroting.

Verbonden partijen

Deze zijn opgenomen in de paragraaf verbonden partijen.

Fraude / integriteitsmeldingen

Jaarlijks actualiseren we de inventarisatie van de frauderisico's. Hierbij nemen we ook beheersmaatregelen op die fraude voorkomt. Daarnaast is er bij de interne controle per proces aandacht voor mogelijke fraude.

Duurzaamheid (energiereductie, energielabels gemeentelijke panden)

Het vastgoed benodigd voor de bedrijfsvoering van de gemeente verwarmen we gasloos. Dat betekent dat het vastgoed van de gemeente (werf en gemeentehuis) CO2 neutraal is. De stroom die we inkopen is groen en duurzaam opgewekt, of op de eigen daken of van groene oorsprong met certificaten van oorsprong.

Het gemeentehuis is bij de laatste verbouwing voor de Politie extra geïsoleerd en is het laatste deel van het gemeentehuis voorzien van ventilatie met warmte-terugwinning. In 2022 hebben we de bronnen voor warmte en koude opslag gerenoveerd. De gemeentewerf verbouwen we op dit moment. Hierbij zetten we in op een zo laag mogelijk energieverbruik. Ook de werf is gasloos en wordt na realisatie duurzaam verwarmd met een warmtepomp die gaat samenwerken met een eikeltjeskachel. Ook voor de gemeentelijke accommodaties (niet voor de eigen bedrijfsvoering) zijn we op duurzaamheidsvlak actief. Alle accommodaties hebben een label C of beter voor zover deze een perspectief hebben op gebruik langer dan 10 jaar. Accommodaties die binnenkort verdwijnen verduurzamen we niet meer. Met monumenten gaan we anders om omdat we deze niet altijd 100% mogen/kunnen verduurzamen. Een mooi voorbeeld is het Gasthous wat van een G label na renovatie een A++ label heeft gekregen.

Vastgoed zal altijd energie nodig hebben. Waar mogelijk nemen we duurzame opwek ook in 2024 op daken mee. Er blijft echter een restant over wat elders moet worden opgewekt. Omdat we ook nog te maken hebben met een overbelast netwerk zal de komende tijd alternatieven van aardgas nodig blijven.

F. Verbonden partijen

In deze paragraaf geven we inzicht in de verbonden partijen.

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke rechtspersoon waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft (artikel 1 BBV). Er is sprake van een bestuurlijk belang als er zeggenschap is op basis van stemrecht of vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Er is sprake van een financieel belang wanneer een beschikbaar gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement of wanneer er financiële aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Verbonden partijen voeren publieke taken uit die een relatie hebben met het bereiken van de doelstellingen van het programmaplan en de daaraan gekoppelde beleidsvoornemens.

Meer informatie vindt u bij de partijen zelf.

Er is op dit moment sprake van de volgende verbonden partijen, waarbij vermeld staat wat dit de gemeente Horst aan de Maas per inwoner kost:

Nr	Verbonden partij	Bijdrage per inwoner 2023	Bijdrage per inwoner 2024
Gemeenschappelijke regelingen			
1	Veiligheidsregio Limburg-Noord	€ 113,37	€ 128,82
2	Euregio Rijn-Maas-Noord	€ 0,16	€ 0,16
3	Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Noord-Limburg West (NLW)	€ 7,95	€ 11,95
4	Districtelijke Bundeling Handhavingcapaciteit	€ 6,23	€ 3,20
6	Gemeenschappelijke Regeling Maasveren Limburg Noord	€ 0,00	€ 0,00
7	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling	€ 6,87	€ 7,23
8	RUD Limburg	€ 2,42	€ 2,61
9	Omnibuzz	€ 15,07	€ 16,44
Coöperaties/ vennootschappen			
10	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo	€ 0,00	€ 0,00
Overigen			
12	Regio Venlo	€ 5,70	€ 6,02
13	Banenplein Limburg	€ 0,00	€ 0,00

14	Zorgveiligheidshuis	€ 1,62	€ 1,70
15	Regionaal Mobiliteitsoverleg Noord-Limburg - Trendsportal (RMO)	€ 2,03	€ 4,55
16	Waterpanel Noord	€ 1,22	€ 1,14
17	Dimpact	€ 0,48	€ 4.32
Totaal per inwoner		€ 163,12	€ 187,76

Aandelen

- 1 Diverse deelnemingen als gevolg verkoop aandelen Essent
2. Waterleidingmaatschappij Limburg
3. Bank voor Nederlandse Gemeenten
4. Bodemzorg Limburg

Voor elk van deze partijen zijn de gegevens opgenomen in een uniform format. Van elke verbonden partij is de meest actuele financiële informatie vermeld. Daar waar geen bedrag vermeld staat, zijn de gegevens (nog) niet bekend. In het toelichtingenveld er onder, worden de oudere bedragen dan weergegeven.

Deze financiële cijfers zijn anders dan in de rest van de begroting niet X € 1.000.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam Verbonden Partij	Veiligheidsregio Limburg Noord
Vestigingsplaats	Venlo
Doel (openbaar belang)	Behartiging van de belangen van de 15 gemeenten binnen het gebied van de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN), handelend vanuit de taken en verantwoordelijkheden zoals opgenomen in de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Publieke gezondheid. Behartiging van de belangen van de 15 gemeenten binnen het gebied van de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN), handelend vanuit de taken en verantwoordelijkheden zoals opgenomen in de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Publieke gezondheid.
Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	Een groot deel van de gemeentelijke verantwoordelijkheden op het terrein van Veiligheid en Publieke Gezondheid zijn conform de geldende wetgeving belegd bij de VRLN. Hiervoor betaalt Horst aan de Maas een gemeentelijke bijdrage. Voor 2024 zijn deze kosten begroot op € 5.668.000 (op basis van ontwerpbegroting).
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	In juli 2020 heeft het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Limburg-Noord het beleidsplan 2020-2023 vastgesteld. Elke vier jaren is Veiligheidsregio Limburg-Noord bij wet verplicht een nieuw beleidsplan te maken. Het beleidsplan geeft de strategische kaders waarbinnen de drie primaire processen Crisisbeheersing, Brandweer en GGD ruimte hebben om zich te ontwikkelen en in te spelen op de veranderende omgeving. De titel van het beleidsplan 2020-2023 is 'Samen op weg naar de gezondste en veiligste regio'. Het plan geeft de ambities weer en beschrijft de stappen die de komende vier jaar worden gezet om de regio Limburg-Noord gezonder en veiliger te maken. Vier delen

	<p>Het beleidsplan bestaat uit vier delen: deel I Ambitie en Kaders, deel II Crisisbeheersing, deel III Brandweer en deel IV GGD. De ambities krijgen vorm binnen het gegeven begrotingskader. Met het oog hierop zijn in de gemeentelijke begroting 2023 geen voorstellen voor nieuw beleid opgenomen.</p> <p>Brandweer Paraatheid van de brandweer heeft de hoogste prioriteit. Met de beschikbaar gestelde extra middelen lukt het om de brandweertak in onze regio de komende jaren op peil te houden. De (voornamelijk wettelijke) taken van de brandweertak van de Veiligheidsregio Limburg Noord zijn belegd in de Visie Brandweer 2030. De veranderingen zijn in gang gezet en vragen de komende periode de nodige aandacht. Ook in de interactie tussen de Veiligheidsregio en de gemeenten in Limburg-Noord, niet in de laatste plaats rond uitwisseling van informatie.</p> <p>De GGD richt zich op het vergroten van het maatschappelijk rendement van de prestaties. Dat vraagt om het aanscherpen van de risicogerichte focus en in het bijzonder om activiteiten gericht op de meest kwetsbare inwoners in Limburg-Noord. Op advies van de bestuurscommissie GGD is er een nieuwe verdeelsleutel opgesteld die uitgaat van het aantal jongeren in combinatie met een tweetal beleidsindicatoren die relevant zijn voor de jeugdgezondheidszorg. Om de herverdeeffecten te verkleinen is een ingroeimodel gehanteerd, waarbij in 2022 25% van dit verschil wordt verrekend. Dit loopt op tot 100% in de begroting 2025. De visie GGD 2030 wordt opgesteld om Het Manifest 'Naar gelijke kansen op gezondheid' verder in te kleuren en te komen tot regionale en lokale uitvoeringsplannen. Dit levert ook nieuwe inzichten over het gewenste takenpakket van de GGD. Een efficiëntere uitvoering van het huidige takenpakket kan ruimte geven voor de inzet van de GGD in de uitvoering van het Manifest.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 6.047.000	€ 5.603.000
Vreemd vermogen	€ 31.856.000	€ 35.747
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Euregio Rijn-Maas-Noord
Vestigingsplaats	Mönchengladbach en Venlo
Doel (openbaar belang)	De vertegenwoordigers van overheden en Kamers van Koophandel bereiken in de Euregio overeenstemming over gezamenlijke Duits-Nederlandse projecten en stimuleren vervolgens de voortvarende uitvoering ervan. De Euregio adviseert over het belang van projecten in relatie tot de beschikbare subsidiegelden. Bij onderwerpen die het werkgebied overstijgen, vertegenwoordigt de Euregio Rijn-Maas-Noord haar leden naar andere euregio's en naar overheden en instellingen op landelijk en Europees niveau.
Relatie met programma	Programma 5 Een toekomstbestendige en innovatieve economie
Bestuurlijk en financieel belang	<p>De Euregio zet zich in voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het bevorderen van de grensoverschrijdende samenwerking op de programmaonderdelen, • het bevorderen van de ontwikkeling van de regio op het gebied van technologie, economie, innovatie en duurzaamheid,

	<ul style="list-style-type: none"> • het grensoverschrijdend bevorderen van de integratie van inwoners, • het behalen van subsidie voor projecten. Het budget is opgebouwd uit verschillende inkomsten. Het grootste deel bestaat uit kostenvergoedingen en subsidie van de Europese Unie, de deelstaat NRW en de provincie Limburg. Verder financieren de Duitse en Nederlandse leden een deel van het budget met hun bijdrage. De jaarlijkse contributie/bijdrage is € 6.880 (€ 3.440 per stem). 	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>Naast de periodieke Algemene ledenvergaderingen bestaat de Euregio Rijn-Maas-Noord uit verschillende commissies:</p> <ul style="list-style-type: none"> • commissie Government-to-Government, • commissie Business-to-Business, • commissie People-to-People en • commissie INTERREG. <p>INTERREG stimuleert innovatieve en duurzame projecten die zich richten op het sterker maken van Europa. Denk aan meer innovatiekracht, een beter milieu en het verkleinen van de economische verschillen tussen regio's en lidstaten onderling. De INTERREG periode V (2014-2020) biedt vooral kansen op regionaal en bovenregionaal niveau onder andere vanwege het gevraagde schaalniveau van projecten en initiatieven. De taak en opdracht van onze subsidiecoördinator is erop gericht aansluiting te vinden met de regio Venlo en kansen en mogelijkheden voor Horst aan de Maas te benutten. Ook wordt waar mogelijk de verbinding gemaakt met de bestuursopdracht over een nieuw afsprakenkader voor Internationale Zaken. Op basis van dit afsprakenkader wordt de regio Noord en Midden-Limburg ondersteund en geadviseerd over onze internationale positionering en het verkleinen van grensbarrières. De gemeente Venlo vult de ambtelijke ondersteuning hiervoor wordt ingevuld door gemeente Venlo.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	31-12-2020 jaarrekening: eigen vermogen € 379.799, vreemd vermogen € 572.382 en resultaat boekjaar -/- € 1.562	

Naam Verbonden Partij	Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningsschap Noord-Limburg West
Vestigingsplaats	Venray
Doel (openbaar belang)	Het uitvoeren van de (voormalige) Wet sociale werkvoorziening voor de gemeenten Peel en Maas, Horst aan de Maas en Venray. Sinds 1 januari 2015 is de NLW een van de professionele partners bij het uitvoeren van de Participatiewet.
Relatie met programma	Programma 2 Een sterke sociale basis
Bestuurlijk en financieel belang	De gemeente heeft als bestuurder van het werkvoorzieningsschap zeggenschap over de inhoudelijke dienstverlening van de NLW-Groep NV en als aandeelhouder zeggenschap over de bedrijfseconomische aspecten van de NLW-groep NV. Voor 2024 is in de begroting een bijdrage van € 510.000 opgenomen.
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en	De belangrijkste opgave van NLW is en blijft de uitvoering van de sociale werkvoorziening. De komende 10 jaar vervult NLW het werkgeverschap voor 1.000, aflopend naar 600, SW-medewerkers die een vast dienstverband

beleidsvoornemens)	<p>hebben bij de gemeenschappelijke regeling. Deze medewerkers worden in een zo regulier mogelijke omgeving geplaatst.</p> <p>Een Raad van Advies (bestaande uit medewerkers van de betreffende gemeenten) voert regelmatig overleg met de directie en het MT van NLW over de financiële stand van zaken en andere belangrijke organisatorische aspecten. De Raad van Advies geeft vervolgens (gevraagd en ongevraagd) een advies aan het bestuur van NLW (wethouders van de betreffende gemeenten). Door deze werkwijze hebben de gemeenten eerder inzicht in het financiële reilen en zeilen bij NLW, kan het bestuur desgewenst sneller ingrijpen en kunnen de gemeentelijke begrotingen eerder worden aangepast aan de werkelijke realisatie bij NLW.</p> <p>Samen met lokale (werkgevers)initiatieven maakt NLW een sluitend netwerk van arbeidsparticipatie om mensen met een arbeidsbeperking duurzaam te laten deelnemen aan het economisch arbeidsproces. Mensen met een beperking doen niet alleen volwaardig mee in de economie, maar ook de maatschappelijke en sociale waarden worden hiermee gerealiseerd. Dit is de opgave van NLW als uitvoeringsorganisatie voor de drie schapsgemeenten: Venray, Horst aan de Maas en Peel en Maas.</p> <p>Deze opgave kent geen einddatum en NLW Groep zal zich continu moeten (door) ontwikkelen. Niet alleen op de hierboven beschreven uitdagingen, maar ook op lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen. Als schapsgemeenten zijn we opdrachtgever en verantwoordelijke voor de WSW en de P-wet de belangrijkste deelgenoot. Maar ook ketenpartners en werkgevers zijn hierbij van onschatbare waarde.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 39.000	€ 39.000
Vreemd vermogen	€ 5.446.000	€ 5.389.000
Resultaat boekjaar	€ 0	
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Districtelijke Bundeling Handhavingcapaciteit
Vestigingsplaats	Venray
Doel (openbaar belang)	<p>Uitvoering geven aan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. omgevingsvergunningen milieu 2. toezicht en handhaving van milieu. <p>De algemene doelen van de GR zijn: versterken gezamenlijke daadkracht, bevordering integraal werken, ontwikkeling specifieke deskundigheden, vermindering van kwetsbaarheid, bevordering efficiënter werken en doelmatigheid handhaving. Dit doen we door versterking van de onafhankelijke functie van een team Handhaving.</p>
Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	Het college van de gemeente Horst aan de Maas heeft de gemeente Venray mandaat verleend voor de uitoefening van de toezichts- en handhavingfunctie. Hierbij is wel vastgelegd dat het college van Horst aan de Maas eindverantwoordelijk blijft.
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	De gemeenschappelijke regeling (GR) 'Districtelijke bundeling handhavingcapaciteit' is ingegaan per 1 april 2005 en is in oktober 2021 ontbonden. Tot en met 2024 wordt de samenwerking stapsgewijs afgebouwd. De GR houdt in dat de gemeente Venray als opdrachtnemer voor de gemeente Horst aan de Maas (opdrachtgever) zorgt voor de uitvoering van de toezicht- en handhavingstaken (TH) voor verschillende beleidsthema's. Dat

	<p>gebeurt op basis van een jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma (kort: UP). De UP wordt verricht op basis van een jaarlijks af te sluiten dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten met de gemeente Venray over het niveau van de taakuitoefening.</p> <p>De toezicht- en handhavingstaken worden uitgevoerd op grond van een bestuurlijke prioritering. In het jaarlijks handavingsuitvoeringsprogramma komen de taken, projecten, doelstellingen en de ingezette capaciteit gedetailleerder aan de orde. De bestuurlijke prioritering brengt een zogenaamd 'restrisico' met zich mee; bepaalde toezicht- en handhavingstaken worden niet of in mindere mate uitgevoerd.</p> <p><i>Herijking huidige handhavingssamenwerking Venray:</i> De gemeenschappelijke regeling bepaalt dat beide gemeenten samen garant staan voor de continuïteit en omvang van de samenwerking. Dat wil concreet zeggen dat jaarlijks een dienstenpakket wordt afgenomen dat is afgestemd op de daadwerkelijke beschikbare capaciteit van mensen en middelen. Dit uitgangspunt maakt het huidige handhavingssamenwerking juridisch te weinig flexibel om zonder financiële consequenties in te spelen op de veranderende handhavingbehoefte van Horst aan de Maas. Dit knelpunt, ook kijkend naar de beschikbare budgetten in voorgaande jaren, was aanleiding voor de oriëntatie naar de herijking van de handhavingssamenwerking. In 2021 hebben beide gemeenten besloten de GR te beëindigen. De komende vier jaar wordt de samenwerking stapsgewijs afgebouwd en bouwt Horst aan de Maas aan eigen team van toezicht en handhaving.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	Er is bij deze verbonden partij geen sprake van eigen dan wel vreemd vermogen.	

Naam Verbonden Partij	Gemeenschappelijke Regeling Maasveren Limburg Noord
Vestigingsplaats	Horst aan de Maas
Doel (openbaar belang)	Het in stand houden van een vijftal veerverbindingen over de Maas.
Relatie met programma	Programma 1 Vitale kernen
Bestuurlijk en financieel belang	<p>Vanuit de centrumgemeente is de wethouder van Horst aan de Maas voorzitter van het portefeuillehouders-overleg GR Maasveren Limburg-Noord. Daarmee is het college aanspreekbaar op de manier waarop de exploitatie van de Maasveren wordt ingevuld. Er zijn geen bestuursbevoegdheden overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling. De colleges c.q. raden (in het geval van begroting en jaarrekening) van de aangesloten gemeenten (Beesel, Venlo, Peel en Maas en Horst aan de Maas) blijven daarmee bevoegd voor het nemen van besluiten of wijzigingen die de regeling aangaan.</p> <p>De exploitatie van de Maasveren brengt geen kosten met zich mee voor de individuele gemeenten. De lasten worden gedekt door de baten. Een eventueel tekort of overschot wordt verrekend met de rekening courant van de Maasveren.</p>

Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	In 2024 en verder zal de GR Maasveren starten om op twee locaties de veerstoepen te wijzigen vanwege de ontstane schade tijdens hoogwater. Vanaf 1 januari 2023 is er voor de exploitatie van de veerponten een nieuwe concessieovereenkomst gesloten met de exploitant.	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 1.952.555	€ 2.000.351
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat boekjaar	€ 47.797	
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Limburg Noord
Vestigingsplaats	Venray
Doel (openbaar belang)	De MGR is opgericht om de samenwerking rond inkoop en contractering in het sociaal domein in Noord-Limburg vorm te geven. De samenwerking bevat sinds de start per 1 november 2014 de module 'opdrachtgeven in het sociaal domein' en is gericht op het gezamenlijk inkopen van de maatwerkvoorzieningen in het sociaal domein (Wmo, Jeugdwet en Participatiewet). Sinds 2022 is er een tweede module aan de MGR toegevoegd: Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Preventie & Bemoeizorg. Hieraan nemen niet alleen de gemeenten van Noord-Limburg maar ook de gemeenten van Midden-Limburg deel.
Relatie met programma	Programma 2 Een sterke sociale basis
Bestuurlijk en financieel belang	Aan module 1 van de MGR doen de gemeenten Beesel, Bergen, Gennepe, Horst aan de Maas, Peel en Maas, Venlo en Venray mee. Aan Module 2 doen naast de gemeenten van Noord-Limburg ook de gemeenten uit Midden-Limburg mee (Leudal, Nederweert, Weert, Roermond, Roerdalen, Echt-Susteren en Maasgouw). De MGR is een uitvoerende organisatie die haar opdrachten ontvangt van de deelnemende gemeenten. Deelnemende gemeenten zijn verantwoordelijk voor beleid en toegang. De MGR is verantwoordelijk voor contractering, contractmanagement, regionale monitoring en (op onderdelen) financiering van gecontracteerde zorgaanbieders (bijvoorbeeld bij Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen). De invulling van werkzaamheden en taakverdeling vindt in nauwe samenspraak met de gemeenten plaats. De wethouder Sociaal Domein maakt deel uit van het Algemeen Bestuur van de MGR. De begroting van de MGR bevat bij module 1 uitsluitend bedrijfsvoeringskosten, voornamelijk personeelskosten. De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage naar rato van het inwoneraantal op 1 januari van het jaar t-1. De bijdrage van Horst aan de Maas voor 2024 aan de uitvoeringskosten van module 1 bedraagt afgerond € 285.000. De begroting bij module 2 bevat zowel uitvoeringslasten (deze komen voor Horst aan de Maas in 2023 uit op € 33.000) als de programmalasten van BW, MO en B&P. Deze programmalasten worden bekostigd uit de rijksbijdragen die de gemeenten voor BW, MO en B&P ontvangen. Na aftrek van de lasten wordt het positieve saldo uitbetaald aan gemeenten ten behoeve van investeringen in de lokale sociale basis. Voor Horst aan de Maas wordt dit positieve saldo voor 2024 geschat op € 910.000. Dit is in onze begroting verwerkt.
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en	Het regionale Programma Sturing & Inkoop dat we in de periode 2019-2021 hebben uitgevoerd, heeft geleid tot nieuwe contracten met zorgaanbieders voor zorg en ondersteuning op het gebied van Wmo, jeugd en Participatiewet. Die nieuwe contracten zijn ingegaan op 1 januari 2022. Voor 2024 blijven

beleidsvoornemens)	speerpunten het uitvoeren van de nieuwe contracten (waaronder de bijzondere toegang voor segment 1 van jeugd), het verder vormgeven van het partnerschap met aanbieders via onder meer structureel contractmanagement, het samenspel met het lokale toegangsmanagement en het leren en verbeteren op basis van de regionale en lokale monitoring. Bij BW, MO en B&P gaat het vooral om contractmanagement, monitoren op kwaliteit, rechtmatigheid en continuïteit, financieel beheer ten behoeve van BW, MO en B&P en periodieke rapportages daarover en het verrichten van de betalingen aan gecontracteerde zorgaanbieders. Daarnaast is de MGR verantwoordelijk voor de verdeling van het saldo op het programma BW MO B&P over de 14 deelnemende gemeenten. Deze ontwikkelingen zijn opgenomen in het uitvoeringsplan van de MGR dat loopt van 2023 tot en met 2025 en ook ingaat op het bestendigen van de eigen organisatie om genoemde ambities waar te kunnen maken.	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat boekjaar	€ 0	
Toelichting op de financiën	De MGR zelf heeft geen weerstandsvermogen en heeft geen reserves om risico's af te dekken. De begroting is taakstellend, dreigen er overschrijdingen dan wordt in eerste instantie gezocht naar een oplossing binnen de begroting. Het rekeningssaldo van de MGR wordt afgerekend met de deelnemende gemeenten. Wanneer er sprake is van een overschot, dan wordt dat terugbetaald aan de gemeenten. Bij een tekort moeten de deelnemende gemeenten dit aanzuiveren.	

Naam Verbonden Partij	Regionale uitvoeringsdienst
Vestigingsplaats	-
Doel (openbaar belang)	Het doel is uitvoering te geven aan: <ul style="list-style-type: none"> • omgevingsvergunningen milieu en • toezicht en handhaving op het gebied van milieu.
Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	Het Bestuurlijk Overleg (BO), waarin alle gemeenten en de provincie zijn vertegenwoordigd, vormt het bestuur van de RUD Limburg-Noord. Namens Horst aan de Maas is de portefeuillehouder Handhaving lid van het bestuur. Het bestuur stelt het regionaal uitvoeringsprogramma (RUP), de bestuursovereenkomst (BO) en de dienstverlenings-overeenkomst (DVO) op. Ambtelijke afstemming vindt plaats in het platform gemeentesecretarissen. De bijdrage aan de RUD wordt in 2024 €114.766,-.
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	De RUD LN is in 2013 gestart als een netwerk met als juridische basis een bestuursovereenkomst. Sinds 1 januari 2018 zijn alle RUD's ingericht als een openbaar lichaam (OL) op basis van een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Een uitvoeringsdienst met een OL biedt volgens de wetgever de benodigde waarborgen voor de gewenste eenduidigheid, uniformiteit en robuustheid van de organisatie en daarmee voor de continuïteit van omgevingsdiensten. Per 1 december 2017 is, na een intensief voortraject, de RUD Limburg-Noord als Gemeenschappelijke Regeling van start gegaan. De RUD staat onder leiding van een directeur. Deze, samen met het coördinatiecentrum, zijn gehuisvest in Roermond. De essentie van de netwerk-RUD, waarbij het personeel in dienst blijft bij de partners, is overeind gebleven. De exploitatiekosten van de RUD LN worden uit de reguliere bijdrages betaald. In 2019 is door een extern bureau een evaluatie van het functioneren van de

RUD LN uitgevoerd. Het Algemeen Bestuur heeft de resultaten van de evaluatie onderschreven. Deze komen neer op behoud van de netwerkvariant, met versterking van de aansturing en verantwoording door de deelnemende partners. In 2020 is een nieuwe (interim) directeur benoemd. De directeur is met de aanbevelingen uit het evaluatierapport aan de slag gegaan, in samenwerking met alle betrokken actoren (DB, AB, adviesraad (gemeentesecretarissen), lijnmanagers en medewerkers). Op een aantal punten zijn deze evaluatiepunten nog in voorbereiding c.q. in uitvoering. De effecten zullen de komende jaren merkbaar zijn. In uitvoering zijn onder meer de nieuwe rol van de adviesgroepen, de samenwerking op het gebied van een aantal taakvelden (externe veiligheid /bodem) en de tijdige aanbieding van het jaarlijkse regionale uitvoeringsplan (voorafgaand aan het kalenderjaar).

Commissie van Aartsen

De commissie van Aartsen heeft in 2021 een rapport uitgebracht over de toekomst van alle regionale omgevingsdiensten. In het rapport staat dat de onafhankelijkheid van de omgevingsdiensten bij het uitvoeren van hun taak ten onrechte ondergeschikt gemaakt is aan nabijheid bij het bevoegd gezag. Daarnaast zijn de omgevingsdiensten 'onvoldoende robuust' om hun toezichtsrol goed op te pakken en kampen ze met een te divers takenpakket. Daardoor komt een regionale handhavingsstrategie volgens de commissie niet van de grond. De aanbevelingen van de commissie Van Aartsen zijn enerzijds een steun in de rug om de ingezette verbetering bij de RUD met doortastendheid op te pakken. Anderzijds schuren de aanbevelingen met het karakter van een netwerk-RUD. De VNG heeft steun uitgesproken voor een versterking van de omgevingsdiensten, maar is ook terughoudend om de afstand tot het gemeentebestuur te vergroten. Deze beweging zou op gespannen voet staan met de invoering van de Omgevingswet.

Het nieuwe kabinet zal een standpunt innemen met betrekking tot het rapport. Eind 2022 komt het Algemeen Bestuur van de RUD met een plan van aanpak dat het eerdere plan "Schouders eronder (2020)" vervangt en geeft aan hoe de voorgestelde maatregelen van Van Aartsen worden vertaald naar onze netwerkorganisatie. Dit nieuwe plan van aanpak vormt een integraal kader voor de meerjarige doorontwikkeling van de RUD LN tot een omgevingsdienst die in alle opzichte de resultaten levert die van omgevingsdienst worden gevraagd en een robuuste omgevingsdienst is als het gaat om de inzet van middelen voor de doelen en uitdagingen die onze regio en gemeente kennen. Voor de uitvoering van het plan van aanpak zijn incidenteel extra middelen nodig. De exacte impact is nog niet bekend maar in de begroting van 2024 is reeds aanvullend budget hiervoor opgenomen.

Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld. In 2023 volgen vergunningverleners, toezichthouders en handhavers met RUD-taken training in (de wijzigingen van) de Omgevingswet. Ook stemmen we de werkprocessen af op de Omgevingswet, onder andere met de invoering van Rx.Mission.

	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 309.000.000	€ 309.000.000
Vreemd vermogen	€ 1.150.000	€ 1.150.000
Resultaat boekjaar	€ 0	
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Omnibuzz	
Vestigingsplaats	Sittard	
Doel (openbaar belang)	Het realiseren van een integraal betaalbaar, kwalitatief en toekomstbestendig doelgroepenvervoer dat goed aansluit op het openbaar vervoer en waar gemeenten zeggenschap over hebben.	
Relatie met programma	Programma 2 Een sterke sociale basis	
Bestuurlijk en financieel belang	De wethouder verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer neemt deel in het dagelijks en algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz. Alle Limburgse gemeenten zijn deelnemer in de GR en dragen samen de bedrijfskosten.	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	Activiteiten en beleid/ koers Omnibuzz passen in de doelstellingen van de gemeenten zoals vastgesteld in de GR en het goedgekeurde bedrijfsplan. Zie genoemd doel (boven). DE ambities van Omnibuzz zijn: 1. Het kantelen van vervoer en OV-gebruik stimuleren 2. Het efficiënter organiseren van doelgroepenvervoer 3. Omnibuzz als slimme organisatie Hier zal ook in 2024 op worden ingezet.	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 1.017.498	€ 1.011.373
Vreemd vermogen	€ 5.406.774	€ 4.689.815
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën		

Coöperaties/ vennootschappen

Naam Verbonden Partij	Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo	
Vestigingsplaats	Venlo	
Doel (openbaar belang)	De gebiedsontwikkeling Klavertje 4 heeft betrekking op een gebied van 5.400 hectare, dat ontwikkeld wordt tot een concentratiegebied voor met name glastuinbouw, logistiek en agribusiness. De bedrijfsactiviteiten krijgen vorm in een duurzaam ontworpen werklandschap. Daarnaast wordt een robuuste groenstructuur gerealiseerd en speelt het energimanagement in het gebied een belangrijke rol. Doel van de gebiedsontwikkeling Klavertje 4 is het gebied uit te laten groeien tot een duurzaam en innovatief agrofood en logistiek cluster van nationale en Europese betekenis. Het versterken van de economische structuur en activiteiten moeten hand in hand gaan met het verbeteren van het woon-, werk- en leefklimaat.	
Relatie met programma	Programma 5 Een toekomstbestendige en innovatieve economie	
Bestuurlijk en	De wethouder Economische Zaken vertegenwoordigt het college als	

financieel belang	<p>aandeelhouder in de BV. De exploitatie heeft een verwacht eindsaldo van € 94 miljoen in 2030. Dit eindresultaat heeft alleen betrekking op de grondexploitatie, die in 2023 zal worden bijgesteld. Er is sprake van verschil in hoogte van de investering per partij en daarmee verschil in risico in het project. Voor Horst aan de Maas is er sprake van een deelneming van 8,3%. Bij de financiële activa op de balans zijn de kapitaalverstrekking van € 2.450.000 en de langlopende vordering tot 2040 van € 1.379.000 verantwoord. Hierop wordt niet afgeschreven. Van ons ingebrachte vermogen hebben we in 2022 € 2,158 miljoen terug ontvangen vanwege de overliquiditeit van het ontwikkelbedrijf.</p> <p>Voor de inbreng van het eigen vermogen zal de gemeente jaarlijks een rendement van 2% uitgekeerd krijgen. De kapitaallasten van de hiervoor genoemde geactiveerde gemeentelijke bijdrage worden gedekt uit dit rendement.</p> <p>Daarnaast stelt de gemeente Horst aan de Maas een vaste geldlening (€ 10,5 miljoen) en indien nodig een flexibele geldlening (max. € 3,6 miljoen) ter beschikking met een jaarlijkse rendementsvergoeding van tussen de 3,13% en 3,48%.</p>	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>Het Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo is verantwoordelijk voor de gebiedsontwikkeling Klavertje 4 met als aandeelhouders de provincie Limburg en de gemeenten Horst aan de Maas, Venlo en Venray.</p> <p>De grondverkoop is voortvarend verlopen met name aan de logistieke sector. De belangstelling uit de sectoren agrofood en maakindustrie neemt gestaag toe. De bedrijfsexploitatieperiode loopt tot 2034, maar zal door onderstaande ontwikkelingen moeten worden verlengd.</p> <p>Er is sprake van een maatschappelijk en politieke discussie over de invulling van de resterende gronden. Vanuit het college en de raad wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het aantrekken van bedrijven uit de sectoren agrofood en maakindustrie. Aangezien deze sectoren om kleinere kavels vragen dan logistieke bedrijven wordt in de toekomstige bestemmingsplannen meer rekening gehouden met de mogelijkheid van kleinschalige verkaveling. Ook kunnen er knelpunten optreden m.b.t. stikstof en energie-aansluitingen. Tijdig beschikbare planvoorraad vormt in de toekomst een knelpunt.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	Jaarrekening 2022: Eigen Vermogen per 31-12-2022€ 56.381.497. Vreemd vermogen € 110.242.529	

Overigen

Naam Verbonden Partij	Banenplein Limburg
Vestigingsplaats	Venlo
Doel (openbaar belang)	De samenwerking heeft tot doel het terugdringen van de kosten van externe inhuur en het versterken van de onderlinge samenwerking op het gebied van de inhuur van flexibele arbeid en payroll dienstverlening. Bovendien heeft de samenwerking het doel om de regionale arbeidsmarktpositie en mobiliteit te bevorderen.

Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie	
Bestuurlijk en financieel belang	<p>De stuurgroep Banenplein Limburg, bestaat uit HRM-vertegenwoordigers van de 7 Noord-Limburgse gemeenten (exclusief Mook en Middelaar), de Veiligheidsregio, Weert en Nederweert.</p> <p>De stuurgroep behartigt de gezamenlijke belangen van deelnemers op het gebied van inhuur flexibele arbeid en Payroll dienstverlening alsmede de doorontwikkeling van bijbehorende applicaties en HR-activiteiten. Partijen delen tevens een interne arbeidsmarkt om mobiliteit te bevorderen en streven er naar de regio een beter positie op de arbeidsmarkt te geven. De doorontwikkeling van de website www.BanenpleinLimburg.nl is hier een voorbeeld van.</p> <p>De gelden die worden ingezet voor de samenwerking Banenplein Limburg worden gegenereerd vanuit de overeenkomsten die deelnemers hebben gesloten via een regionale aanbesteding met de collectieve opdrachtnemer op het gebied van Inhuur flexibele arbeid en Payroll dienstverlening. Dit zijn gelden afkomstig en gelabeld vanuit het personeelsbudget van de begroting en worden ingezet na afweging van de gezamenlijke belangen. Via het secretarissenoverleg Noord-Limburg en de lokale ambtelijke lijnen wordt d.m.v. een P&C-cyclus verantwoording afgelegd en gestuurd op inzet en eventueel terugvloeiën van gelden.</p>	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>Om de interne mobiliteit in de regio verder vorm te geven is hier vanaf 2018 extra capaciteit op ingezet. Dit in combinatie met frequent en structureel overleg tussen de betrokken HR-medewerkers uit de regio maakt dat beter dan voorheen verbinding zoeken en vinden. Dit met als doel de onderlinge mobiliteit door te ontwikkelen en tevens te bestendigen.</p> <p>De website Banenplein Limburg heeft zowel op het gebied van uitstraling als qua functionaliteiten het doel zowel de externe maar ook interne werving te stimuleren en om ons als arbeidsmarktregio verder te profileren.</p> <p>Jaarlijks organiseren we de 'meester in je werkweek' met een breed aanbod van ontwikkelmogelijkheden om mobiliteit en brede inzetbaarheid te stimuleren.</p> <p>Op continue basis zetten we in op het optimaliseren van de evaluatie van de dienstverlening, het opdrachtgeverschap en het contractbeheer.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat boekjaar	€ 0	
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Regio Noord-Limburg
Vestigingsplaats	Venlo
Doel (openbaar belang)	De Regio Noord-Limburg is een vrijwillig samenwerkingsverband dat is gericht op de economische structuurversterking van Noord-Limburg en op de welvaart en het welzijn voor en van haar inwoners en bedrijven.
Relatie met programma	Programma 5 Een toekomstbestendige en innovatieve economie
Bestuurlijk en financieel belang	Regionale samenwerking is nodig voor een bestuurlijk krachtige regio. Voor de regiobegroting stelt iedere gemeente een jaarlijkse algemene bijdrage beschikbaar. Voor 2024 is een algemene bijdrage van € 4,75 per inwoner begroot. De middelen van de regiobegroting worden beschikbaar

	<p>gesteld voor het regiobureau om uitvoering te kunnen geven aan de regionale strategische visie, de Investeringsagenda en de Regio Deal. Ook gaat er een bijdrage naar het regionale Innovatiefonds. De begrote bijdrage voor het innovatiefonds bedraagt in 2023 € 1,27 per inwoner</p>	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>In mei 2019 is de Investeringsagenda Regio Noord-Limburg vastgesteld met als centrale ambitie de Gezondste Regio. Deze ambitie is uitgewerkt in zes thema's zijnde 1. Ondernemen & innoveren, 2. Vitaal & gezond, 3. Toerisme & leisure, 4. Landelijk gebied, 5. Mobiliteit & logistiek en 6. Energie & klimaat. Er is met de provincie Limburg een samenwerkingsconvenant gesloten, waarbij zowel de Regio Venlo als de provincie hebben aangegeven elk een investering te doen van € 20 miljoen voor de uitvoering van de Investeringsagenda. Ook is er een Regio Deal met het Rijk en provincie voor de thema's Future farming, Vitaal & gezond, Talent aantrekken & behouden, Veilige & leefbare omgeving en Grensoverschrijdende samenwerking. Het Rijk heeft € 17,5 mln. toegekend en ook de Regio Venlo en provincie Limburg doen een bijdrage van elk € 8,75 miljoen.</p> <p>Beide strategische documenten zijn uitgewerkt in projectenveloppen waaraan de bijdragen van het Rijk, provincie en regiogemeenten worden gekoppeld. Er zullen gelabelde bijdragen in de begroting die passen bij de thema's worden ingezet voor de projecten van de regio en er zijn in de begroting 2021-2024 budgetten beschikbaar gesteld voor projecten van zowel de Regio Deal als de Investeringsagenda.</p> <p>De mogelijkheden voor een nieuwe Regio Deal worden momenteel verkend. Daarnaast wordt gewerkt aan een actualisering van het uitvoeringsprogramma en de regionale overlegstructuur. Er hebben enkele wijzigingen plaatsgevonden. Het thema Klimaat wordt ondergebracht in het nieuwe thema Ruimte (wonen, landelijk gebied, klimaat) en het thema Veiligheid kent een eigen programma.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	<p>31-12-2022 eigen vermogen € 448.950, vreemd vermogen € 0 en resultaat boekjaar € 79.406</p> <p>De meerjarenbegroting laat een negatief resultaat zien in 2023 tot en met 2026. Het batig saldo in de jaarrekening wordt gereserveerd voor deze voorziene tekorten in toekomstige jaren, om zo een eventuele verhoging van de deelnemersbijdragen te minimaliseren.</p>	

Naam Verbonden Partij	Zorgveiligheidshuis
Vestigingsplaats	Horst
Doel (openbaar belang)	Het ZVH biedt ondersteuning op het gebied van zorg, veiligheid en welzijn. Doordat het ZVH alle specifieke expertises op gebied van strafrecht en zorg verenigt, kan het situaties rondom burgers snel en effectief stabiliseren en herstellen.
Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	Het Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Limburg (ZVHNL) is een samenwerkingsverband. De begrote financiële bijdrage van Horst aan de Maas aan het ZVHNL bedraagt in 2024 € 74.584. Sinds medio 2021 fungeert gemeente Horst aan de Maas als beheergemeente van het zorgveiligheidshuis. Hiervoor ontvangt onze gemeente afhankelijk van de afgenomen faciliteiten/ondersteuning door het

	ZVH, een beheervergoeding van circa € 100.000-€ 130.00. Voor 2023 is deze beheervergoeding begroot op € 125.500.	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>Het ZVHNL heeft drie taken: procesregie, informatieknooppunt en het signaleren van trends en ontwikkelingen. In 2024 zal het ZVHNL zich bezig gehouden met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De Persoonsgerichte Aanpak (PGA) ter voorkoming van radicalisering; • De aanpak van de Top-X. Het prioriteren van personen die buitengewoon veel overlast geven of door (crimineel) gedrag erg veel aandacht vragen; • Nazorg ex-gedetineerden. Waarbij er aandacht is voor de uitstroom, welke zo nodig gemonitord wordt; • Grip op onbegrepen gedrag van een kleine groep kwetsbare mensen met ernstig verward gedrag en een hoog maatschappelijk veiligheidsrisico; • Aanpak mensenhandel; • Huiselijk geweld/MDA++. Waarbij voor de veiligheid een vrijheidsbeperkende maatregel wordt opgelegd voor de dader, voor bepaalde tijd met een begeleidingstraject van één jaar voor het gehele systeem; • Voorzitterschap Jeugdtafels; • Ketenregie MO / BW / OGGZ. Procesregie op multi complexe Psychosociale problematiek (veelal zonder strafrechtelijk kader) welke voor veel maatschappelijk onrust zorgen; • Complexe casuïstiek Arbeidsmigranten; • Samenwerking met ZSM/OM, RIEC en Veilig Thuis. Belangrijke partijen die we beter willen borgen in de keten; • Huis op Orde. GCos het systeem waarbij het ZVHNL werkt zal in 2024 stoppen. Er zal gekeken moeten worden naar een ander aanbieder. 	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Regionaal Mobiliteitsoverleg Noord-Limburg - Trendsportal
Vestigingsplaats	Venlo
Doel (openbaar belang)	<p>Het streven naar een betrouwbaar, vlot, veilig en duurzaam vervoer van mensen en goederen door een gericht aanbod van mobiliteitsvoorzieningen en door een efficiënt gebruik van deze vervoersvoorzieningen door burgers en bedrijven. Te bereiken door onder meer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. het gezamenlijk voeren van een regionaal verkeers- en vervoerbeleid 2. het hebben en uitdragen van één gezamenlijk beeld in NoordLimburg over de ontwikkeling van de mobiliteitsvoorzieningen op nationaal, provinciaal en regionaal niveau; 3. het hebben en uitvoeren van één gezamenlijk mobiliteitsprogramma op regionaal niveau; 4. Het verbeteren van de ruimtelijke economische bereikbaarheid.

Relatie met programma	Programma 1 Vitale kernen	
Bestuurlijk en financieel belang	Trendsportal is een samenwerkingsverband van de gemeenten Mook en Middelaar, Gennep, Bergen, Venray, Venlo, Horst aan de Maas, Peel en Maas en Beesel. Trendsportal in het vervolg van het RMO-Noord Limburg en kent zowel een ambtelijk als een bestuurlijk overleg over regionale onderwerpen. Er is niet alleen overleg tussen de bestuurders van de deelnemende gemeenten gezamenlijk, maar ook vanuit de regio met partijen die op één of andere manier op het terrein van mobiliteit werkzaam zijn (zoals Provincie Limburg, Ministerie I&W, Rijkswaterstaat, Arriva, goederenvervoerders, logistieke dienstverleners, TLN, EVO, politie) dan wel daar een belang hebben (zoals onderwijsinstellingen, werkgevers, MKB, LLTB). De begrote bijdrage van gemeente Horst aan de Maas voor bedraagt in 2024 € 200.000. Dit is €120.000 aan werkbudget projectkosten en € 80.000 aan organisatorisch kosten.	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	In de afgelopen jaren is het RMO doorontwikkeld in Trendsportal. Er zijn regionale doelstellingen opgesteld en vastgesteld door alle deelnemende gemeenten. De strategische agenda die hier uit voortvloeit, borgt dat gemeenten gezamenlijk in dezelfde richting werken en is tevens basis voor subsidieverstrekking. Daarnaast maakt Trendsportal gebruik van een jaarprogramma. Dit jaarprogramma bevat project die gekoppeld zijn aan de doelen en doelstellingen van Trendsportal en de deelnemende gemeenten. Jaarlijks maakt Trendsportal een resultaatoverzicht van deze projecten.	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat boekjaar	€ 0	
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Waterpanel Noord
Vestigingsplaats	Venlo
Doel (openbaar belang)	Samenwerken op het gebied van water, klimaatadaptatie en riolering. Verhoging Kwaliteit, Vermindering Kwetsbaarheid, Besparing op Kosten en Verbetering Klantgerichtheid zijn leidende principes in deze samenwerking.
Relatie met programma	Programma 4 Duurzaam Horst aan de Maas
Bestuurlijk en financieel belang	Waterpanel Noord is een samenwerkingsverband van de vijftien gemeenten in Noord- en MiddenLimburg, het Waterschap Limburg, het Waterschapsbedrijf en de Waterleidingmaatschappij Limburg. De in 2024 begrote bijdrage van Horst aan de Maas aan het Waterpanel Noord bedraagt ongeveer € 50.000. Begrote kosten en de bijdragen van gemeenten en derden zijn ieder jaar in evenwicht. Waterpanel Noord kent dan ook geen resultaat in termen van winst en verlies. Mee- en tegenvallers worden onderling verrekend. Er is niet sprake van eigen vermogen. Eventuele overschotten op de begroting worden teruggegeven aan de deelnemende partners.
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	In de samenwerking worden regionale beleidskaders vastgesteld, onderzoeken en projecten uitgevoerd. Te noemen zijn o.a. een Waterketenplan voor de periode 2021 - 2025, een Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie, het realiseren van een regionaal Grondwatermeetnet.

	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat boekjaar	€ 0	
Toelichting op de financiën		

Naam Verbonden Partij	Dimpact
------------------------------	----------------

Vestigingsplaats	Enschede
-------------------------	----------

Doel (openbaar belang)	De coöperatieve vereniging Dimpact werkt aan de publieke digitale dienstverlening van morgen. Dit doen zij door samen te innoveren, kennis te delen en gezamenlijk digitale applicaties te ontwikkelen en beheren voor digitale dienstverlening.
-------------------------------	--

Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
------------------------------	---

Bestuurlijk en financieel belang	Dimpact vertegenwoordigt 40 gemeenten en 3 miljoen inwoners. Het hoogste orgaan in de vereniging is de Algemene Ledenvergadering (ALV). De portefeuillehouder dienstverlening is lid van de ALV. De jaarlijkse bijdrage aan Dimpact is afhankelijk van de diensten die de gemeente bij Dimpact afneemt. Per dienst is het tarief opgebouwd uit de werkelijke kosten voor de dienst + vast bedrag per gemeente voor doorontwikkelen van de dienst + verenigingskosten. De verenigingskosten bestaan uit de direct toerekenbare kosten voor de inzet van het regiebureau van de vereniging. Het regiebureau zorgt voor samenwerking van de deelnemende gemeenten en is contactpersoon voor en met de leverancier van de dienst. Voor de verenigingskosten geldt een minimaal tarief van € 6.000. Het voorstel voor de tarieven voor de diensten stellen de afnemende gemeenten samen met het regiebureau vast. De ALV stelt de tarieven vast. In 2024 neemt Horst aan de Maas 3 diensten af: Open Online, PodiumD formulier (voorheen: Open Formulieren) en Burgerzaken. Hiervoor betaalt de gemeente € 190.000.
---	--

Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	Binnen Dimpact ontwikkelen we de diensten door. Voor de doorontwikkeling is jaarlijks een bedrag beschikbaar vanuit het tarief voor de dienst. De gemeente Horst aan de Maas neemt deel aan de doorontwikkeltafel voor Open Formulieren. In het programma Beyond23 ontwikkelt Dimpact de komende jaren componenten als vervanging voor hun zaakstelsel. Dit doet Dimpact op basis van Common Ground en open source. Hiermee legt Dimpact de basis voor een duurzame doorontwikkeling van de vereniging met eigentijdse digitale oplossingen en werkwijzen die de digitale dienstverlening aan inwoners en bedrijven optimaal ondersteunt. Gemeenten kunnen ook losse componenten afnemen. PodiumD formulier is bijvoorbeeld een component binnen dit programma. We kijken of en welke componenten voor Horst aan de Maas een goede optie zijn.
--	---

	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 2.335.079	€ 2.747.314
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat boekjaar	€ 412.235	
Toelichting op de		

Aandelen

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publiek belang zijn wij in het bezit van aandelen in een aantal vennootschappen. Deze aandelen zijn niet vrij verhandelbaar. De via aandelen verbonden partijen zijn opgenomen in het hieronder opgenomen overzicht en worden aansluitend beschreven.

In 2009 is besloten de aandelen in het productie- en leveringsbedrijf van Essent te verkopen aan energiebedrijf RWE. Netwerkbedrijf Enexis is hierbij eigendom gebleven van de publieke aandeelhouders. Daarnaast is een aantal Special Purpose Vehicles (SPVs) opgericht om de verkoop van Essent en Attero financieel verder af te wikkelen. Uit de verkoop van Essent aan RWE en Attero aan Waterland vloeien de verbonden partijen voort zoals hier benoemd.

Verbonden partijen uit verkoop aandelen Essent en Altero			
Omschrijving	Aantal aandelen	Nominale waarde	Balanswaarde
Deelnemingen			
Publiek Belang Electriciteitsproductie B.V.	614.655	1,00	1,00
Enexis Holding N.V.	614.655	335.615,67	335.615,67
Claim Staat Vennootschap B.V. (Juridische constructie)	8.214	82,14	82,14
Overig			
N.V. Waterleidingmij Limburg	15	68.070,00	68.070,00
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	113.108	282.770,00	282.770,00
Bodemzorg Limburg B.V.	780	350,14	350,14

Naam Verbonden Partij	Waterleidingsmaatschappij Limburg (WML)
Vestigingsplaats	Maastricht
Doel (openbaar belang)	WML is een Naamloze Vennootschap en heeft het exclusieve recht en de wettelijke plicht om in de provincie Limburg de productie en distributie van drinkwater te verzorgen. De kerntaak is dan ook het duurzaam en doelmatig leveren van drinkwater van een uitstekende kwaliteit aan inwoners, bedrijven en (overheids)instellingen in Limburg, 24 uur per dag, met de juiste druk. Tot de kerntaak behoren ook het veiligstellen van de openbare watervoorziening en het beschermen van de Limburgse bronnen. Daarnaast verzorgt WML allerlei producten en diensten, van watertaps in de openbare ruimte en slimme meters tot proceswater voor de industrie.
Relatie met programma	Programma 7. Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	De gemeente is na de aandelenhervdeling van 2021 in het bezit van 15 aandelen met een waarde van € 4.538 per aandeel, in totaal € 68.070.
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	Elke 5 jaar vindt een hervdeling van het aantal aandelen plaats. Daarbij worden de aandelen tussen de Limburgse gemeenten verdeeld naar evenredigheid van het aantal inwoners. Met dien verstande dat iedere Limburgse gemeente minstens één aandeel in eigendom heeft. De laatste hervdeling heeft plaatsgevonden op 1 januari 2021. Daarbij is het aantal aandelen voor Horst aan de Maas ongewijzigd gebleven.

	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	31-12-2022 jaarrekening: eigen vermogen € 201.413.000, vreemd vermogen € 390.100.000 en resultaat boekjaar € 6.303.000	

Naam Verbonden Partij	Bank voor Nederlandse Gemeenten
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel (openbaar belang)	<p>De kerntaak van Bank Nederlandse Gemeenten is tegen lage tarieven krediet te verstrekken aan of onder garantie van Nederlandse overheden. BNG biedt haar kernklanten financiële dienstverlening aan in goede tijden én in slechte tijden, ook op momenten dat andere partijen zich terugtrekken. De strategie van de bank is met 'de klant' mee te bewegen. Dit doet BNG door met diensten op maat in te spelen op de veranderende behoeften van haar klanten.</p> <p>In 2018 heeft BNG Bank haar missie hergeformuleerd. De inhoud is ongewijzigd gebleven: BNG Bank is betrokken partner voor een duurzamer Nederland. Men stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren.</p> <p>BNG Bank richt zich exclusief op het publieke domein in Nederland. Klanten zijn onder meer gemeenten, woningcorporaties, zorg- en onderwijsinstellingen en energiebedrijven. Ambitie is dat klanten de bank beschouwen als natuurlijke partner voor het financieren van hun maatschappelijke vraagstukken. BNG Bank is qua balanstotaal de vierde bank van Nederland.</p>
Relatie met programma	Programma 7. Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	<p>De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op haar aandelen. De gemeente Horst aan de Maas bezit 113.108 aandelen met een nominale waarde van € 2,50 per aandeel, in totaal € 282.770.</p> <p>Vanuit bancair oogpunt was 2022 een goed jaar met gezonde financiële resultaten. Door een sterke kapitaalpositie kon de BNG gunstige financiering aantrekken. Dit stelde hun in staat om goede condities aan klanten te geven, waarmee zij hun maatschappelijke doelen konden realiseren.</p> <p>Financiële resultaten 2022: BNG Bank is tevreden met de financiële resultaten die in 2022 zijn behaald. De ontwikkelingen in de Oekraïne, de verstoring in de wereldwijde toeleveringsketen, hoge energieprijzen en de hoge inflatie hebben geen materiële financiële gevolgen gehad. Over het verslagjaar 2022 werd een nettowinst gerealiseerd van EUR 300 miljoen. Een jaar eerder kwam de nettowinst uit op EUR 236 miljoen. Voornaamste oorzaken van de hogere nettowinst zijn een stijging van het renteresultaat en een hoger gerealiseerd resultaat financiële transacties uit hoofde van de liquiditeitsportefeuille.</p> <p>Het renteresultaat kwam in 2022 uit op EUR 481 miljoen, ten opzichte van EUR 407 miljoen een jaar eerder. BNG Bank beoordeelt het renteresultaat als structureel gezond.</p> <p>Ondanks de rentestijging en het negatieve effect dat dit kan hebben op investeringsbeslissingen van klanten stond de totale langlopende kredietportefeuille eind 2022 op EUR 88 miljard. Dit is een netto toename van</p>

	<p>de portefeuille van EUR 1 miljard. De omvang van nieuw verstrekte langlopende leningen was in 2022 EUR 12,3 miljard ten opzichte van EUR 12,8 miljard in 2021. In de eerste helft van 2022 zagen we een hogere kredietaanvraag. Met name gemeenten anticipeerden op de rentestijging en haalden hun financieringsvraag naar voren.</p> <p>Financiële resultaten eerste halfjaar 2023: Er zijn voor EUR 6 miljard aan langlopende kredieten verstrekt. BNG wordt nog steeds op het hoogste ratingniveau (AAA) gewaardeerd, waardoor dat men op de internationale markten tegen gunstige tarieven kan lenen. De activiteiten van BNG Bank hebben de afgelopen zes maanden tot een solide renteresultaat geleid. Het renteresultaat steeg van EUR 220 miljoen met EUR 49 miljoen naar EUR 269 miljoen. Dit is het gevolg van onder andere de hogere rente en langere looptijden van kredieten aan klanten. Over het eerste halfjaar van 2023 werd een nettowinst gerealiseerd van EUR 141 miljoen. In dezelfde periode van vorig jaar kwam de nettowinst uit op EUR 206 miljoen. Voornaamste oorzaak van de lagere nettowinst is een lager gerealiseerd resultaat financiële transacties op grond van de liquiditeitsportefeuille.</p> <p>De langlopende kredietportefeuille is stabiel gebleven op EUR 87,8 miljard. De kredietvraag van gemeenten nam af door een mix van factoren. Een deel van hun klanten haalde vorig jaar de kredietvraag naar voren, anticiperend op een rentestijging. Ook werd de kredietvraag van gemeenten gedempt door uitstel en vertraging van bouwprojecten als gevolg van gebrek aan personeel en materiaal en door de voortdurende onzekerheid over de structureel beschikbare middelen in de komende jaren.</p> <p>De kapitaalpositie van BNG Bank bleef onveranderd sterk. De Common Equity Tier 1-ratio en de leverage ratio bedroegen eind juni 2023 respectievelijk 38,5% en 8,9%. Hiermee bleven ze ruim boven de minima zoals die door de toezichthouder zijn vastgesteld.</p> <p>Opnieuw werd een groot deel van hun financieringen aangetrokken in de vorm van ESG-obligaties. In het eerste halfjaar van 2023 is de omvang van deze duurzame obligaties gestegen van EUR 3,5 miljard naar EUR 4,2 miljard. Dat is 38% van het totale geëmitteerde bedrag. In de tweede helft van dit jaar gaat BNG Bank voort op de ingeslagen weg. Dat doet de bank op basis van haar strategische programma Ons Kompas naar Impact. BNG Bank blijft zich inzetten om te zorgen dat klanten kunnen beschikken over de benodigde kredieten tegen aantrekkelijke voorwaarden en blijft investeren in eigen mensen en processen.</p>	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	De BNG heeft voor 2024 en komende jaren nog geen verwachtingen gepubliceerd.	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	Resultaat eerste halfjaar 2023 € 141.000.000	

Naam Verbonden Partij	Bodemzorg Limburg (voorheen AVL Nazorg Limburg B.V.)	
Vestigingsplaats	Maastricht	
Doel (openbaar belang)	<p>Het uit een oogpunt van volksgezondheid zorgvuldig beheren van gesloten stortplaatsen in Limburg (nazorg, voorkomen van negatieve effecten naar de omgeving) en het beheer van het nazorgfonds dat daarvoor binnen de BV in het leven is geroepen.</p> <p>Het beheer omvat 9 gesloten stortplaatsen in Limburg. Voor onze gemeente gaat het om de voormalige stortplaats Zuringspeel.</p>	
Relatie met programma	Programma 4 Duurzaam Horst aan de Maas	
Bestuurlijk en financieel belang	<p>Gemeente is samen met de andere Limburgse gemeenten aandeelhouder. Aandelenkapitaal bedraagt in totaal € 350. De jaarlijkse bijdrage is meerjarig geraamd op € 12.000.</p>	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>Ook in 2024 wordt verder gekeken naar de mogelijkheden om gesloten stortplaatsen een maatschappelijk verantwoorde functie te geven. Voor uitgebreide informatie zie www.bodemzorglimburg.nl</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	31-12-2022 jaarrekening: eigen vermogen € 6.380.593, vreemd vermogen € 28.100.000 en resultaat boekjaar +/- € 2.363.724.	

Naam Verbonden Partij	Enexis N.V. (Netwerkbedrijf)	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch	
Doel (openbaar belang)	<p>Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven. Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.</p>	
Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie	
Bestuurlijk en financieel belang	<p>Beleidsvoornemens: In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) van 2022 is het nieuwe strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. 2. Iedereen altijd toegang bieden tot energie Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. 3. Klanten weten wat ze aan Enexis hebben Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en 	

	<p>marktpartijen. Focus ligt op de uitvoering van de energietransitie en het beperken van de transportschaarste. Ontwikkelingen op het gebied van de warmte, waaronder het nieuwe wetsvoorstel, zijn voor Enexis aanleiding om het strategisch plan op dit onderwerp nader uit te werken. Enexis verwacht dit in het voorjaar van 2024 ter vaststelling voor te leggen aan de AVA.</p> <p>Financieel: De missie en opgave hebben grote gevolgen voor de financiële positie van Enexis. Verkenningen van netbeheer NL en de individuele netbeheerders geven aan dat de energietransitie een enorme investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg heeft. Uitgangspunt is dat Enexis financieel solide blijft, geen financiële risico's neemt en tenminste een A credit-rating behoudt. Eind 2022 hebben de 3 regionale netbeheerders (Enexis, Alliander en Stedin) en hun aandeelhouders een onderhandelaarsakkoord bereikt met het Rijk over de voorwaarden en het proces voor een toekomstige participatie door het Rijk als de kapitaalbehoefte de mogelijkheden van het bedrijf en de huidige aandeelhouders overstijgt. De AVA heeft in april 2023 ingestemd met het akkoord. In 2022 heeft Enexis de commerciële dochter Fudura verkocht, met een boekwinst van € 1,1 mld. Hiervan is € 100 mln uitgekeerd aan de aandeelhouders. Tevens heeft de AVA besloten om huidige dividendbeleid te handhaven om jaarlijks maximaal 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering uit te keren als dividend aan de aandeelhouders onder de voorwaarde dat deze uitkering er niet toe leidt dat Enexis binnen vijf jaar haar A-rating profiel kan verliezen. Er is sprake van een solide financiële positie.</p>	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>In verband met het overlijden van Paul Rupp is er een vacature in de RvC voor de invulling waarvan de AHC een aanbeveling mag doen. Op 21 augustus 2023 is het aftreden van CEO Evert den Boer bekend gemaakt.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	<p>Resultaat boekjaar 2022 € 1.300.000.000 EV per 30 juni 2023: € 5.263.000.000 VV per 30 juni 2023 € 5.517.000.000</p>	

Naam Verbonden Partij	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE)
Vestigingsplaats	's Hertogenbosch
Doel (openbaar belang)	Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent. (namens de verkopende aandeelhouders Essent)
Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	<p>Doelstelling: Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele.</p> <p>Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in</p>

	<p>2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE").</p> <p>In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE.</p> <p>PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid.</p> <p>Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V.</p> <p>Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ.</p> <p>Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.</p> <p>Financiële risico's: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.</p>	
Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)	<p>Beleidsvoornemens: Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.</p> <p>Het doel is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>	
	01-01-2024	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat boekjaar		
Toelichting op de financiën	31-12-2022 resultaat boekjaar -/- € 52.060	

Naam Verbonden Partij	CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)
Vestigingsplaats	Amsterdam
Doel (openbaar belang)	<p>Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero)</p> <p>Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:</p> <p>a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;</p> <p>b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland);</p> <p>c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.</p>
Relatie met programma	Programma 7 Een gezonde, duurzame en ondernemende gemeentelijke organisatie
Bestuurlijk en financieel belang	<p>Aandelenbezit.</p> <p>(ad. a)</p> <p>In februari 2008 is Essent, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) onverbindend zijn. Als gevolg van de WON (en de als gevolg daarvan doorgevoerde splitsing tussen het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en netwerkbedrijf anderzijds) hebben haar aandeelhouders schade geleden. Vanwege praktische moeilijkheden om de juridische procedure aan de verkopende aandeelhouders van Essent over te dragen, hebben de verkopende aandeelhouders en RWE afgesproken dat de onderliggende (declaratoire) procedure over de vraag of (delen van) de WON onverbindend zijn, ook na afronding van de transactie met RWE, door Essent zal worden gevoerd. De verkopende aandeelhouders en RWE zijn verder overeengekomen dat de eventuele schadevergoedingsvordering van Essent op de Staat der Nederlanden die zou kunnen ontstaan als de rechter inderdaad van oordeel is dat (delen van) de WON onverbindend is, wordt gecedeerd aan de verkopende aandeelhouders (en dus niet achterblijft bij Essent), die deze vordering gebundeld zullen gaan houden via de deelneming (de Claim Staat Vennootschap B.V.).</p> <p>De WON leidde er toe dat het productie- en leveringsbedrijf enerzijds en het netwerkbedrijf anderzijds gesplitst moesten worden. De Rechtbank te 's-Gravenhage heeft de vordering van Essent in eerste instantie afgewezen. Essent is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan. In juni 2010 heeft het Gerechtshof in Den Haag de WON onverbindend verklaard. De Staat is tegen de uitspraak in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft pre justitiële vragen gesteld aan het Europese Hof van Justitie. Het Europese Hof van Justitie heeft een reactie gegeven aan de Hoge Raad een uitspraak doen. De Hoge Raad heeft na reactie van het Europese Hof op 26 juni 2015 jl. uitspraak gedaan.</p> <p>De Hoge Raad heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd.</p> <p>(ad. b)</p> <p>Bij de verkoop van Attero Holding N.V. aan Recycleco B.V. (Waterland Private Equity Fund V C.V.) in 2014 hebben de verkopende aandeelhouders van Attero (waaronder uw organisatie) een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan de koper Waterland. Ter verzekering van de betaling van</p>

	<p>eventuele schadeclaims had Waterland bedongen (zoals gebruikelijk is bij dergelijke transacties) dat een deel van de verkoopopbrengst, zijnde € 13,5 miljoen, door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een Escrow-rekening zou moeten worden aangehouden. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders bij de verkoop overgedragen aan CSV.</p> <p>Nadat in juni 2016 een compromis werd bereikt tussen CSV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. over betwiste (fiscale) claims alsmede over een belastingteruggave, is in april 2020 een tweede en finale compromis bereikt tussen hiervoor genoemde partijen voor de beëindiging van alle resterende geschillen met betrekking tot betwiste (fiscale) claims, alsmede over een belastingteruggave. Op 21 mei 2020 heeft CSV het resterend vermogen op de Escrow-rekening van € 7.951.352,47 ontvangen, welk bedrag vervolgens onder inhouding van € 150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal volledig is uitgekeerd aan de aandeelhouders.</p> <p>Begin maart 2021 werd via de media bekend dat er misbruik had plaatsgevonden van de Escrow-rekening die onder beheer werd gehouden door advocatenkantoor Pels Rijcken, en met name Mr. F.J. Oranje als de Escrow Agent. Op dinsdag 9 maart heeft Pels Rijcken, CSV formeel schriftelijk op de hoogte gebracht van voornoemd misbruik en dat verschuivingen van gelden van de Escrow Account naar een externe rekening in het verleden hadden plaatsgevonden door Mr. Oranje. Inmiddels hebben Pels Rijcken en CSV overeenstemming bereikt over de vergoeding van de financiële schade die CSV hierdoor heeft geleden. Pels Rijcken heeft op 13 juli 2021 de totale financiële vergoeding van € 75.122,71 aan CSV betaald. Daarmee is de zaak verder afgesloten.</p> <p>Financiële risico's: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.</p>	
<p>Ontwikkelingen (Voortgang, risico's en beleidsvoornemens)</p>	<p>Beleidsvoornemens: CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenheffing. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.</p> <p>Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.</p>	
	<p>01-01-2024</p>	<p>31-12-2024</p>
<p>Eigen vermogen</p>	<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>
<p>Vreemd vermogen</p>	<p>€ 0</p>	<p>€ 0</p>
<p>Resultaat boekjaar</p>		
<p>Toelichting op de financiën</p>	<p>Resultaat boekjaar 2022: -€ 102.300</p>	

G. Grondbeleid

We scheppen voorwaarden voor en faciliteren de bestuurlijk en maatschappelijk gewenste ruimtelijke ontwikkelingen door middel van gemeentelijk grondbeleid. Jaarlijks stelt de raad de grondprijzen vast op basis van de Nota grondprijzen.

Vastgestelde grondprijzen

Hieronder een overzicht van de grondprijzen zoals die zijn vastgesteld in de grondprijzbrief 2023 (per 1-1-2023). De categorie huur, vrije sector is gewijzigd.

Categorie	Prijsbepaling
Wonen	
Koop, vrije sector	€ 235 / m ²
Huur, vrije sector	€ 235 / m ²
Huur, sociale sector	€ 135 / m ²
Groen- en reststroken	€ 117,50 / m ²
Bedrijventerreinen	
Normaal	€ 100 / m ²
Zichtlocaties	€ 110 / m ²
Kantoren, retail, horeca, overige commerciële activiteiten	
Algemeen	Maatwerk, case-afhankelijk, minimaal kostprijsdekkend
Maatschappelijk vastgoed	
Niet-commercieel maatschappelijk vastgoed	Maatwerk, case-afhankelijk, minimaal kostprijsdekkend
Commercieel maatschappelijk vastgoed	Maatwerk, case-afhankelijk, minimaal kostprijsdekkend

Prijzen exclusief belastingen (BTW of overdrachtsbelasting). Op de verkoop zijn de algemene verkoopvoorwaarden van toepassing.

Eind 2023 zal een geactualiseerde grondprijzbrief aan de gemeenteraad worden aangeboden ter vaststelling. Die prijzen kunnen afwijken van de hierboven vermelde prijzen.

Gewenste ruimtelijke ontwikkelingen

In het Masterplan Wonen 2021-2025 is een visie voorgelegd hoe de gemeente de balans op de woningmarkt in Horst aan de Maas wil herstellen zodat er voor iedereen weer iets te kiezen is. Dus: voldoende aanbod en in aansluiting op woonwensen. Daarvoor hebben we als doel gesteld om circa 1.000 woningen te vergunnen in de periode t/m 2025 en het verduurzamen en zorggeschikt(er) maken van bestaande woningen. Vanaf 2025 moet er voldoende aanbod zijn, passend bij de woonwensen en (financiële) mogelijkheden van onze inwoners. Om een en ander goed te kunnen sturen is in december 2022 de doelgroepenverordening vastgesteld.

Om die doelen te bereiken, is het belangrijk om nieuwe locaties te ontwikkelen tot woningbouwlocaties.

Vooruitblik naar nieuwe projecten

Om voor de komende jaren voldoende mogelijkheden te hebben om in te kunnen spelen op de toekomstige woningvraag, wordt (actief) grond aangekocht op strategisch interessante locaties. Dit kunnen zowel inbreidings- als uitbreidingslocaties zijn.

Ontwikkeling van locaties zal passen bij de lijn die is uitgezet in het Masterplan Wonen en de daaraan gekoppelde ambitie voor het 1000-woningenplan. Voor twee locaties zijn inmiddels bestemmingsplannen vastgesteld en is gestart met het bouwrijp maken van het gebied. Planontwikkeling voor enkele andere locaties zijn opgestart en de bestemmingsplannen met

bijbehorende grondexploitaties zullen in de komende tijd worden voorgelegd ter besluitvorming. Naar verwachting zal in de loop van 2024 ook voor andere locaties besluitvorming volgen. De uitvoeringsplanning van het Masterplan Wonen geeft een beeld van de komende projecten.

Voortgang van de projecten

De huidige projecten bieden nog mogelijkheden totdat voor de nieuwe locaties de plannen ontwikkeld zijn en daar kavels en daarmee woningen beschikbaar komen. Grondexploitatieprojecten zullen altijd fluctueren met marktomstandigheden. De huidige woningmarkt past nog steeds goed bij de planning/prognoses van de grondexploitatieprojecten. Er worden voldoende kavels verkocht en een aantal projecten nadert de voltooiing. Zoals bij de vooruitblik al geschetst, is het voor de toekomst van belang om nieuwe locaties te ontwikkelen om aan de vraag te kunnen blijven voldoen. De gestegen prijzen van materialen en de hogere hypotheekrente leiden mogelijk tot een verandering van de woningmarkt. Dat heeft dan ook invloed op de gemeentelijke projecten.

In 2023 zijn twee grondexploitaties vastgesteld: voor de kern Lottum de grondexploitatie Siebersbroek en voor de kern Meterik de grondexploitatie Meteriks Veld II. Daarnaast zullen er eind 2023/begin 2024 bestemmingsplannen voor de kern Horst (de volgende deelfase van de Afhang en voor de kern America (de volgende fase van de Wouterstraat) worden voorgelegd ter besluitvorming.

Projecten met een nadelig saldo	Eindwaarde (conform jaarrekening 2022)	Contante Waarde (Prijspeil 1-1- 2023)	Realisatie datum
Er zijn geen projecten met een nadelig saldo			
Projecten met een positief saldo bedragen in hele euro's	Eindwaarde (conform jaarrekening 2022)	Contante Waarde (Prijspeil 1-1- 2023)	Realisatie datum
America – Wouterstraat	€ 35.123	€ 34.775	31-12-2023
Broekhuizenvorst - Roathweg	€ 387.227	€ 375.839	31-12-2025
Griendtsveen – Woningbouw Griendtsveen	€ 539.295	€ 528.669	31-12-2024
Grubbenvorst - Middelreuveld	€ -	€ -	31-12-2022
Grubbenvorst – LOG Witveldweg	€ 1.015	€ 986	31-12-2025
Grubbenvorst – de Comert	€ 152.766	€ 148.273	31-12-2025
Hegelsom – Groene Campus Asdonck	€ 1.093.220	€ 1.050.563	31-12-2026
Hegelsom - Langstraat	€ 9.877	€ 9.682	31-12-2024
Horst – Afhang fase 2 en verder	€ 85.367	€ 81.224	31-12-2027
Horst - Bommelstraat	€ 8.353	€ 8.188	31-12-2024
Horst - Gasthoes	€ -	€ -	31-12-2022
Horst – Hof te Berkel	€ -	€ -	31-12-2022
Horst – Melderlosche Weiden	€ 280.206	€ 274.685	31-12-2024
Horst - Ozze Hoaf	€ 1.909	€ 1.890	31-12-2023
Horst - Veemarkt	€ 15.062	€ 14.765	31-12-2024
Kronenberg – Grandorse	€ 371.311	€ 349.792	31-12-2028
Kronenberg - Toverland	€ 3.028.022	€ 2.768.641	31-12-2031
Kronenberg – Woningbouw zuidwest	€ 12.244	€ 12.002	31-12-2024
Meerlo – Burgveld Zuid	€ 225.388	€ 214.449	31-12-2027
Melderslo - Gebiedsontwikkeling Melderslo	€ 34.269	€ 33.593	31-12-2024
Meterik – Rector de Fauwestraat	€ 38.002	€ 37.626	31-12-2023
Sevenum – Beatrixstraat	€ -	€ -	31-12-2022
Swolgen – Kerkveld	€ 392.548	€ 381.003	31-12-2025
Tienray – Gebiedsontwikkeling Tienray	€ 50.440	€ 47.046	31-12-2029

Winstneming / verliesneming

In 2023 zijn er nog geen winst- en verliesnemingen geboekt. De invoering van de percentage of completion (POC-)methode leidt tot de verplichting om bij de jaarrekening conform deze methode winst te nemen. Dit is toegelicht in de herzieningsrapportage 2018. Door fluctuaties in projectverloop kan het voorkomen dat reeds genomen POC winsten op enig moment (gedeeltelijk) teruggeboekt worden naar de projecten vanuit de POC-reserve. In de projectenrapportage behorend bij de jaarrekening wordt dit dan toegelicht.

Verkenningen van toekomstige plannen voor met name inbreidingslocaties tonen aan dat dit in de meeste gevallen verliesgevende projecten zijn. Commercieel gezien zijn deze niet interessant en dat is de reden dat deze vaak niet van de grond komen als dit aan de markt wordt overgelaten. Omdat het gemeentelijk belang veeleer sociaal-maatschappelijk, ruimtelijk en/of volkshuisvestelijk van aard is, worden dergelijke ontwikkelingen wél verkend en indien mogelijk ook uitgevoerd. Verliezen die bij aanvang aangetoond worden, dienen afgedekt te worden bij besluitvorming. De daarvoor ingerichte Algemene Reserve Grondexploitaties (ARGE) wordt daar dan voor aangesproken. Zie verder bij de toelichting op die reserve voor meer informatie.

Risico's grondexploitatie

In de projectenrapportage (onderdeel van de jaarrekening) worden de risico's per project nader geduid.

Reservebeleid

Een nadere uitwerking van de reserves voor de grondexploitatie heeft plaatsgevonden in de Nota grondbeleid 2016, met een aanscherping hiervan in de herzieningsrapportage 2018. Deze nota wordt momenteel geactualiseerd en zal eind 2023/begin 2024 worden voorgelegd ter besluitvorming. De belangrijkste aspecten uit de nota van 2016 staan hieronder kort toegelicht:

Algemene reserve bouwgrondexploitatie

De algemene reserve bouwgrondexploitatie (ARGE) is bedoeld als financieel weerstandsvermogen voor het opvangen van onvoorziene tegenvallers in huidige en toekomstige bouwgrondexploitaties. De exploitatieresultaten van afgewikkelde plannen worden met de reserve verrekend. Door de Raad zijn de grenzen van de ARGE vastgesteld, met een ondergrens van € 1,7 miljoen en een bovengrens van € 2,7 miljoen.

POC reserve

Voor de genomen POC-winst is een afzonderlijke reserve ingesteld. Deze reserve rekent af naar de ARGE, op het moment dat de POC-winst dusdanig zeker is dat terugstorten naar het project niet meer aan de orde is. Dit 'tussenstation' zorgt ervoor dat winsten tijdig genomen kunnen worden volgens de nieuwe BBV-regels, maar dat de tussentijdse winsten nog 'bewaard' blijven totdat de risico's voldoende weggenomen zijn. Voor nadere toelichting op deze systematiek wordt verwezen naar de Herzieningsrapportage 2018.

Reserve strategische aan- en verkopen

De Reserve strategische aan- en verkopen is bedoeld om risico's te dekken rondom de verwerving van onroerend goed. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar (het addendum bij) de herzieningsrapportage 2018.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

De Reserve bovenwijkse voorzieningen dient ter realisatie van infrastructurele werken en voorzieningen in het openbaar gebied met een bestemmingsplan-overschrijdende betekenis. Het zijn voorzieningen waarvan het nut de grenzen van de nieuwe bebouwing overstijgt, zoals bijvoorbeeld rotondes of ontsluitingswegen.

Reserve financiële bijdragen

De reserve financiële bijdragen is een nieuwe reserve die ingesteld is bij de nota Kostenverhaal en financiële bijdragen. Deze reserve is bestemd voor investeringen voor de verbetering van de fysieke leefomgeving. Bij besteding moet er een directe relatie bestaan tussen de herkomst van de afgedragen middelen en de besteding zoals vastgelegd in de investeringslijst (onderdeel nota Kostenverhaal en financiële bijdragen).

H. Open Overheid

De openbaarheidsparagraaf is een nieuwe verplichte paragraaf die voortkomt uit artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo). De wet is bedoeld om bestuursorganen transparanter te maken en zo het belang van openbaarheid van publieke informatie beter te dienen. Om tot deze transparantie te komen moet informatie beter vindbaar en uitwisselbaar worden.

De Wet open overheid (Woo) is een onderdeel van onze Digitale Transformatie. Zie ook de paragraaf Bedrijfsvoering.

Een aspect van de Woo is de verplichting tot actieve openbaarmaking van 11 benoemde en gefaseerde informatiecategorieën. Aanvankelijk werd er in 2022 uitgegaan van een digitaal overheidsplatform genaamd PLOOI, waarbij de informatie van deze categorieën landelijk zou worden gepubliceerd. Echter, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft eind 2022 besloten deze ontwikkeling te stoppen. In de loop van 2023 is gekozen voor een andere oplossing: de 'Woo-index', een soort verwijzindex. Vanwege de wijziging van PLOOI door de Woo-index zijn geplande maatregelen van 2023 verschoven naar 2024.

Voordat we ons als Horst aan de Maas (en Venray) aansluiten op de Woo-index, is het belangrijk om in 2024 de openbaarmaking van de volgende informatie te organiseren:

- Alle informatie die is verstrekt naar aanleiding van een Woo-verzoek;
- Convenanten die de gemeente heeft afgesloten;
- Raadsstukken (indien nog niet openbaar);
- Alle relevante informatie over de organisatie, afdelingen en rollen/functies.

De Wet open overheid heeft als doel het handelen van de overheid transparanter te maken, waarbij de openbaarmaking van overheidsinformatie cruciaal is. De invulling van de rol van de Woo-contactfunctionaris is verplicht in dit proces. We borgen deze rol in onze organisatie. Omdat dit op verschillende plekken loopt hiervoor nog een onderzoek. Wel is de Woo coördinator benoemd.

Voor de implementatie van de Woo zijn er (beperkt) financiële middelen (gemeentefonds). Deze middelen gebruiken we voor een combinatie van beleidsmatige, technologische en organisatorische veranderingen, evenals het betrekken en trainen van onze medewerkers. De Digitale Transformatie zoals beschreven in de paragraaf Bedrijfsvoering is noodzakelijk voor de optimalisatie van processen en inrichting van systemen om de vindbaarheid en uitwisselbaarheid van informatie.

I. Ombuigingen

1. Totaal ombuigingen

Ombuigingen	2023	2024	2025	2026	2027
Openstaande ombuigingen na 1e bijstelling 2023	558	1.570	3.052	3.092	3.092
Nieuwe / aanpassing bestaande ombuiging in de begroting 2024	0	-192	-40	-40	60
Totaal openstaande ombuigingen	558	1.378	3.012	3.052	3.152

Nieuwe / aanpassing bestaande ombuiging in de begroting 2024

In de begroting 2024 is ten opzichte van de laatste rapportage een bestaande ombuigingen qua bedrag aangepast. Het betreft de aanpassing van de ombuiging "hervormingsagenda jeugd; wettelijke taak Rijk – lagere zorgkosten / alternatieve inkomsten".

Toelichting op de aanpassing;

Gemeenten mogen de middelen zoals deze in de Hervormingsagenda jeugd zijn afgesproken als structurele raming opnemen in de begroting. Daar staat tegenover dat gemeenten in hun begroting rekening moeten houden met besparingen als gevolg van bezuinigingsmaatregelen die het Rijk zal uitwerken van € 500 miljoen in 2025 en 2026 en € 511 miljoen vanaf 2027. Omdat we in de begroting al rekening hebben gehouden met deze taakstelling is eerder bovengenoemde reeks een mutatie op de bestaande reeks.

Rubricering ombuigingen

Op de volgende pagina staat een totaal overzicht van de ombuigingen opgenomen. De ombuigingen zijn gerubriceerd door middel van een kleurindicator in hoeverre **de verwachting is** dat de doelstelling volledig en tijdig gerealiseerd zal worden.

De ombuigingen "kostendekkenheid sport- en gemeenschapsaccommodaties" zijn vanwege de onzekerheid van realisatie gerubriceerd van "groen" naar "oranje".

Omschrijving ombuigingen	2023	2024	2025	2026	2027
Ombuiging is / wordt volgens planning gerealiseerd (groen)	501	1.091	2.705	2.745	2.845
Ombuiging is / wordt niet gerealiseerd (rood)	0	230	0	0	0
Moeilijk te realiseren ombuigingen (oranje)	57	57	287	287	287
Totaal openstaande ombuigingen	558	1.378	2.992	3.032	3.132

2. Gerealiseerde ombuigingen in de begroting 2024

In de begroting 2024 is een ombuiging van de categorie "ombuiging is / wordt volgens planning gerealiseerd" daadwerkelijk gerealiseerd. Deze ombuiging is in de tabel op de volgende pagina groen gearceerd.

In onderstaande tabel is hiervan een overzicht opgenomen.

Omschrijving ombuiging	2023	2024	2025	2026	2027
Financiële dekkingsopgave collegeprogramma		550	950	950	950
Totaal ombuigingen gerealiseerd in begroting 2024	0	550	950	950	950

2.1 Toelichting gerealiseerde ombuigingen

Financiële dekkingsopgave collegeprogramma

In de kaderbrief 2024 is aangegeven dat als het noodzakelijk is om de "financiële dekkingsopgave van het collegeprogramma" in de huidige begroting te realiseren, het verhogen van het ozb-niet woningen tarief naar het provinciale gemiddelde, acceptabel is. Wij stellen voor langzaam middels de volgende tariefsverhogingen toe te groeien naar het provinciaal gemiddelde tarief: 2024 5%, 2025 5%, 2026 5%, 2027 2%. Deze verhogingen komen bovenop de voorgestelde reguliere indexatie van 3,1%.

3. Ombuigingen niet te realiseren in de begroting 2024

Een aantal ombuigingen van de categorie “ombuiging is / wordt niet gerealiseerd” is reeds daadwerkelijk geboekt als niet gerealiseerd en is daarmee als ten laste van het begrotingssaldo gebracht. Deze ombuigingen zijn in de tabel op de volgende pagina rood gearceerd. In onderstaande tabel is hiervan een overzicht opgenomen.

Omschrijving ombuiging	2023	2024	2025	2026	2027
Kostendekkendheid sportaccommodaties verhogen		130			
Kostendekkendheid gemeenschapsaccom. verhogen		100			
Totaal ombuigingen niet te realiseren in begroting 2024	0	230	0	0	0

3.1 Toelichting niet gerealiseerde ombuigingen

Kostendekkendheid sportaccommodaties en gemeenschapsaccommodatie

Onderdeel van de actualisatie van het accommodatiebeleid is een meerjarige financiële doorkijk. We verwachten dit in de eerste helft van 2024 af te ronden. Met het huurprijsbeleid als vervolgstap hierop. De taakstelling voor 2024 wordt daarom niet gerealiseerd. Voor de vervolgjaren is het dan ook uiterst onzeker of de ombuiging wel wordt gerealiseerd, daarom is de ombuiging van de categorie “groen” (ombuiging wordt volgens planning gerealiseerd) naar de categorie “oranje” (ombuiging is moeilijk te realiseren) verplaatst.

4. Totaal openstaande ombuiging na begroting 2024

Ombuigingen	2023	2024	2025	2026	2027
Openstaande ombuigingen	558	1.378	2.992	3.032	3.132
Gerealiseerde ombuigingen in begroting 2024	0	-550	-950	-950	-950
Niet gerealiseerde ombuigingen in begroting 2024	0	-230	0	0	0
Nog te realiseren ombuigingen na begroting 2024	558	598	2.042	2.082	2.182
waarvan;					
<i>wordt gerealiseerd volgens planning (groen)</i>	501	541	1.755	1.795	1.895
<i>wordt niet gerealiseerd (rood)</i>	0	0	0	0	0
<i>Moeilijk te realiseren ombuiging (oranje)</i>	57	57	287	287	287

	Totaal openstaande ombuigingen					Ombuigingen moeilijk te realiseren					Ombuigingen worden niet gerealiseerd					Ombuiging is of wordt volgens planning gerealiseerd					
	2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027	2023	2024	2025	2026	2027	
Ombuigingen																					
Taakstelling accommodatiebeleid	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57											
Totaal gronden & gebouwen	57	57	57	57	57	57	57	57	57	57	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Beperking zorgkosten	151	151	151	151	151											151	151	151	151	151	
Taakstelling maatwerkvoorzieningen WMO en Jeugd / lagere personeelskosten SD/WIZ			314	354	354													314	354	354	
Hervormingsagenda jeugd; wettelijke taak Rijk - lagere zorgkosten / alternatieve inkomsten		0	900	900	1.000												0	900	900	1.000	
Totaal Sociaal domein	151	151	1.365	1.405	1.505	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	151	151	1.365	1.405	1.505	
Toekomstige duurzaamheidsbudgetten vanuit het Rijk	150	150	150	150	150											150	150	150	150	150	
Totaal inkomsten Rijk	150	150	150	150	150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	150	150	150	150	150	
Budget sport verlagen	50	50	50	50	50											50	50	50	50	50	
Totaal Subsidies / bijdragen	50	50	50	50	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50	50	50	50	50	
Budget ondermijning verlagen		40	40	40	40												40	40	40	40	
Doorbelasting uren naar Grondexploitatie of investeringen	150	150	150	150	150											150	150	150	150	150	
Financiële dekkingsopgave collegeprogramma		550	950	950	950												550	950	950	950	
Totaal algemeen / organisatie	150	740	1.140	1.140	1.140	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	150	740	1.140	1.140	1.140	
Kostendekkendheid sportaccommodaties verhogen		130	130	130	130			130	130	130		130									
Kostendekkendheid gemeenschapsaccom. verhogen		100	100	100	100			100	100	100		100									
Totaal inkomsten	-	230	230	230	230	-	-	230	230	230	-	230	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ombuigingen Totaal	558	1.378	2.992	3.032	3.132	57	57	287	287	287	-	230	-	-	-	501	1.091	2.705	2.745	2.845	

waarvan reeds niet gerealiseerd in de begroting 2024

-	230	-	-	-

waarvan niet wordt gerealiseerd (nog te boeken bij volgend P&C documenten)

waarvan reeds gerealiseerd in de begroting 2024

waarvan wordt gerealiseerd volgens planning

-	550	950	950	950
501	541	1.755	1.795	1.895

J. Informatiebeveiliging en privacy

De digitale wereld verandert voortdurend. We staan voor de taak om onze omgeving te beschermen tegen cyberaanvallen, datalekken en ongeoorloofde toegang tot gevoelige informatie. Inwoners, ondernemers, medewerkers en ketenpartners moeten er op kunnen vertrouwen dat wij zorgvuldig en veilig omgaan met hun (persoons)gegevens.

We investeren in een passende bescherming van onze digitale omgeving. En we werken aan de bewustwording en alertheid van onze medewerkers.

Er komt steeds meer toezicht op het voldoen aan de wet- en regelgeving op het gebied van gegevensbescherming en informatiebeveiliging. Er wordt extern gecontroleerd of we de juiste processen hebben en of deze ook altijd op de juiste manier worden uitgevoerd. Deze audits houden ons scherp om de juiste afwegingen te maken. De organisatie is zelf ook in ontwikkeling waarbij we steeds meer programmatisch, en datagedreven gaan werken. Het is van belang dat het onderwerp P&IB vroegtijdig in de ontwikkelingen wordt meegenomen.

De aandachtspunten voor 2024 zijn:

- Actief adviseren bij nieuwe ontwikkelingen
- Continu werken aan bewustwording van onze medewerkers
- Meer (intern) controleren op zorgvuldig en juist gebruik van (persoons)gegevens
- Aanpassen P&IB beleid op in- en externe ontwikkelingen

Verantwoording via ENSIA

Wij verantwoorden ons jaarlijks middels ENSIA over informatieveiligheid. Dit is een gemeente brede audit die zich richt op de zorgvuldigheid van gemeentelijke processen rondom de basisregistraties (BRP, BAG, BGT en BRO) en zich daarmee niet alleen richt op informatieveiligheid en ICT, maar ook op de teams (Burgerzaken, Informatievoorziening, WIZ, HRM en Vastgoedbeheer).

FINANCIËLE BEGROTING

Overzicht lasten en baten 2022 tot en met 2027

Programma's	Werk.2022		Begr.2023		Begr.2024		Begr. 2025		Begr.2026		Begr.2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Vitale kernen	-22.263	7.507	-28.700	9.640	-26.678	9.988	-26.635	9.238	-26.774	9.010	-26.511	8.777
2 Een sterke sociale basis	-45.779	9.512	-51.126	10.855	-53.604	12.479	-53.517	12.402	-54.110	11.966	-53.829	11.350
3 Een natuurlijk & vitaal landelijk gebied	-4.800	1.564	-5.560	1.218	-5.917	97	-5.904	97	-5.957	97	-5.956	97
4 Duurzaam Horst aan de Maas	-9.861	10.628	-16.231	17.175	-16.289	16.406	-14.529	16.079	-14.609	16.340	-15.418	16.564
5 Toekomstbestendige en innovatieve econom	-2.462	1.360	-5.100	3.157	-2.946	1.149	-2.749	1.064	-2.637	1.064	-2.553	1.064
6 (Arbeids)migratie en integratie	-7.562	8.835	-3.886	3.087	-1.469	948	-1.239	948	-228	17	-228	17
7 Gezonde, duurzame en ondernemende organ.	-32.281	98.574	-39.087	97.548	-38.422	103.853	-37.321	105.725	-36.520	100.272	-35.967	99.322
Totaal lasten en baten excl. reserves	-125.008	137.980	-149.690	142.679	-145.325	144.920	-141.894	145.553	-140.834	138.766	-140.464	137.190
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	-7.652	13.905	-5.546	14.358	-4.155	5.333	-5.385	2.500	-1.517	2.012	-1.517	1.512
Totaal lasten en baten inclusief reserves	-132.660	151.884	-155.236	157.037	-149.480	150.252	-147.279	148.053	-142.351	140.777	-141.981	138.702
Resultaat		19.224		1.801		772		774		-1.574		-3.279

Recapitulatie begrotingsevenwicht

Onze begroting dient zowel structureel als ook reëel in evenwicht te zijn voor alle jaarschijven. Daarvoor is het van belang dat duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Om hierin inzicht te bieden is onderstaand een totaaloverzicht opgenomen voor alle onderdelen van onze begroting en meerjarenraming.

Programma's	Begr.2024		Begr.2025		Begr.2026		Begr.2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Structurele lasten en baten								
1 Vitale kernen	-25.686	9.306	-26.113	8.966	-26.391	8.777	-26.511	8.777
2 Een sterke sociale basis	-52.544	11.352	-52.625	11.412	-53.541	11.348	-53.829	11.350
3 Een natuurlijk & vitaal landelijk gebied	-5.917	97	-5.904	97	-5.956	97	-5.956	97
4 Duurzaam Horst aan de Maas	-13.795	15.976	-14.429	16.079	-14.609	16.340	-15.418	16.564
5 Toekomstbestendige en innovatieve economie	-2.561	1.064	-2.549	1.064	-2.537	1.064	-2.553	1.064
6 (Arbeids)migratie en integratie	-1.169	927	-1.139	927	-228	17	-228	17
7 Gezonde, duurzame en ondernemende organ.	-37.108	102.765	-36.675	105.080	-35.910	99.662	-35.967	99.322
Totaal structurele lasten en baten excl. reserves	-138.780	141.486	-139.434	143.624	-139.172	137.304	-140.464	137.190
Incidentele lasten en baten								
1 Vitale kernen	-992	682	-522	272	-383	233		
2 Een sterke sociale basis	-1.060	1.127	-892	990	-569	619		
3 Een natuurlijk & vitaal landelijk gebied								
4 Duurzaam Horst aan de Maas	-2.494	430	-100					
5 Toekomstbestendige en innovatieve economie	-385	85	-200		-100			
6 (Arbeids)migratie en integratie	-300	21	-100	21				
7 Gezonde, duurzame en ondernemende organ.	-1.314	1.088	-646	646	-610	610		
Totaal incidentele lasten en baten excl. reserves	-6.545	3.434	-2.459	1.929	-1.662	1.461		
Totaal lasten en baten excl. reserves	-145.325	144.920	-141.894	145.553	-140.834	138.766	-140.464	137.190
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves								
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-1.288	1.455	-879	1.437	-1.010	1.458	-1.010	1.462
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-2.868	3.878	-4.507	1.063	-507	554	-507	50
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-4.155	5.333	-5.385	2.500	-1.517	2.012	-1.517	1.512
Generaal totaal	-149.480	150.252	-147.279	148.053	-142.351	140.777	-141.981	138.702

Geraamd resultaat	772	774	-1.574	-3.279
Structureel evenwicht	2.873	4.748	-1.421	-2.823

Overzicht incidentele lasten en baten

In aanvulling op de recapitulatie begrotingsevenwicht volgt onderstaand het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma per beleidsveld

Programma's	Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
1 Vitale kernen								
1-1	Exploitatie privaatrecht. gebouwen	-1		-1		-1		-1
1-1	Herontwikkeling klooster Griendtsveen	-340	340					
1-1	Implementatie omgevingswet	-150		-150		-150		
1-2	Grondexploitaties	-394	50	-394	50	-394	50	-394 50
1-3	Parkeren algemeen	-1						
1-3	Trendsportal	-130						
1-4	Kunst en Cultuur, subsidie Herbergh de Troost (Gasthoes)	-100	100	-100	100			
1-5	Brede SPUK Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (SGCS) 2023–2026	-272	272	-272	272	-233	233	
1-5	Mutatie reserve MIP		18		4		4	
1-6	Exploitatie gemeenschapshuizen	-410	410					
Totaal Vitale kernen		-1.798	1.190	-917	426	-778	287	-395 50

2 Een sterke sociale basis

2-1	Aanpak Grip op Onbegrip	-585	683	-447	545	-235	284	
2-1	Brede SPUK Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (SGCS) 2023–2026	-444	444	-444	444	-335	335	

2-1	Ondersteuning mantelzorg		85		17				
2-2	Verbeterplan WIZ	-31	31						
Totaal Een sterke sociale basis		-1.060	1.243	-891	1.006	-570	619	0	0

4 Duurzaam Horst aan de Maas

4-3	Aanvullende middelen uitvoering motie raadvoorstel A73/Maaslijn	-150							
4-3	Programma energiebesparing Horst aan de Maas	-1.804	1.764						
4-3	Windmolens A73 Maaslijn	-540	540	-100	100				
Totaal Duurzaam Horst aan de Maas		-2.494	2.304	-100	100	0	0	0	0

5 Toekomstbestendige en innovatieve economie

5-1	Toerisme	-100	100	-100	100	-100	100		
5-1	Mountainbike-route en verbinden Noord-Limburg	-85	85						
5-2	Visie veehouderij: 3 uitvoeringsprogramma's	-100		-100					
5-2	Stimuleringsmiddelen om de landbouwtransitie in de diverse sectoren te bevorderen	-100	0	0	0	0	0	0	0
5-3	Woningbouw ontwikkeling Beerendonckerweg te Broekhuizenvorst				400		400		
5-3	Grondexploitaties	-62		-62		-62		-62	
Totaal Toekomstbestendige en innovatieve economie		-447	185	-262	500	-162	500	-62	0

6 (Arbeids)migratie en integratie

6-1	Arbeidsmigranten	-200	200						
6-1	Soc. integratie internationale werknemers	-100	21	-100	21				
Totaal (Arbeids)migratie en integratie		-300	221	-100	21	0	0	0	0

7 Gezonde, duurzame en ondernemende organisatie

7-3	Investeringsagenda Veiligheid Tranche 4	-127	127	-447	447	-570	570		
7-3	Regiodeal Landelijk Gebied Veiligheid Tranche 1 en 2	-867	867	-199	199	-40	40		
7-5	Bidbook - uitwerking Sociaal Domein		94						
7-5	Onttrekking Reserve bidbook 2024 en 2025		350		292				
7-5	Borgen continuïteit ICT (Beveiliging, digitale transformatie, telefoniecentrale en projecten I&A)			-50		-50		-50	
7-5	Opbouw zero based begroting 2025 - 2028	-120							
7-5	Programmatisch werken	-200							
7-6	Bidbook		730						
7-6	Storting in de algemene reserve	-2.000		-4.000					
Totaal Gezonde, duurzame en ondernemende organisatie		-3.314	2.168	-4.696	938	-660	610	-50	0

Totaal incidentele lasten en baten		-9.413	7.311	-6.966	2.991	-2.170	2.016	-507	50
---	--	---------------	--------------	---------------	--------------	---------------	--------------	-------------	-----------

Alleen bedragen > € 50.000 worden toegelicht.

1-1 Herontwikkeling klooster Griendtsveen

De gemeente verstrekt een bijdrage voor het behoud van klooster Griendtsveen en de ontwikkeling van het klooster naar sociale huurwoningen. Het betreft een eenmalige bijdrage door de gemeente.

1-1 Implementatie omgevingswet

De Omgevingswet is de afgelopen 1,5 jaar op verschillende momenten uitgesteld en treedt nu per 1-1-2024 in werking. Om tot aan 2029 de uitwerking, implementatie en doorontwikkeling van de omgevingswet te kunnen realiseren, is ook voor de jaren 2024,2025 en 2026 een budget van € 150.000 beschikbaar t.b.v. de doorontwikkeling van de visie, plan, opleiding en (externe) ondersteuning Omgevingswet.

1-2 Grondexploitaties

De lasten betreffen de jaarlijkse stortingen aan de reserve POC-Winsten, dit is een inschatting van de jaarlijkse winsten uit grondexploitaties. De baten zijn onttrekkingen uit de reserve Bouwgrondexploitaties voor onderzoekskosten. De baten en lasten zijn opgenomen als incidenteel omdat het mutaties op reserves betreft.

1-3 Trendsportal

Voor de uitvoering van de apparaat kosten en projectkosten Trendsportal is in 2024 budget noodzakelijk.

1-4 Kunst en Cultuur, subsidie Herbergh de Troost (Gasthoes)

Tot en met 2025 wordt jaarlijks € 100.000 subsidie verstrekt voor culturele programmering en innovatie en de kwartiermakersfee Gasthoes met een dekking uit de algemene reserve onderhanden.

1-5 Brede SPUK Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (SGCS) 2023–2026

Onder beleidsveld 1-5 wordt het onderdeel Sport, bewegen en cultuur verantwoord. We hebben in 2023 een aanvraag ingediend voor de jaren 2023 tot en met 2026 van in totaal € 2.725.156. Het plan van aanpak is tijdig, vóór 30 september 2023 ingediend. De nadere financiële vertaling wordt in de loop van 2023 uitgewerkt. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om de afspraken in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord uit te kunnen voeren.

1-6 Exploitatie gemeenschapshuizen

In 2019 was er stormschade aan het dak van het Gasthoes. Hiervoor heeft de verzekeraar een bedrag van € 200.000 uitgekeerd. De uitkering dekt 1/3 van de schade. Uw raad is hierover via diverse voorstellen geïnformeerd. De rest van de schade, zijnde € 410.000, is zoals verwoord in de tweede bijstelling begroting 2019 tijdelijk gedekt uit de voorziening vastgoedobjecten om de voortgang van het project niet te belemmeren. Het MJOP kan deze forse extra onttrekking echter niet dragen, de onttrekking was boven-planmatig. Daarom zal in 2024 € 410.000 uit de algemene reserve weer worden toegevoegd aan de voorziening vastgoedobjecten.

2-1 Aanpak Grip op Onbegrip

Het actieprogramma Grip op Onbegrip van ZonMw is een vervolg op het actieprogramma lokale initiatieven voor mensen met verward gedrag (2016-2021). Het actieprogramma Grip op Onbegrip ondersteunt regionale, lerende netwerken. Daarin werken het sociaal-, zorg- en veiligheidsdomein samen voor mensen met onbegrepen gedrag. Het actieprogramma omvat twee projecten: project 1 'Lerend Netwerk Noord-Limburg' (pijler Zorg en Samenleving, looptijd vier jaar) en project 2 'Naar nieuwe verhoudingen tussen Zorg & Veiligheid Noord- en Midden-Limburg' (pijler Zorg en Veiligheid, looptijd drie jaar).

2-1 Brede SPUK Sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis (SGCS) 2023–2026

Onder beleidsveld 2-1 wordt de onderdelen Sociale basis en ondersteuning verantwoord. We hebben in 2023 een aanvraag ingediend voor de jaren 2023 tot en met 2026 van in totaal € 2.725.156. Het plan van aanpak is tijdig, vóór 30 september 2023 ingediend. De nadere financiële vertaling wordt in de loop van 2023 uitgewerkt. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten beschikbaar gesteld voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. De Brede SPUK-regeling is voor alle gemeenten in werking gesteld om de afspraken in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Preventieakkoord uit te kunnen voeren.

2-1 Ondersteuning mantelzorg

Dit betreft de dekking van de kosten voor mantelzorgondersteuning ten laste van de reserve mantelzorgondersteuning. De reserve bevat hiervoor geormerkte middelen vanuit de storting restant HHT-middelen voor mantelzorgondersteuning in 2017. Deze dekking is incidenteel omdat in de begroting en meerjarenraming met ingang van 2022 jaarlijks € 85.000 wordt ingezet en daarmee 2025 het laatste jaar is waarin nog € 17.200 resteert. Hierna is de reserve leeg.

4-3 Programma Energiebesparing Horst aan de Maas

Voor het programma Energiebesparing Horst aan de Maas is in 2023 een reserve gevormd, de onttrekkingen hieruit in 2024 en 2025 zijn incidentele mutaties. De opbrengsten betreffen bijdragen van het rijk, dit zijn geen structurele bijdragen en zijn daarom opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten.

4-3 Windmolens A73 Maaslijn

De kosten voor het onderzoek naar de mogelijkheid van het plaatsen van windmolens bekostigen wij uit de algemene reserve. De onttrekking uit de reserve is per definitie een incidenteel last. De onderzoekskosten zijn gebonden aan het project en zijn daarmee ook incidenteel van aard.

4-3 Aanvullende middelen uitvoering motie raadvorstel A73/Maaslijn

Bij het voorstel voor het onderzoek naar de windmolens is een motie aangenomen voor aanvullende onderzoeken waaronder een Landbouw Effect Rapportage. Dit zijn incidentele kosten ter voorbereiding op verdere besluitvorming.

5-1 Budgetoverheveling jaarrekening 2022

In 2022 is een deel van het budget voor Toerisme overgeheveld naar 2023 en een deel van het budget is overgeheveld naar 2024-2026. Omdat het hier een budgetoverheveling betreft beschouwen wij dit als incidentele baat.

5-1 Mountainbike-route en verbinden Noord-Limburg

Wij hebben een bijdrage vanuit de provincie ontvangen voor de realisatie van de verbinding van mountainbike-routes in Noord-Limburg. Zowel de ontvangst van de provincie als de besteding aan het project zijn eenmalige baten en lasten.

5-2 Visie veehouderij: 3 uitvoeringsprogramma's

Dit betreffen kosten voor het uitwerken van de visie veehouderij. De lasten zijn verdeeld over de jaren 2023-2025 en zijn daarmee incidenteel van aard.

5-2 Stimuleringsmiddelen om de landbouwtransitie in de diverse sectoren te bevorderen

Dit budget is ter voorbereiding op de veranderingen die op ons afkomen in het kader van de transitie van het landelijk gebied. De voorbereidingskosten zijn eenmalig en daarmee incidenteel van aard.

5-3 Woningbouw ontwikkeling Beerendonckerweg te Broekhuizenvorst

In 2023 is een perceel grond aan de Beerendonckerweg verkocht, de opbrengst is toegevoegd aan de reserve Strategische aankopen. Voor 2025 en 2026 hadden wij opbrengsten van € 400.000 begroot uit verkoop percelen in de kernrandzones. Deze opbrengsten zijn nu al gerealiseerd en worden in 2025 en 2026 weer uit de reserve onttrokken. Dit zijn twee keer incidentele mutaties.

5-3 Grondexploitaties

Jaarlijks hebben wij een afdracht aan de reserve bovenwijkse voorzieningen opgenomen vanuit de grondexploitatie voor bedrijventerreinen. Deze afdracht wordt alleen voldaan indien er voldoende

verkopen hebben plaatsgevonden. Aangezien het een mutatie op een reserve betreft wordt deze post als incidenteel aangemerkt.

6-1 Arbeidsmigranten

Dit betreft de budgetoverheveling van 2022 naar 2023 voor de programmatische aanpak rondom arbeidsmigranten om uitvoering te geven aan de ambities die onze gemeente heeft.

6-1 Sociale integratie internationale werknemers

We investeren in integratie. We maken afspraken met Hessing dat er een gezamenlijke financiële investering wordt gedaan ten behoeve van taalonderwijs en sociale integratie van de internationale werknemers van Hessing met het doel dat medewerkers volwaardig meedoen aan de samenleving van Horst aan de Maas. Afspraken worden vastgelegd in een sociaal integratieplan. De duur van het sociaal integratieplan is maximaal 3 jaar.

7-5 Bidbook - uitwerking sociaal domein

Dit betreft de ingebrachte dekkingen uit budgetten van het sociaal domein ten gunste van het bidbook (organisatiebrede organisatieontwikkeling). De dekkingen zijn specifiek bedoeld voor de uitvoering van het verbeterplan sociaal domein.

7-5 Opbouw zero based begroting 2025 - 2028

Inhuur expertise om de begroting 2025 geheel vanaf 0 opnieuw op te bouwen. Per programma nemen we de budgetten door en bepalen we of deze noodzakelijk en/of toereikend zijn.

7-5 Programmatisch werken

In de organisatie gaan we starten met programmatisch werken. Een nieuwe werkwijze voor complexe, urgente en grote veranderopgaves. De veranderprogramma's vitale kernen en Duurzaam Horst aan de Maas fungeren als pilot voor deze nieuwe aanpak. De pilot is met name gericht om de veranderopgaves in beeld te brengen en om te bekijken op welke manier we deze nieuwe manier van werken in onze organisatie kunnen vervlechten. Voor de pilots, de inrichting en governance van het programmatisch werken, hebben we voor het jaar 2024 een werkbudget van € 200.000 opgenomen.

7-5 Onttrekking reserve bidbook 2024 en 2025

De middelen die in 2022 voor de organisatieontwikkeling beschikbaar waren zijn niet volledig ingezet en bij de jaarrekening 2022 gestort in de bestemmingsreserve bidbook-organisatieontwikkeling. In 2024 verwachten we € 350.000 uit de reserve voor de organisatieontwikkeling te halen. In 2025 € 292.169 waarna we de reserve per 31-12-2025 leeg is.

7-6 Bidbook

Voor het investeren in de dienstverlening en de organisatieontwikkeling is in de periode 2022 t/m 2026 een bedrag van jaarlijks ongeveer € 2 mln. opgenomen. De ruimte die we hadden in een gedeelte van het positieve rekeningresultaat 2021 (€ 1.625.000) wordt als dekking gebruikt. In onze financiële administratie was deze dekking abusievelijk als structurele baat opgenomen. In de begroting 2024 corrigeren we de dekking van structureel naar incidenteel.

7-6 Stortingen in de algemene reserve

Versterken van het eigen vermogen van onze gemeente om de solvabiliteit te verbeteren.

Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan de reserves

In aanvulling op de recapitulatie begrotingsevenwicht volgt onderstaand het overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma per beleidsveld. Het betreft met name onttrekkingen uit de reserve kapitaallasten voor de dekking van de afschrijvingslasten.

Reservemutaties per beleidsveld/programma	Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking
1-1 Bouwen en wonen	25	0	25	0	25	0	25	0
1-2 Bouwgrondexploitaties woningen	0	0	0	0	0	0	0	0
1-3 Bereikbaarh. verkeersveilig. mobiliteit	80	-277	80	-5	105	-5	105	-5
1-4 Cultuur, historie en erfgoed	0	0	0	0	0	0	0	0
1-5 Sport	265	-100	348	-113	336	-244	340	-244
1-6 Inwonersparticipatie en -initiatieven	236	-200	236	-200	244	-200	244	-200
1 Vitale kernen	607	-577	690	-318	711	-450	715	-450
2-1 Zorg	0	0	0	0	0	0	0	0
2-2 Werk en inkomen	0	0	0	0	0	0	0	0
2-3 Onderwijs	10	0	79	0	79	0	79	0
2 Een sterke sociale basis	10	0	79	0	79	0	79	0
3-2 Openbaar groen bossen en landschappen	40	-9	40	-9	40	-9	40	-9
3 Een natuurlijk & vitaal landelijk gebied	40	-9	40	-9	40	-9	40	-9
4-1 Afvalverwijdering	4	-3	4	-3	4	-3	4	-3
4-2 Klimaatadaptatie en riolering	1	-1	1	-1	1	-1	1	-1
4 Duurzaam Horst aan de Maas	5	-4	5	-4	5	-4	5	-4
5-1 Vrijtijdseconomie	2	0	2	0	2	0	2	0
5-2 Landbouw, tuinbouw en veehouderij	0	-4	0	-4	0	-4	0	-4
5-3 Economische zaken	19	0	19	0	19	0	19	0
5 Toekomstbestendige en innovatieve economie	21	-4	21	-4	21	-4	21	-4
6-2 Nieuwkomers	3	0	3	0	3	0	3	0
6 (Arbeids)migratie en integratie	3	0	3	0	3	0	3	0
7-1 Burgerzaken	20	0	0	0	0	0	0	0
7-5 Overhead	1.369	-695	489	-545	489	-545	489	-545
7-6 Algemene baten en lasten	-621	0	109	0	109	0	109	0

7 Gezonde, duurzame en ondernemende organ.	767	-695	598	-545	598	-545	598	-545
Totaal structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.455	-1.288	1.437	-879	1.458	-1.010	1.462	-1.010

Uiteenzetting financiële positie

De uiteenzetting van de financiële positie is een verplicht voorgeschreven onderdeel van de financiële begroting en bevat de volgende onderdelen:

- Raming financiële gevolgen in de programma's van het bestaand en nieuw beleid
- Geprognosticeerde balans (meerjarig)
- EMU-saldo
- Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume
- Gehanteerde grondslagen en uitgangspunten
- Financiering
- De stand en het gespecificeerde verloop van de reserves
- De stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen
- Meerjareninvesteringsplan

Raming financiële gevolgen in de programma's van het bestaand en nieuw beleid

De recapitulatie van de financiële gevolgen in de programma's van bestaand en nieuw beleid in het meerjarenperspectief zijn opgenomen in paragraaf 1.2 'Financiële samenvatting' van deze begroting. Ook staan daarin het verloop en de toelichting op belangrijke ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorig begrotingsjaar.

Geprognosticeerde balans (meerjarig)

Activa	Balans per	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Vaste activa							
Immateriële vaste activa		7.433	8.439	8.295	7.944	7.480	7.035
Materiële vaste activa		118.103	128.823	148.763	156.886	155.179	149.630
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen		2.202	2.227	2.227	2.227	2.227	2.227
Financiële vaste activa: Leningen		8.504	8.244	7.978	7.703	7.421	7.131
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar		12.658	11.629	10.754	9.879	9.004	8.129
Totaal vaste activa		148.900	159.362	178.017	184.639	181.312	174.152
Vlottende activa							
Voorraden: Onderhanden werk & overige grondhulpstoffen		-1.916	1.321	1.217	-2.242	327	301
Voorraden: Gereed product en handelsgoed.& vooruitbetalingen		59	50	50	50	50	50
Uitzettingen < 1 jaar		57.700	29.621	-	-	-	-
Liquide middelen		444	400	400	400	400	400
Overlopende activa		318	300	300	300	300	300
Totaal vlottende activa		56.605	31.692	1.967	-1.492	1.077	1.051
Totaal activa		205.505	191.054	179.984	183.147	182.389	175.203
Passiva							
	Balans per	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025	1-1-2026	1-1-2027	1-1-2028
Vaste passiva							
Eigen vermogen (reserves)		51.902	62.205	61.028	63.916	63.425	63.433
Gerealiseerd resultaat		19.224	772	774	-1.574	-3.279	-2.797
Voorzieningen		14.838	13.182	10.849	9.646	7.465	6.229
Langlopende schulden		94.068	89.396	84.753	72.419	68.006	63.731
Totaal vaste passiva		180.032	165.555	157.404	144.407	135.617	130.596
Vlottende passiva							
vlottende schuld		11.473	11.499	8.580	24.740	32.772	30.607
Overlopende passiva		14.000	14.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Totaal vlottende passiva		25.473	25.499	22.580	38.740	46.772	44.607
Totaal passiva		205.505	191.054	179.984	183.147	182.389	175.203

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserve (zie BBV, artikel 17c)	12.972	-7.011	-405	3.659	-2.068	-3.274
+2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.970	4.339	5.220	5.558	6.127	6.118
+3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	4.709	7.372	7.432	7.217	7.241	7.789
-4 Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-15.379	-30.581	-29.756	-17.562	-6.056	-2.131
+5 De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het Rijk, de Provincies, De Europese Unie en overigen	1.171	9.907	3.220	2.438	175	-
+6a Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	12	2.250	-	-	-	-
-6b Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	-	-	-	-	-	-
-7 Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven van bouw, woonrijp maken e.d.	-3.259	-5.892	-5.863	-4.990	-1.835	-1.036
+8a Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	4.741	2.598	5.849	9.358	3.425	2.165
-8b Boekwinst op grondverkopen	-1.322	-	-	-	-	-
-9 Betalingen ten laste van de voorzieningen	-4.900	-8.438	-9.765	-8.420	-9.421	-9.025
-10 Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-	-	-	-
-11 Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-	-	-	-
Berekend saldo	2.715	-25.456	-24.068	-2.742	-2.412	606

Jaarlijkse terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

- Lonen, premies en vakantiegeld: De loonkosten in de begroting worden gebaseerd op vastgestelde formatieplannen en bijbehorende inschaling. Voor de indexatie van de loonkosten en premies wordt rekening gehouden met percentages zoals vermeld in de mei-circulaire. Voor het Individueel Keuzebudget geldt een jaarbetaling tenzij medewerkers een andere voorkeur aangeven. Voor overige toeslagen geldt een maandbetaling.
- Reorganisatie: binnen de gemeente Horst aan de Maas is geen sprake van een reorganisatie. In 2022 is een bidbook opgesteld voor de organisatie-ontwikkeling 'Van buiten naar binnen werken'. Wij hanteren de systematiek van continu doorontwikkelen van de organisatie en medewerkers. Dit doen we binnen kaders die we met de Ondernemingsraad en het Lokaal Overleg hebben afgesproken..
- Ontslaguitkeringen / afkoopregelingen: De doorontwikkeling van de organisatie kent als kenmerk dat dit zoveel mogelijk gebeurt met de huidige medewerkers. Daar waar werkzaamheden op een dusdanige wijze veranderen dat deze niet meer aansluiten kan dit leiden tot uitstroom. Dit gebeurt echter incidenteel. Eventuele financiële consequenties worden ten laste van de egaliseringsreserve organisatieontwikkeling gebracht.
- APPA ontslaguitkering voor wethouders, werkloosheidsuitkering ambtenaren: Voor het re-integratietraject van wethouders is een budget opgenomen alsook voor de werkloosheidsuitkering van ambtenaren.
- Arbeidsongeschiktheid of ziekte: Loondoorbetaling tijdens ziekte vindt plaats uit de reguliere salarisbudgetten. Voor eventuele vervanging is een budget "flexibel personeel" beschikbaar. Voor arbeidsongeschiktheid in het kader van de WGA (Wet Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) is een budget in de begroting opgenomen.
- Overmatig verlof / spaarsaldo: Binnen de gemeente Horst aan de Maas zijn werkafspraken gemaakt over verlof- en spaarsaldo's. Daar waar sprake is van overwerk komen deze kosten ten laste van het reguliere personeelsbudget. Medewerkers hebben de mogelijkheid om verlof te sparen. Verlofspaaruren verjaren niet. Er is een voorziening getroffen om toekomstige verplichtingen uit te kunnen financieren. Opbouw vindt plaats aan de hand van daadwerkelijk gespaarde en gekochte verlofuren in betreffende jaar.
- Verwerking uitkomsten cao onderhandelingen: In de loonindexatie van de mei-circulaire wordt rekening gehouden met cao-ontwikkelingen binnen de overheid. Hiermee wordt bij het opstellen van de nieuwe begroting rekening gehouden. Daar waar dit niet toereikend is, kan incidentele bijraming plaats vinden.
- Verwerking pensioenen: De pensioenen voor medewerkers zijn ondergebracht bij het ABP. Voor wethouders geldt dat de gemeente verantwoordelijk is voor de pensioenuitvoering. De hiervoor benodigde pensioenvoorziening wordt jaarlijks getoetst op voldoende dekking.
- Ingegane pensioenen: Met de jaarlijkse actualisatie van de pensioenvoorziening wethouders wordt rekening gehouden met de ingegane pensioenen. Voor medewerkers is dit niet van toepassing omdat uitvoering van de regeling door een externe partij plaatsvindt (ABP).
- Vrijgevallen pensioenvoorziening: Is voor medewerkers niet van toepassing. Voor voormalig wethouders wordt de vrijval gebruikt voor de daadwerkelijke betaling van de pensioenen.

Gehanteerde grondslagen en uitgangspunten

De ramingen in deze financiële begroting zijn gebaseerd op 1e bijstelling 2023 en de ontwikkelingen uit de kaderbrief 2024. Deze ontwikkelingen zijn daar waar mogelijk voorzien van een financiële vertaling. Een aantal posten staat nog op p.m. omdat nog niet duidelijk is hoe de financiën zich ontwikkelen.

Voor de dekking van mogelijke toekomstige risico's in de bedrijfsvoering of de grondexploitaties worden reserves aangehouden. Voor de risico's in de bedrijfsvoering is dit de "Algemene Reserve Basis" en voor de risico's in de grondexploitaties is dat de "Algemene Reserve Bouwgrondexploitatie". De spelregels voor risicobeheersing en weerstandsvermogen zijn opgenomen in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Loonindex	5,20%			
Rente investeringen	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Rente grondexploitatie	1,25%	1,25%	1,25%	1,25%
Rente financiering (lang)	0,00%	3,50%	3,50%	3,50%
Rente financiering (kort)	0,00%	3,30%	3,30%	3,30%
Budgetsubsidies loongevoelige deel	5,20%			
Budgetsubsidies prijsgevoelige deel	3,10%			
OZB woningen	3,10%			
OZB niet-woningen	8,10%	5,00%	5,00%	2,00%
Legestarieven & heffingen	3,10%			
Tarief rioolheffing*	3,10%			

* Bij de actualisatie van het kostendekkingsplan van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) dat in oktober in de gemeenteraad aan de orde komt, wordt voorgesteld het tarief per eigendom aan te passen van € 230 naar € 280. Ook wordt voorgesteld een gebruikersheffing in te voeren voor huishoudens en bedrijven met een waterverbruik van meer dan 500 m³ per jaar (Grootverbruikers).

Bedragen	Schuldrestant	Rente	Aflossing	Extra afloss.	Schuldrestant	Rente	Aflossing	Extra afloss.	Schuldrestant
in hele euro's	1.1.2024	2024	2024	2024	1.1.2025	2025	2025	afloss.2025	31.12.2025
woningvereniging	3.355.886	97.766	264.812	0	3.091.074	89.944	272.525	0	2.818.549
overige geldlenen	86.040.278	1.648.437	4.378.738	0	81.661.540	1.474.299	12.061.330	0	69.600.210
totaal	89.396.164	1.746.203	4.643.550	0	84.752.614	1.564.244	12.333.855	0	72.418.759

	Schuldrestant	Rente	Aflossing	Extra afloss.	Schuldrestant	Rente	Aflossing	Extra afloss.	Schuldrestant
	1.1.2026	2026	2026	2026	1.1.2027	2027	2027	2027	31.12.2027
woningvereniging	2.818.549	81.883	280.474	0	2.538.075	73.574	288.667	0	2.249.409
overige geldlenen	69.600.210	1.357.207	4.131.876	0	65.468.334	1.251.666	3.986.667	0	61.481.667
totaal	72.418.759	1.439.090	4.412.350	0	68.006.409	1.325.241	4.275.333	0	63.731.076

Reserves	Saldo	2024		Saldo	2025		Saldo	2026		Saldo	2027		Saldo
	2023	Dotatie	Ontrr.	2024	Dotatie	Ontrr.	2025	Dotatie	Ontrr.	2026	Dotatie	Ontrr.	2027
Algemene reserves													
Algemene reserve basis	9.118			9.118			9.118			9.118			9.118
Algemene reserve Onderhanden	3.841		-2.641	1.200		-700	500		-500				
Algemene reserve Vrij Aanwendbaar	17.001	2.555		19.555	4.145		23.700	145		23.845	145		23.989
Totaal Algemene reserves	29.959	2.555	-2.641	29.873	4.145	-700	33.318	145	-500	32.963	145		33.107
Bestemmingsreserves													
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	994		-73	920		-73	847		-73	774		-73	700
Reserve strategische aan- en verkopen	1.329			1.329			1.329			1.329			1.329
Reserve bovenwijkse voorzieningen	1.664	100		1.764	100		1.864	100		1.964	100		2.064
Reserve poc-winsten	2.307	356		2.662	356		3.018	356		3.374	356		3.730
Reserve prioriteitsgelden dorpsraden	216			216			216			216			216
Reserve verkiezingen	20		-20										
Res. frictiekosten dekking 6.1 gem.huis	2.076		-109	1.967		-109	1.858		-109	1.749		-109	1.640
Reserve kapitaallasten	12.260	272	-352	12.180		-418	11.762		-451	11.311		-451	10.860
Reserve Informatisering & Automatisering	713	550	-550	713	450	-400	763	450	-400	813	450	-400	863
Reserve Mobiliteitsfonds	159	1		160			160			160			160
Reserve Maasgaard	1.050			1.050			1.050			1.050			1.050
Reserve mantelzorgondersteuning	102		-85	17		-17							
Reserve GKM	4.657			4.657			4.657			4.657			4.657
Reserve Integraal Accommodatiebeleid	20	4		24	4		27	4		31	4		35
Reserve Speelvoorzieningen	1.026	200	-203	1.023	200	-203	1.020	200	-203	1.017	200	-203	1.014
Reserve Tractie	94	18	-27	85	18	-27	75	18	-27	66	18	-27	56
Reserve gebiedsontwik. de Peelbergen	515			515			515			515			515
Reserve subs. groot oh niet gem. MFA's	365			365			365			365			365
Reserve duurzaamh.maatsch. accommodaties	146	600		746			746			746			746
Reserve MIP	232	101	-189	144	113	-257		245	-245		245	-245	
Reserve Duurzaamheid	328			328			328			328			328
Reserve bidbook organisatieontwikkeling	642		-350	292		-292							
Reserve Programma Energiebesparing	1.334		-1.334										
Totaal Bestemmingsreserves	32.246	2.201	-3.292	31.155	1.241	-1.797	30.598	1.372	-1.509	30.462	1.372	-1.509	30.326
Totaal reserves	62.205	4.755	-5.933	61.028	5.385	-2.497	63.916	1.517	-2.009	63.425	1.517	-1.509	63.433

Vorzieningen	Saldo	2024		Saldo	2025		Saldo	2026		Saldo	2027		Saldo
	2023	Dotatie	Ontrr.	2024	Dotatie	Ontrr.	2025	Dotatie	Ontrr.	2026	Dotatie	Ontrr.	2027
Voorziening Afval	1.694	2.362	-2.400	1.657	2.347	-2.686	1.318	2.345	-2.838	825	2.345	-3.005	165
Voorziening APPA pensioenen	4.102	233	-179	4.156	233	-179	4.210	233	-179	4.264	233	-179	4.318
Voorziening riolering	5.830	1.148	-2.901	4.076	1.182	-2.601	2.658	1.182	-2.705	1.135	1.731	-2.718	148
Voorziening wegen	743	1.479	-1.520	701	1.479	-1.249	931	1.479	-1.282	1.127	1.479	-1.282	1.324
Voorz.soll.plicht/begel.pol.ambtsdr.	36			36			36			36			36
Voorziening vastgoedobjecten	762	2.211	-2.764	209	1.976	-1.706	478	2.002	-2.417	63	2.002	-1.842	224
Voorziening verlofsparen	15			15			15			15			15
Totaal voorzieningen	13.182	7.432	-9.765	10.849	7.217	-8.420	9.646	7.241	-9.421	7.465	7.789	-9.025	6.229

Lopende investeringen in 2023, die nog doorlopen in de periode 2024-2027

	Bruto investering	Bijdr. derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
Verbouw gemeentehuis 2022 (on hold)	5.892		5.892	X	X		
Appartementen gemeentehuis 2022 (on hold)	2.089		2.089	X	X		
Huisvesting Openbare werken	2.890	180	2.710	X			
Reconstructie provinciale weg N554	4.663	4.663	0	X			
Herinrichting stationsomgeving Horst-Sevenum	9.450	4.108	5.342	X	X		
Frisse scholen fase 3	636		636	X			
Integraal kindcentrum locatie Weisterbeek	9.000	1.750	7.250	X	X	X	
Basisschool Doolgaard Horst: renovatie	2.656		2.656	X			
MFA Tienray: bijdrage verbouwing	1.059		1.059	X	X		
Rioleringsmaatregelen B1 Groote Molenbeek	1.760	60	1.700	X			
Klimaatmaatregelen 2021	500		500	X			
Klimaatmaatregelen 2022	500		500	X			
Klimaatmaatregelen 2023	750		750		X		
Rioleringsmaatregelen 2023 verbeteringsmaatregelen	1.812		1.812	X			
Anders omgaan met hemelwater 2023	150		150	X			
Herinrichting Bernadettelaan e.o. Tienray	900		900	X			
Aanleg woonwagenstandplaatsen 2022	327		327	X	X		
Aanleg woonwagenstandplaatsen 2023	330		330	X	X		
Horst West fysieke aanpassingen	400		400	X			

Vorbereidingskrediet KLC2	300		300	X
MIP 2019 BMV Broekhuizenvorst: warmtepomp/regeltechniek	143		143	X
MIP 2019 Oude Raadhuis Horst: warmtepomp	120		120	X
MIP 2020 Tennisclub Horst: velden renovatie toplaag	143		143	X
MIP 2021 Openbare Werken Horst	173		173	X
MIP 2021 't Haeren Grubbenvorst	169		169	X
MIP 2021 Merthal Horst	207	10	197	X
MIP 2022 't Haeren Grubbenvorst: duurzaamheid	206	17	189	X
MIP 2022 't Brugeind Meerlo: duurzaamheid / klimaat	117	9	108	X
MIP 2022 Kruisweide Sevenum: duurzaamheid / dakrenovatie	190	14	176	X
MIP 2022 Gymzaal Horst: duurzaamheid	22	2	20	X
MIP 2022 Merthal Horst: duurzaamheid	127		127	X
MIP 2022 Oude Raadhuis Horst: duurzaamheid	38		38	X
MIP 2022+2023 BMV Broekhuizenvorst: duurzaamheid	129	5	124	X
MIP 2022+2023 Wingerd Sevenum: duurzaamheid	98		98	X
MIP 2023 't Brugeind Meerlo: duurzaamheid / verwarming	96	8	88	X
MIP 2023 Renovatie diverse natuurgrasvelden	83	12	71	X
MIP 2023 Oude Raadhuis Horst: renovatie dak	52		52	X
Totaal lopende investeringen	48.177	10.838	37.339	

Meerjareninvesteringsplan

	Totaal (netto) investeringen						
	Bruto investering	Bijdr. derden	Netto investering	2024	2025	2026	2027
<i>Nieuwe investeringen in 2024 tot en met 2027 die de raad al heeft goedgekeurd</i>							
Tractie	511		511	194	191	126	
Investering openbare verlichting	732		732	183	183	183	183
Rioleringsmaatregelen *	7.540		7.540	2.102	2.367	2.535	536
Klimaatmaatregelen	3.900		3.900	750	750	1.650	750
Bermen en sloten buitengebied	251		251	63	63	63	63
WMO individuele voorzieningen	1.800		1.800	450	450	450	450
Investeringen MIP	2.592	241	2.351	1.576	775		
<i>Nieuwe / toekomstige investeringen; waar ruimte voor is gereserveerd, maar die de raad nog moet goedkeuren</i>							
Rehabilitatie en reconstructie wegen	15.000		15.000	3.000	4.000	4.000	4.000
Investeringen MIP	1.261		1.261			931	330
Investeringen gebied rond Kasteelpark ter Horst (incl. consolidatie kasteelruïne)	5.350		5.350	5.350			
Investering infrastructuur hoofdontsluiting Kasteelpark ter Horst (afrit 10/Venrayseweg)	938		938	938			
IHP Basisscholen Sevenum; stichtingskosten (incl. voorbereidingskrediet)	9.900		9.900		9.900		
Gebied rondom OKC Weisterbeek	3.275		3.275			3.275	
Upgraden centrum Horst: herontwikkeling zuid, Kloosterhof, lint noordzijde	2.035		2.035	2.035			
Duurzame mobiliteit	2.000		2.000	500	500	500	500

Totaal Meerjareninvesteringsplan 2024-2027 (excl. lopende investeringen)	57.085	241	56.844	17.141	19.179	13.713	6.812
---	---------------	------------	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

* Het kostendekkingsplan riolering wordt in 2023 nog geactualiseerd, waaronder ook de investeringen in 2027.

Overzicht geraamde lasten en baten per taakveld

Taakveld		Lasten 2024	Baten 2024	Saldo 2024
0-01	Bestuur	-3.252	4	-3.247
0-02	Burgerzaken	-1.702	724	-978
0-03	Beheer overige gebouwen en gronden	-155	0	-155
0-04	Overhead	-21.980	1.334	-20.647
0-05	Treasury	-601	1.130	529
0-07	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	78.939	78.939
0-08	Overige baten en lasten	366	0	366
0-09	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0
0-10	Mutaties reserves	0	0	0
0-11	Res. van de rekening van baten en lasten	0	0	0
0-61	OZB woningen	-729	8.268	7.539
0-62	OZB niet-woningen	-195	7.284	7.089
0-64	Belastingen overig	-240	114	-126
1-1	Crisisbeheersing en brandweer	-4.169	139	-4.030
1-2	Openbare orde en veiligheid	-5.923	1.800	-4.124
2-1	Verkeer en vervoer	-6.652	581	-6.070
2-2	Parkeren	-161	2	-159
2-5	Openbaar vervoer	-348	358	10
3-1	Economische ontwikkeling	-425	0	-425
3-2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-393	442	49
3-3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-907	574	-332
3-4	Economische promotie	-1.555	4.256	2.701
4-1	Openbaar basisonderwijs	-40	0	-40
4-2	Onderwijshuisvesting	-1.930	0	-1.930
4-3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.099	535	-1.563
5-1	Sportbeleid en activering	-843	487	-355
5-2	Sportaccommodaties	-4.094	1.028	-3.066
5-3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	-715	0	-715
5-4	Musea	-33	0	-33
5-5	Cultureel erfgoed	-246	0	-246
5-6	Media	-950	0	-950
5-7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.167	97	-4.070
6-1	Samenkracht en burgerparticipatie	-7.590	2.802	-4.789
6-2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.085	0	-1.085
6-3	Inkomensregelingen	-12.148	9.204	-2.944
6-4	WSW en beschut werk	-4.706	0	-4.706
6-5	Arbeidsparticipatie	-1.326	0	-1.326
6-6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-2.133	371	-1.762
6-71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0
6-71A	Huishoudelijke hulp (WMO)	-5.299	0	-5.299
6-71B	Begeleiding (WMO)	-1.207	0	-1.207
6-71C	Dagbesteding (WMO)	-639	0	-639
6-71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-3.883	0	-3.883

6-72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0
6-72A	Jeugdhulp begeleiding	-2.219	0	-2.219
6-72B	Jeugdhulp behandeling	-1.262	0	-1.262
6-72C	Jeugdhulp dagbesteding	-665	0	-665
6-72D	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-509	0	-509
6-73A	Pleegzorg	-293	0	-293
6-73B	Gezinsgericht	-52	0	-52
6-73C	Jeugdhulp met verblijf overig	-1.678	0	-1.678
6-74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-3.001	0	-3.001
6-74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-262	0	-262
6-74C	Gesloten plaatsing	-315	0	-315
6-81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0
6-81A	Beschermd wonen (WMO)	-174	0	-174
6-81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.271	1.071	-200
6-82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0
6-82A	Jeugdbescherming	-978	131	-847
6-82B	Jeugdreclassering	-154	0	-154
7-1	Volksgezondheid	-2.310	246	-2.065
7-2	Riolering	-5.277	7.716	2.439
7-3	Afval	-6.601	7.492	890
7-4	Milieubeheer	-4.411	1.198	-3.212
7-5	Begraafplaatsen en crematoria	-52	15	-37
8-1	Ruimte en leefomgeving	-2.010	0	-2.010
8-2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-4.694	4.339	-355
8-3	Wonen en bouwen	-2.984	2.239	-745
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves				
0.10	Mutaties reserves	-4.155	5.333	1.177
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		-4.155	5.333	1.177
Totaal Resultaat rekening van baten en lasten				772

BIJLAGEN

Griffiebegroting

De begroting van de griffie heeft een aparte status binnen de Programmabegroting en is daarom afzonderlijk bijgevoegd. Het voorstel tot het vaststellen van de griffiebegroting wordt namelijk door het Presidium gedaan in plaats van door het College van burgemeester en wethouders. Om die reden heeft de auditcommissie geadviseerd de begroting van de griffie ook als een aparte bijlage bij de Programmabegroting te voegen.

Doelstelling (begroting) griffie

We zorgen voor omstandigheden en faciliteiten, waardoor de gemeenteraad zijn taken optimaal kan uitoefenen in samenwerking met andere bestuursorganen, het maatschappelijk middenveld en de inwoners. De inwoners staan daarbij centraal.

Het verder ondersteunen van de gemeenteraad en zijn individuele leden afzonderlijk bij het uitoefenen van zijn kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende taken.

In het Jaarplan van de griffie is hierover het volgende opgenomen:

Missie griffie

De griffie adviseert en ondersteunt de raad, de individuele raadsleden en de burgerraadsleden bij het invullen van hun kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taak. Daarbij scheidt en bevordert de griffie de voorwaarden voor het duaal functioneren en het waarmaken van de ambities van de raad. Dit komt tot uiting in de volgende opdracht aan de griffie:

1. De verbetering van de kwaliteit van de democratische besluitvorming van de gemeenteraad;
2. De optimalisering van de verhouding tussen Raad, college en ambtelijke organisatie;
3. De bevordering van de participatie van burgers binnen de besluitvorming van de gemeenteraad;
4. De bevordering van een duidelijke positionering van de gemeenteraad binnen en buiten de gemeente;

In 2024 worden door de griffie voor de raad de volgende acties c.q. maatregelen ondernomen:

Uitwerken hoofdlijnenakkoord

In het hoofdlijnenakkoord is het hoofdstuk “Vernieuwend besturen, vernieuwend werken: open en met vertrouwen” opgenomen. De voor de griffie relevante onderdelen daarvan (zie hieronder), worden verder uitgewerkt.

We versterken de kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol. We verkennen het thematisch werken met raadsakkoorden. We (be)sturen op hoofdlijnen en impact en durven met scenario's te werken. We werken aan een brede belangenafweging. We zijn hier transparant over en leggen de gemaakte keuzes uit. Ook omgangsvormen binnen de Raad hebben de aandacht; we voeren het debat, maar altijd met respect voor elkaar.

In 2022 en 2023 hebben we de aandacht gelegd op een nieuw besluitvormingsproces en cultuur, met name wat betreft de relatie met de collegeleden en de ambtelijke organisatie. In 2024 komt de focus te liggen op de wijze waarop we met elkaar in de raad omgaan en hoe we ons als gezamenlijke raad naar buiten presenteren.

In het op grond van bovenstaande akkoord vastgestelde besluitvormingsproces van de raad hebben de burgerraadsleden weer een grote rol gekregen. Zij hebben welhaast de dezelfde rechten (en plichten) als de raadsleden en krijgen ook alle ruimte om hun bijdrage te kunnen leveren. Het aantal openbare raadsavonden waarin zij dat kunnen doen is verdubbeld en dat betekent ook dat het desbetreffend budget (presentiegeld niet – raadsleden) ook meer dan 2 keer is verhoogd.

Digitale raad

In het kader van de transparantie willen we ook graag onze digitale (ondersteunings) instrumenten inzetten om de inwoners te laten zien wat we doen. De - in daartoe door ons ontwikkelde app - gestelde vragen van (burger)raadsleden en antwoorden van het college over raadsvoorstellen en (raadsinformatie) brieven worden al tijdens de behandeling op de website toegankelijk gemaakt.

Lokale Rekenkamer

Op grond van de Wet Versterking decentrale rekenkamers is er m.i.v. 1 januari 2024 in de gemeente Horst aan de Maas een lokale Rekenkamer. Deze doet onafhankelijk onderzoek naar het gevoerde beleid van het college en de gemeenteraad en is daarmee een ondersteuning van de controlerende taak van de raad. Gelet op het belang van deze taak en ter waarborging van het optimaal functioneren van de Rekenkamer heeft de raad het budget verhoogd naar € 60.000,- Met dit budget kan er per jaar minimaal 1 groot onafhankelijk onderzoek worden gedaan.

Communicatie Raad en contacten externen

I.v.m. de in 2024 te verwachten mutaties binnen de griffie, wordt in de strategische doorontwikkeling van de communicatie functie van de raad een verbinding gemaakt met de in de organisatie aanwezige kwaliteiten en kansen. De focus is hier gericht op het ontwikkelen van een gezamenlijk participatiebeleid. Een bijzondere doelgroep zijn hierbij de jongeren, wat voor ons reden om het budget van de Jongerengemeenteraad te verhogen.

Regionale samenwerking

De raden nemen hierin gezamenlijk hun verantwoordelijkheid. In 2024 is er een integrale aansturing van alle verbonden partijen. Door een (gelijk)tijdige, juiste en volledige (actieve) informatieverstrekking wordt het mogelijk gemaakt dat er aan de raden verantwoording wordt afgelegd en de raden in positie worden gebracht om de nieuwe kaders te stellen. Er is een regionale raads werkgroep Regio Noord Limburg ingesteld, waarin 2 raadsleden van Horst aan de Maas deelnemen. De werkgroep zorgt voor de processuele begeleiding van de integrale aansturing.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Griffie begroting	werkelijk	begroting na wijziging	begroting	begroting	begroting	begroting
Lasten						
Raad	-671	-580	-610	-610	-610	-610
Presentiegeld niet-raadsleden	-10	-10	-10	-10	-10	-10
Fractievergoeding	-16	-16	-16	-16	-16	-16
Griffie	-302	-285	-285	-285	-285	-285
Digitale raad	-55	-50	-50	-50	-50	-50
Facilitering raad	-8	-2	-2	-2	-2	-2
Jongerengemeenteraad	-10	-5	-5	-5	-5	-5
Rekenkamer	-12	-10	-60	-60	-60	-60
Communicatie raad	-33	-30	-30	-30	-30	-30
Accountantskosten	-55	-52	-95	-98	-100	-100
Totaal Lasten	-1.170	-1.040	-1.163	-1.165	-1.168	-1.168
Baten						
Griffie	3					
Totaal Baten	3	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-1.167	-1.040	-1.163	-1.165	-1.168	-1.168

Lijst met afkortingen

AP	Autoriteit Persoonsgegevens
APPA	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARGE	Algemene reserve bouwgrondexploitatie
AU	Algemene uitkering uit het gemeentefonds
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AVOI	Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren
BADO	Besluit accountantscontrole decentrale overheden
BAG	Basisregistratie adressen en gebouwen
BBP	Bruto binnenlands product
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW compensatiefonds
BENG	Bijna Energie Neutraal Gebouw
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BI	Business intelligence
BIBOB	Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIG	Baseline Informatieveiligheid Gemeenten
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeente
BO	Bestuurlijk overleg
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BTW	Belasting toegevoegde waarde
BV	Besloten Vennootschap
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BW	Burgerlijk wetboek
BW	Beschermd wonen
CBL	Crosee border leases

CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CEBEON	Centrum beleidsadviseerend onderzoek BV
CES	Customer effect score
CGC	Corporate governance code
CISO	Chief Information Security Officer
CO2	Koolstofdioxide
CPB	Centraal Plan Bureau
DCGV	Development Company Greenport Venlo
DigiD	Digitale Identiteit
DT	Directieteam
DU	Decentralisatie uitkering
DUVO	Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EGLA	European Green Leaf Association
EMU	Economische en monetaire unie
ENG	Energie neutraal gebouw
ENSIA	Eenduidige normatiek single information audit
FG	Functionaris gegevensbescherming
FIDO	Financiering decentrale overheden
GBI	Gegevensbeheer Informatie Systeem
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GKM	Gemeentelijk kwaliteitsmenu
GOA	Wet gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid
GOW	Gebiedsontwikkeling Ooijen-Wanssum
GR	Gemeenschappelijke regeling
GTK	Gemiddelde totale kosten
GVVP	Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan
HALT	Het Alternatief
HCH	Hockeyclub Horst
HHT	Huishoudelijke Hulp Toelage

HTC	Tennisvereniging Horst
Hof	Houdbare overheidsfinanciën
HRM	Human resource management
IBP	Informatiebeleidsplan
IC	Interne controle
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal huisvestingsplan onderwijs
IKC	Integraal Kind Centrum
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging)
IU	Integratie uitkering
iv	Informatievoorziening
IV	Intensieve veehouderij
IV3	Informatie voor derden
KCC	Klanten Contact Centrum
KING	Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten
KODE	Kader Opwekking Grootschalige Duurzame energie
KPI	Kritische prestatie indicator
KRW	Kaderrichtlijn Water
LED	Light-emitting diode
LKM	Limburgs kwaliteit menu
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouw Bond-Ontwikkeling
LNV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LOP	Landschapsontwikkelingsplan
MAP	Module Arbeidsmarkt en Participatie
MFA	Multifunctionele accommodatie
MFC	Multifunctioneel centrum
MGR	Modulaire gemeenschappelijke regeling
MIP	Meerjarig investeringsplan
MIRT	Meerjarenprogramma infrastructuur, ruimte en transport
MJB	Meerjarenbegroting

MJOP	Meerjarig onderhoudsplan
MKB	Midden en kleinbedrijf
MO	Maatschappelijke Opvang
M&O	Misbruik en Oneigenlijk gebruik
MVA	Materiële vaste activa
NCW	Netto contante waarde
NEN	Nederlandse Norm
NIEGG	Niet in exploitatie genomen grond
NLW	Noord- Limburg West (werkbedrijf voor sociaal-maatschappelijke werkgelegenheid in de regio Noord-Limburg West)
N.n.b.	Nog nader te bepalen
NOP	Net promotor score
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NPS	Net Promoter Score
NV	Naamloze vennootschap
NVVK	Nederlandse Vereniging Voor volksKrediet
OBS	Openbare basisschool
OGN	Overeenkomst Gemeenten - Nutsbedrijven
OL	Openbaar lichaam
OV	Openbare verlichting
OVA	Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling
OZB	Onroerendezaakbelasting
PAS	Programma Aanpak Stikstof
P-budget	Personeelsbudget
P&C	Planning & Control
P&IB	Privacy en informatiebeveiliging
PDCA	Plan – Do – Check – Act
PNIK	Paspoorten Nederlandse Identiteitskaart
POC	Percentage of completion

POL	Provinciaal omgevingsplan Limburg
PUN	Paspoortuitvoeringsregeling Nederland
PVT	Participatieverklaringstraject
RES	Regionale energiestrategie
RgdBOEI	Rijksgebouwendienst Brand, Onderhoud, Energie en duurzaamheid, Informatie wet- en regelgeving
RIVM	Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu
RMC	Regionaal meld- en coördinatiepunt
RMO	Regionale mobiliteit
RNI	Registratie niet Ingezetenen
ROT	Regionaal operationeel team
RSAV	Reserve strategische aan- en verkopen
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RvC	Raad van commissarissen
RVVP	Regionaal verkeers- en vervoersplan
SD	Sociaal domein
SE	StandaardEenheid, dit is een eenheid die overeenkomt met een arbeidsplaats voor een werkweek van 36 uur (ofwel 1 fte) voor een werknemer die is ingedeeld in de arbeidshandicap categorie matig
SPUK	Specifieke uitkering
SPV	Special purpose vehicle
STAP	Steun- en Adviespunt
SV	Sportvereniging
SW	Sociale werkplaats
TH	Toezicht en handhaving
TOV	Teelt ondersteunende voorzieningen
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
UP	Uitvoeringsprogramma
VGRP	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
Vpb	Vennootschapsbelasting

VRLN	Veiligheidsregio Limburg-Noord
VROM	Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VSV	Voortijdig schoolverlaten
VTH	Vergunningen toezicht en handhaving
VVE	Voor- en vroegtijdige educatie
VVH	Venlo – Venray – Horst aan de Maas
WIBON	Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse infrastructuren
WGA	Werkhervatting Gedeeltelijke Arbeidsgeschikten
WIZ	Werk inkomen en zorg
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	Wet normering topinkomens
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSW	Waarborgfonds sociale woningbouw
WSW	Wet sociale werkvoorziening

Opbouwtabel Algemene Uitkering

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
1c Waarde niet-woningen eigenaren	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	-2.956	-2.956	-2.956	-2.956
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	-1.965	-1.965	-1.965	-1.965
1a Waarde woningen eigenaren	-4.375	-4.375	-4.375	-4.375
Subtotaal	-9.296	-9.296	-9.296	-9.296

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
1e OZB waarde niet-woningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
8a Bijstandsontvangers (vanaf UJR 2016)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
8a-3 Bijstandsontvangers	1.981	2.070	2.069	2.082
3a Eén-ouder-huishoudens	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2 Inwoners	16.538	16.579	16.688	16.727
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7 Lage inkomens	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	11.564	10.984	9.938	9.974
12 Minderheden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	544	559	575	590
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3b Huishoudens	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3c Eenpersoonshuishoudens	966	995	961	972
8b Loonkostensubsidie	365	416	441	469

4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	4.193	4.015	3.739	3.742
7g-2 Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7h-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7i-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3h Ouders met (langdurig) psychisch medicijngebruik	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
8c-2 Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
8d Bijstandsontvangers eenouderhuishoudens	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
11b-2 Uitkeringsontvangers minus bijstandsontvangers	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
11c-2 Wajong (wajongeren)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3i-2 Medicijngebruik met drempel	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
8e Re-integratie klassiek	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4b Inwoners jonger dan 65 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	231	248	268	289
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	2.317	2.354	2.261	2.274
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7d-2 Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7e-2 Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7f-2 Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7j-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7k-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7l-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3j Bedden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	1.233	1.252	1.192	1.189
13 Klantenpotentieel lokaal	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
14 Klantenpotentieel regionaal	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	438	441	443	445
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	2.980	2.943	2.804	2.818
14c-2 Landelijke centrumfunctie	643	645	647	649
15e Leerlingen VO	687	687	687	687
15d Leerlingen (V)SO	172	174	176	177
15h-3 Onderwijsachterstand	99	99	99	99
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
38 Bedrijfsvestigingen	669	669	669	669
31a ISV (a) stadsvernieuwing	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
31b ISV (b) herstructurering	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
36 Kernen	2.176	2.184	2.164	2.164
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
36a Kernen met 500 of meer adressen	752	752	752	752
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	105	105	105	105
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	103	103	104	105
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.034	1.070	1.121	1.132
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	746	746	746	746
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	3.159	3.159	3.159	3.159
21 Oppervlakte bebouwing	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	2.007	2.007	1.998	1.998
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	2.002	2.002	1.999	1.999
19 Oppervlakte binnenwater	46	46	46	46
16 Oppervlakte land	734	734	734	734
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	484	484	484	484
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	243	245	247	250
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	1.088	1.099	1.110	1.121

39 Vast bedrag	980	980	980	980
Subtotaal	61.276	60.846	59.406	59.626

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2024	2025	2026	2027
Uitkeringsfactor	1,395	1,417	1,335	1,325
Subtotaal (B x C (=uf))	85.481	86.219	79.307	79.005

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-1.934	-1.296	-1.296	-1.296
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	0	0	0	0
135 Suppletie-uitkering Bommenregeling	0	0	0	0
Subtotaal	-1.934	-1.296	-1.296	-1.296

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	0	0	0	0
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	163	163	163	163
103 Gezond in de stad (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	67	67	67	67
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	91	91	91	91
266 Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	0	0	0	n.v.t.
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	7	7	7	7
383 Inburgering (IU)	0	0	0	0
385 Brede aanpak dak- en thuisloosheid (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
387 Extra kosten verkiezingen 2020 en 2021 ivm Covid-19 (DU) (compensatie corona)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	10	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
395 Cultuurmiddelen (DU) (compensatie corona)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
397 Jeugd aan zet (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

403 Heroriëntatie zelfstandigen (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
406 Handhaving quarantaine (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
409 Einde lening inburgeringsplichtig (DU)	0	0	0	n.v.t.
411 Inkomstenderving gemeenten 2020 (covid-19) (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
419 Gemeenteraadsverkiezingen (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	36	36	36	36
424 Uitvoeringskosten klimaatakkoord (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
427 Invoeringskosten Omgevingswet (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	30	30	30	n.v.t.
431 Leerlingenvervoer Oekraïne (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
438 Meerkosten Oekraïne sociaal domein (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
439 Versterken sociale basis (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
441 Wet goed verhuurderschap (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
443 Taal voor ontheemden uit Oekraïne (DU)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	404	394	394	364

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	2024	2025	2026	2027
260 Participatie (IU)	3.941	3.837	3.721	3.660
261 Voogdij/18+ (IU)	0	0	0	0
Subtotaal	3.941	3.837	3.721	3.660

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen v/d gebruiker	2024	2025	2026	2027
Subtotaal	0	0	0	0

Totaal	78.596	79.857	72.829	72.436
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------